

μπλε

Η ΠΡΩΤΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

ΤΟΥ

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

“ΑΝΑΤΟΛΗΣ,,

ΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑ ΤΗ 30ῃ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1892

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1892

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

026000209968

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1) Τῷ φίλῳ ἀναγνώστῃ.
  - 2) Λόγος τοῦ προέδρου Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ Συλλόγου ἑορτῇ.
  - 3) Προσφώνησις τοῦ προέδρου Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου πρὸς τὰ μέλη τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου, γενομένη τῇ 2 Δεκεμβρίου 1891 κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Συλλόγου.
  - 4) ᾠδὴ Μικρασιατῶν ἐν διφώνῳ ἁρμονίᾳ.
-

Τῷ φίλῳ ἀναγνώστῃ.

Μηνὶ Νοεμβρίῳ τοῦ 1891^{ου} ἔτους οἱ ἐν Ἀθήναις Μικρασιᾶται συνελθόντες ἱδρυσαν Σύλλογον τῶν Μικρασιατῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « Ἀνατολή ». Τὸν δὲ σκοπὸν τοῦ Συλλόγου διέτύπωσαν ἐν τῷ 2^ῳ καὶ 3^ῳ ἄρθρῳ τοῦ τῆ 2^ῃ μὲν Δεκεμβρίου τοῦ 1891^{ου} ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐπιψηφισθέντος, τῆ 28^ῃ δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς διὰ Β. διατάγματος ἐγκριθέντος κανονισμοῦ ὧδε·

Ἄρθρον 2. Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου ἐστὶ α) ἡ ἀδελφικὴ συνένωσις πάντων τῶν ἐνταῦθα Μικρασιατῶν, β) ἡ ἱστορικὴ καὶ ἡ πραγματικὴ μελέτη τῆς ἑαυτῶν πατρίδος καὶ ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν θεραπεία τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς, γ) ἡ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ τῶν μελῶν ἀνάπτυξις διὰ δημοσίων ἀναγνωσμάτων, καταρτισμοῦ βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου καὶ ἐκδόσεως περιοδικοῦ, ἐξυπηρετοῦντος τὸν ἐπιστημονικὸν τοῦ Συλλόγου σκοπὸν, ὅταν οἱ πόροι ἐπιτρέψωσι τοῦτο, καὶ δ) ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν προσωρινὴ περίθαλψις τῶν ἐνταῦθα ἀλλοχόθεν ἐρχομένων ἀπόρων Μικρασιατῶν.

Ἄρθ. 3. Πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ β' ἐδαφίου τοῦ ἀνωτέρω ἁρθρου τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἅμα συσταθὲν ἐκλέγει ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπιτροπείαν τετραμελῆ, ἔργον ἔχουσαν τὰ συλλέγει καθ' ὑποβαλλόμενον αὐτῇ πρόγραμμα πᾶσαν περὶ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς εἰδησιν καὶ ὑποβάλλει τῷ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ λεπτομερῆ ἐκθεσιν. Ἐκάστη ἐπιτροπεία ὀφείλει νὰ παρέχη ἐτησίως μίαν τοῦλάχιστον ἐκθεσιν.

Ἀρχὰς δὲ τοῦ Συλλόγου ὁρίζει τὸ 20^{ον} καὶ 37^{ον} ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ δωδεκαμελὲς Διοικητικὸν Συμβού-

λιον, αποτελούμενον ἐξ ἑπταμελοῦς προεδρείου καὶ τεσσάρων συμβούλων, καὶ τρεῖς ἐλεγκτὰς τῆς χρηματικῆς διοικήσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Καὶ τοῦ μὲν Διοικητικοῦ Συμβουλίου μέλη κατὰ τὸ πρῶτον τοῦτο ἔτος ἐξελέχθησαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου οἱ ἐπόμενοι

Πρόεδρος	ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ, ὑφηγῆ- τῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.
Ἀντιπρόεδροι	{ ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ, ὑφηγῆτῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ΖΗΣΙΜΟΣ ΜΠΑΣΔΕΚΗΣ, ἀντισυνταγ- ματάρχης.
Ταμίας	ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ, δι- ευθυντῆς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθη- νῶν καὶ Πειραιῶς.
Γενικὸς Γραμματεὺς	ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΕΛΑΪΔΙΤΗΣ.
Εἰδικοὶ γραμματεῖς	{ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ καὶ Γ. ΧΩΝΑΙΟΣ
Ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης	ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ
Σύμβουλοι	{ ΓΑΒΡΙΗΛ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, ὑπολο- γαγὸς ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΙΝΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΛΕΥΡΑΣ καὶ ΑΘΑΝ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τῆς δὲ ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας οἱ κύριοι

Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ, καθηγητῆς
Μ. Π. ΜΑΛΑΝΔΡΑΚΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΒΑΦΑΚΗΣ

'Επειδὴ δὲ κατὰ τὸ 43^ο ἄρθρον "κατ' ἔτος τῆ 30^ῃ 'Ιανουαρίου ἐπὶ τῆ ἑορτῇ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν τελεῖ ὁ Σύλλογος τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτήν," τὸ Διοικητικὸν τοῦ Συλλόγου Συμβούλιον πρὸς ἀξιοπρεπῆ πανηγυρισμὸν αὐτῆς κατήρτισε καὶ ἐξέδωκε τὸ ἐξῆς πρόγραμμα·

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ

1. ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ. Ἐν τριφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ δωδεκαμελοῦς χοροῦ ἐκ φοιτητῶν.
2. ΑΓΙΑΣΜΟΣ ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Ἐπιφανίου κ. Γερμανοῦ. ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΤΩΝ 3 ΙΕΡΑΡΧΩΝ ἐν μονοφωνίᾳ ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
3. ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου.
4. ΔΣΜΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΝ. Ἐν διφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
5. ΠΟΙΗΜΑ ὑπὸ τοῦ κ. Ἐπιφανίου Καβαφάκη.
6. ΕΤΕΡΟΝ ΔΣΜΑ ἐν διφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
7. ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ. Ἐν τριφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ τοῦ χοροῦ.

"Ὁρίσε δὲ καὶ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐπιτροπεῖαν, συγκειμένην ἐκ τῶν κ. Ζησίμου Μπασδέκη, Γ. Χωναίου, Ἰωάννου Σταυρινάκη καὶ Κωνσταντίνου Ἀλευρά, ὅπως παρασκευάσῃ τὰ κατ' αὐτήν. Ἐν γενικῇ δὲ τῶν μελῶν συνεδρίᾳ ἐξελέξατο ὁ Σύλλογος κοσμητόρας τῆς ἑορτῆς τοὺς κ. Ἀνδρέαν Καβαφάκη, Δ. Πουλουλίδην, Α. Ἀραπίδην, Β. Καρυότογλου, Ν. Πουλίδην, Χ. Πισάνην καὶ Γ. Μιταράκη.

Οὕτω προδιαταχθέντων τῶν πραγμάτων, τῇ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὠρισμένῃ 30^ῃ τοῦ Ἰανουαρίου ἡμέρᾳ, ἑορτῇ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐτέλεσεν ὁ Σύλλογος σεμνοπρεπέστατα τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπέτειον ἑορτήν ἐν τῇ νέᾳ αἰθούσῃ τῆς νομικῆς

τοῦ πανεπιστημίου σχολῆς, ἦν ὁ σεβαστὸς πρότασις κ. Παῦλος Ἰωάννου λίαν εὐμενῶς παρεχώρησε τῷ Συλλόγῳ. Τῇ τρίτῃ δῆλα δὴ μετὰ μεσημβρίαν ὥρα, ὅτε ἡ μεγάλη αἰθουσα ἐβριθευ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, ἐν ᾧ διέπρεπον ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Γερμανός, ὁ τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου πρότασις, καθηγηταὶ καὶ ὑφηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου, βουλευταὶ, πρόεδροι Συλλόγων καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἐταιρειῶν, ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ καὶ ἄλλοι τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ κοινῶν τῶν Ἀθηνῶν, πρὸς δὲ τούτοις πλεῖσται καὶ σεμνόταται Κυρίες, ἤρξατο ἡ τελετὴ κατὰ τὸ ὠρισμένον πρόγραμμα. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένος χορὸς φοιτητῶν ἔδωκεν εἰς τὸ μετ' εὐλαβείας ἀναμένον ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τῆς τελετῆς μέλψας λαμπρῶς ἐν τριφώνῳ ἁρμονίᾳ τὸν ἐθνικὸν ὕμνον, εἶτα δὲ ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἤρξατο ψάλλον κατανυκτικώτατα τὸν ἁγιασμὸν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν φοιτητῶν. Τὸν ἁγιασμὸν ἐπεσφράγισεν ὠραία μελωδία τοῦ χοροῦ, ἄσαντος τὸ ἀπολιτικίον τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν “Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας”. Μετὰ τὴν βαθέα θρησκευτικὰ συναισθήματα διεγείρασαν ταύτην τοῦ χοροῦ μελωδίαν παρελθὼν ὁ τοῦ Συλλόγου πρόεδρος κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης ἀπήγγειλε τὸν ἐνταῦθα κατακεχωρισμένον πανηγυρικὸν λόγον, ὃν ἐπέστεψεν ὁ χορὸς δι' ἄσματος Μικρασιατικοῦ, ἵπερ ἐποίησε μὲν ὁ κ. Ἀχιλλεὺς Κελαϊδίτης, ἐμελοποίησε δὲ ἐν διφώνῳ ἁρμονίᾳ ὁ κ. Γ. Παχτίκος. Μετὰ τὸ ἄσμα ἀπήγγειλεν ὁ κ. Ἀνδρέας Καβαφάκης ποίημα, ὅπερ διεδέξατο ὁ χορὸς μέλψας ἄσμα ἐν διφώνῳ ἁρμονίᾳ, ἔδωκε δὲ λαμπρὸν τῇ κατανυκτικωτάτῃ τελετῇ πέρας ἄσας ἐν τριφώνῳ ἁρμονίᾳ τὸν ὕμνον πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ἠὲχαρίστησεν ὁ πρόεδρος τὸ εὐγενὲς καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον διὰ τὴν θερμὴν ἀγάπην, ἣν ἐπεδείξατο πρὸς τὸν ἀρίτως συστάνα Σύλλογον σπεῦσαν προθύμως νὰ λαμπρύνῃ καὶ ἐξυψώσῃ τὴν τελετὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιδοκιμάσῃ οὕτω λαμπρῶς τὸν εὐγενῆ καὶ φιλόφρονον αὐτοῦ

σκοπόν, παραθαρούνη δὲ καὶ κεντρούση τὸν ζῆλον αὐτοῦ πρὸς ἐπιτυχή διεξαγωγήν τοῦ μεγάλου ἔργου, ὃ ἀνέλαβεν. Οἱ ἐπίσημοι ξένοι προσῆλθον πρὸς τὸ προεδρεῖον καὶ ἐξέφρασαν εἰλικρινῆ συγχαρητήρια καὶ θερμοτάτας εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐδωσέως τῶν ἱερῶν τοῦ Συλλόγου σκοπῶν.

Λ Ο Γ Ο Σ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα,
Σεβαστὴ δμῆγυρις,

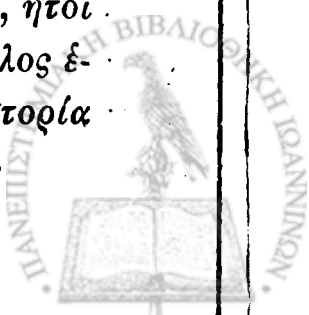
Ἡ ψυχὴ ἐκάστου ἔθνους, ἢ συνέχουσα καὶ συγκρατοῦσα τὰ μέλη αὐτοῦ, ἢ ζωῆς καὶ ἐνθουσιασμοῦ αὐτὰ πληροῦσα καὶ πρὸς πράξεις εὐγενεῖς καὶ γενναίας διευθύνουσα εἶνε τὰ διανοήματα καὶ αἱ πράξεις τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀνδρῶν. Αἱ θεωρητικαὶ καὶ πρακτικαὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἀρεταὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ταῖς παραδόσεσι τοῦ ἔθνους αἰεὶ ζῶσαι καὶ θάλλουσαι ἀποτελοῦσι τὸν ἀνεκτίμητον τοῦ ἔθνους θησαυρὸν, τὴν ἱεράν αὐτοῦ κληρονομίαν, ὑπὲρ ἧς πᾶν μέλος διατελεῖ πάντοτε πρόθυμον νὰ προσενέγκῃ ὀλοκαύτωμα τὸ πολυτιμότεον ἐπὶ τῆς γῆς χρῆμα, τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ τῶν προσφιλεστάτων αὐτῷ ὄντων. Ὅσῳ δὲ πλουσιωτέρα καὶ μεγαλειότερα ἢ ἱερά αὕτη κληρονομία τῶν πατέρων, τοσούτω θαλπερωτέρα καὶ ἡ ἔστιά, περὶ ἣν θερμαίνονται καὶ ζωογονοῦνται τὰ μέλη τοῦ ἔθνους, τοσούτω ἀφθονωτέρα ῥέει καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πρὸς μεγαλουργήματα ἐνθουσιασμοῦ, τοσούτω καὶ τὸ ἔχον τὴν κληρονομίαν ταύτην ἔθνος εὐγενέστερον, σεμνότερον, ἐνδοξότερον καὶ ἡττον εἰς τὴν φθοράν καὶ τὸν θάνατον ὑποκείμενον. Ἐξ ἀπάντων τῶν ὑπαρξάντων ποτὲ καὶ ὑπαρχόντων ἔθνῶν ἀναμφισβήτητος παρὰ πάντων ὁμολογεῖται πλουσιώτατον τοιούτων βαρυτίμων θησαυρῶν τὸ Ἑλληνικόν διὰ τοῦτο καὶ

ἀφθαρτότερον καὶ αἰωνιώτερον ἀπέβη. Αἱ τὸ λαμπρότατον τῆς ὑψηλοῦ μέρους κατέχουσαι Ἑλληνικαὶ χῶραι ἐναμίλλως κατέβαλον πᾶσαι εἰς τὸν κοινὸν θησαυρὸν πολυτιμοτάτους ἐράνους, ἀλλὰ τὸν λαμπρότατον χρυσόν, τὸν γνησιώτατον ἄργυρον, τοὺς μάλιστ' ἀπαστρέπτοντας ἀδάμαντας προσήνεγκεν ἡ Μικρὰ Ἀσία. Εἰσέλθετε μετ' ἐμοῦ διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Πάνθεον, περισκοπήσατε τὰς περίξ δόξην καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένας κεφαλὰς, τὰς θεία ἀγλή καταυγαζομένας θείας μορφὰς τῶν μεγάλων Ἑλλήνων, τῶν θείων τῆς ἀνθρωπότητος διδασκάλων, ἴδετε, οἱ πλείστοι καὶ γεραρότεροι εἶνε υἱοὶ ἐνδοξοὶ τῆς ἀριστοτόκου Μικρᾶς Ἀσίας. Αὕτη ἐδώρησατο τῇ μητρὶ Ἑλλάδι τὰ αἰωνίω κάλλει ἀπαστρέπτοντα, τὰ τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν τῶν λαῶν ἀποτελοῦντα ἀθάνατα τοῦ Ὀμήρου ἔπη. Ἐξ αὐτῆς ἐξέλαμψε τὸ ἀγνὸν καὶ ἄσπιλον τῆς ἀληθοῦς θρησκείας φῶς. Ἐξ αὐτῆς προῆλθον καὶ ἐν αὐτῇ τὸ πρῶτον ἐφηρομόσθησαν τὰ θεῖα περὶ τῆς ἰσοτιμίας πάντων τῶν ἀνθρώπων διδάγματα. Ἐν αὐτῇ τὸ πρῶτον ἀνεφύησαν αἱ τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου λαμπρύνουσαι καὶ ἐξωραΐζουσαι καὶ ἡμερτὴν τὴν ζωὴν καθιστᾶσαι ὡραῖαι τέχναι. Καὶ συνελόντι εἰπεῖν ἡ θαυμαστὴ αὕτη χῶρα πρώτη κατέβαλε βαθείας καὶ ἀσαλεύτους τὰς κρηπίδας τοῦ ἀγλαομόρφου ἑλληνισμοῦ καὶ ἐθεράπευσε φιλοσοφίαν καὶ περιέθαλψε καὶ ἠύξησεν αὐτὸν εἰς μεγάλην ἐξανθρωπιστικὴν δύναμιν καὶ ἀνέδειξεν αὐτὸν παιδαγωγὸν καὶ διδάσκαλον τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Δικαίως ἄρα δύναται ἡ Μικρὰ Ἀσία νὰ ὀνομάζηται μήτηρ καὶ τροφὸς καὶ διδάσκαλος τῆς ἡμερώσεως καὶ τοῦ ἐξανθρωπισμοῦ τῶν λαῶν.

Δὲν προτίθεμαι νὰ ἐπεξέλθω πρὸς εἰδότης τὰ κατορθώματα τῆς χώρας ταύτης ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ. Πάντες γινώσκουσιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐγεννήθη, ἐν τῷ γοιμωτάτῳ αὐτῆς ἐδάφει ἠύξηθη καὶ ἠνδρώθη, ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔκτου μέχρι τέλους τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος, ἤτοι ἐπὶ δύο ὅλας ἑκατονταετηρίδας αὕτη ὑπῆρχεν ἡ φωτοβόλος ἐστία τῆς φιλοσοφίας. Εἶνε μοναδικὸν τῷ ὄντι ἐν τῇ ἰστορίᾳ

τῆς φιλοσοφίας παράδειγμα ἡ ὄραδαία ἐκείνη καὶ ἀλλεπάλληλος ἐμφάνισις φιλοσοφικῶν συστημάτων, ἡ ἀναψις τηλεφασῶν τῆς ἀληθείας πυρσῶν ἐν Μιλήτῳ, ἐν Κολοφῶνι, ἐν Σάμῳ, ἐν Ἐφέσῳ· ὁ καταναγασμὸς ἐκεῖνος, τὸ ἀπλετοῦ ἐκεῖνο φῶς τὸ ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας περιλάμπαν Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν. Ἐκεῖθεν ὡς ἄλλοι τολμηροὶ Προμηθεῖς, οὐχὶ ἐν κοίλῳ νάρθηκι ἀψύχῳ, ἀλλ' ἐν θερμοουρογοτάταις καὶ μεγαλεπηβολωτάταις ψυχαῖς φλέγον τὸ ἱερὸν τῆς φιλοσοφίας πῦρ φέροντες ἐκόμισαν ὁ Πυθαγόρας καὶ ὁ Ξενοφάνης εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ ἀνῆψαν ἐκεῖ φωτοβόλους λαμπτήρας, ὧν τὸ φῶς ἀνέσπερον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης προόδου διατελεῖ. Ἐκεῖθεν ὡς πνεῦμα οὐράνιον ἐπεφοίτησε διὰ τοῦ Ἀναξαγόρου, τῆς Ἀσπασίας καὶ ἄλλων θείων σαλπύγγων εἰς τὸ τῆς Ἑλλάδος ἔρεισμα, τὸ δαιμόνιον πτολίεθρον, τὰς λιπαρὰς καὶ ἰοστεφάνους καὶ ἀοιδίμους Ἀθήνας. Ἐνταῦθα δέ, ἐν τῇ Ἑλλάδι τῆς Ἑλλάδος, τέμενος ἀδιάπτωτον τὴν ψυχὴν τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος εὐροῦσα ἀπέβη ὁ αἰώνιος παιδαγωγὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ἐπαύσατο ἡ ἀνεξάντλητος εἰς μεγάλους τόκους χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐκφύουσα καὶ ἐκπέμπουσα τοὺς πρώτους τῆς ἀληθείας μύστας, τοὺς πρώτους τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας κήρυκας, τοὺς πρώτους διακοσμητὰς τῶν κοινωνιῶν καὶ πολιτειῶν, τοὺς πρώτους παραμυθητὰς καὶ θεραπευτὰς τῶν πόνων καὶ θλίψεων τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, τοὺς πρώτους ἰδρυτὰς ἀγαθῶν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἐλπίδων.

Δὲν δύναται δὲ νὰ εἴπῃ τις ὅτι, ὅπως φυτὰ τινὰ μεταφυτευθέντα εἰς στέργον αὐτὰ κλίμα ταχεῖαν λαμβάνουσι τὴν αὐξησιν, θαυμαστὸν τὸ κάλλος καὶ εὐχνημοτέρους καὶ ἡδύονας παράγουσι τοὺς καρποὺς ἢ ἐν τῇ μητρικῇ γῆ, οὕτω καὶ ἡ φιλοσοφία ἀλλοθεν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ μεταφυτευθεῖσα ἠὲδοκίμησε θαυμασίως καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἀνῆλθεν εἰς ὕψη ἀπρόσιτα. Τῆς φιλοσοφίας καὶ ὁ πρῶτος πυρὴν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀνεφάνη καὶ εἰς δένδρον ἀγλαόκαρπον τὸ λιπαρὸν αὐτῆς ἔδαφος ἐξέθρεψε καὶ ἀνέδειξεν. Ὁ ἐν ταῖς ἀποικίαις ζῶν

Ἕλληνας ἀπαλλαγείς τῶν περιορισμῶν τοῦ ἐν ταῖς μητροπόλεσι πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου ἀπέβη ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων εὐκίνητοτερος καὶ δραστηριώτερος καὶ ἐλευθερώτερος· ἔνεκα δὲ τῶν νέων πρὸς ξένα ἔθνη καὶ ξένας χώρας σχέσεων αὐτοῦ ἐγένετο δεξιώτερος, ἐπινοητικώτερος, σοφώτερος. Ἐντεῦθεν ὁ Ἕλληνικὸς βίος ἐν ταῖς ἀποικίαις λαμβάνει θαυμαστὴν ἔξαρσιν, ἡ βιωτικὴ σοφία καθίσταται πλουσιωτέρα καὶ βαθυτέρα. Ἐντεῦθεν περὶ τὰ τέλη περιόδου τῆς ἐβδόμης π.Χ. ἑκατονταετηρίδος ἀναφαίνονται ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι πολιτικοὶ καὶ νομοθέται, οἱ αἰσυμνήται, εἰς ὧν τὰ ὀνόματα συνέδεσεν ἡ Ἕλληνικὴ παράδοσις τὴν πρακτικὴν τῶν χρόνων ἐκείνων σοφίαν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν, τὴν βιωτικὴν περινοιαν, τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἀπροκαταλήπτου καὶ ἐλευθέρως παρατηρήσεως τῆς φύσεως. Ὅρατὸν δὲ σύμβολον τῆς ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ἐθνικῆς ἐξάρσεως ὠρίσεν ἡ Ἕλληνικὴ συνείδησις τοὺς ἑπτὰ καλουμένους σοφοὺς καὶ ὡς κορυφὴν αὐτῶν παρέστησε τὸν τὴν ὁδὸν τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν πρῶτον διανοοῦσαντα Θαλῆν τὸν Μιλήσιον. Ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν οἱ πλεῖστοι καὶ σπουδαιότατοι τυγχάνουσιν ὄντες Μικρασιαῖται. Ἐκ μὲν τῶν ἀναμφισβητήτως δμολογουμένων τεσσάρων σοφῶν τῆς ἀρχαιότητος ὁ Θαλῆς εἶνε Μιλήσιος, ὁ Βίας Πριηνεὺς καὶ ὁ Πιπτακὸς Μυτιληναῖος· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν τριῶν, οὗς τούτοις ὁ Πλάτων προστίθησιν, ὁ πρῶτος τὴν τάξιν εἶνε Κλεόβουλος ὁ Λυυδίων τύραννος. Πρὸς τοὺς ἄνδρας ἡμιλλῶντο αἱ γυναῖκες. Ἡ πρώτη Ἕλληνίς σοφή, ἦν ἡ Ἕλληνικὴ παράδοσις παρίστησιν ἀμιλλωμένην πρὸς τοὺς ἑπτὰ σοφοὺς, εἶνε τοῦ Κλεοβούλου ἡ θυγάτηρ Κλεοβουλίνη, ἡ καὶ Εὐμητις καλουμένη· ἡ πρώτη δὲ φιλοσοφικῆς σχολῆς ὀπαδὸς ἡ τῆς Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ Θεανώ. Ὁ τῆς Μικρᾷ Ἀσίας ἑλληνισμὸς ὡς ἐν πᾶσιν οὕτω καὶ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ προὔχῳρει τῆς μητρὸς Ἑλλάδος αἰῶνας ὀλοκλήρους· διεπνεῖτο ὑπὸ τῆς αὔρας μελλόντων αἰῶνων· διὸ καὶ παρήγαγε τοὺς μεγαλάνυμους ἐκείνους ἄνδρας, οἵτινες τὴν σημαίαν τῶν νέων χρόνων κρατοῦντες ἐχώρουν πρὸς τὰ πρόσω τολμηρῶς εὐρέα

τοῖς ἄλλοις κέλευθα διανοίγοντες. Τὸ χρονόμετρον τοῦ Μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ προεπορεύετο τοῦ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων κατὰ πολλὰς ἀνθρώπων γενεάς. Ὅτι εἶπεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς περὶ τοῦ Σαμίου φιλοσόφου Πυθαγόρου, ὅτι τὸ δῦμα τῆς διανοίας αὐτοῦ ῥαδίως ἐξικνεῖτο εἰς τὸ μέλλον ἐπὶ δέκα καὶ εἴκοσιν αἰῶνας, τοῦτο εἶνε γνώρισμα τοῦ Μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ, τοῦ ἀείποτε νέας ζητοῦντος πρὸς πτῆσιν διαστάσεις, τοῦ μύστου τοῦ αἰωνίου κάλλους, τοῦ ὑποφῆτου τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ φιλοσοφία ἄρα οὐ μόνον ὡς λάμπων καὶ θάλπων ἥλιος ἀπὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας διέχεε τὰς ζωογόνους αὐτοῦ ἀκτίννας ἐπὶ πᾶν τὸ Ἑλληνικόν, ἀλλὰ καὶ οἱ φαιδροὶ τῆς ἀνατολῆς αὐτῆς πυρσοφόροι πρόδρομοι, οἱ τὴν ῥοδοδάκτυλον Ἡῶ τῆς ἀνατελλούσης φιλοσοφίας ἀποτελοῦντες, οἱ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ παραδόσει ὡς ἐπτάφωτος σοφῶν πλειὰς διαλάμποντες, Μικρασιαταὶ τυγχάνουσιν ὄντες.

Τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς δόξης καὶ τῆς ἀνθρωπίνης προόδου μεγάλους καὶ ἐνδόξους ἄθλους τῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας Ἑλλήνων δὲν εἶνε δυνατὸν οὐ μόνον νὰ ἐξιστορήσῃ τις, ἀλλ' οὐδ' ἐπαρκῆ τινα ὑπαινιγμὸν νὰ ποιήσῃται ἐν βραχεῖ λόγῳ· διὰ τοῦτο θὰ ἀρκεσθῶ νὰ ὑποδηλώσω μόνον δι' ὀλίγων, τί συνεισήνεγκεν ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ.

Τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐνώσεως δόγμα ἐκεῖ πρῶτον συνελήφθη. Ὅτε ἐν τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι ἢ κατὰ πόλεις διαίρεσις τῶν Ἑλλήνων ἀπετέλει τὴν βάσιν τῆς ἐλευθερίας καὶ οὐδὲ διανοητὴ ὑπῆρχεν ἢ ἔνωσις τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων εἰς μίαν ἰσχυρὰν ἐθνικὴν δύναμιν, ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἢ ἀντίθεσις τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων καὶ ὁ ἀγὼν πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐκ τῶν βαρβάρων ἐπικειμένων κινδύνων ἐνέπνευσε τὴν μεγάλην ἐννοιαν τῆς ἐθνικῆς ἐνώσεως, ἣτις ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὑπολαμβάνεται καὶ εἶνε ὄντως ἢ ἀκράδαντος κρητὶς τῆς διασώσεως τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐθνῶν καὶ τῆς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰσηγητὴς τῆς ἐθνι-

κῆς ἐνότητος εἶνε ὁ πάντων τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν διδάσκαλος Μικρασιάτης Ὁμηρος, ὅστις ἐποίησε τοὺς Ἕλληνας ἐν συνενώσει κοινὸν πόλεμον ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῆς βαρβαρικῆς ὕβρεως ἀραμένους καὶ νικηφόρους αὐτὸν διεξαγαγόντας, ὅστις παρίστησι τὸν Ἀγαμέμνονα, ἔχοντα βαθυτάτην συναίσθησιν τῆς ἐκ τῆς συνενώσεως τῶν ὁμοφύλων προερχομένης ἀκαταμαχίτου καὶ τὰ πάντα δαμαζούσης δυνάμεως. Ἐάν ποτε, παρίστησιν ὁ Ὁμηρος τὸν Ἀγαμέμνονα λέγοντα, ἐάν ποτε πάντες οἱ Ἕλληνες μίαν γνώμην, μίαν βουλὴν λάβωμεν, τὴν τῶν πολεμίων ἡμῶν δύναμιν ὡς ἴστων ἀράχνης θὰ διαλύσωμεν.

Εἰ δέ ποτ' ἔς γε μίαν βουλεύσομεν, οὐκ ἔτ' ἔπειτα

Τρωσὶν ἀνάβ'ησις κακοῦ ἔσσεται, οὐδ' ἠβαιόν (B. 379).

Ὅντως δέ, δσάκις εἰς μίαν ἐβούλευσαν οἱ Ἕλληνες, οὐδεμίαν τοῖς ἐχθροῖς τῆς Ἑλλάδος ἀνάβλησις κακοῦ ἐγένετο. Ἐκεῖ πρῶτος ὁ φιλόσοφος Θαλῆς ὁ Μιλήσιος προβλέπων καὶ προλαμβάνων τοὺς μέλλοντας νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας κινδύνους συνεβούλευσε τοὺς Ἴωνας, ἵνα συνενωθέντες ἀποδείξωσι μίαν κοινὴν πολιτείαν, ἐν κοινὸν βουλευτήριον, αἱ δὲ πόλεις διατηροῦσαι τὴν ἑαυτῶν ἐλευθερίαν ἐκάστη ὡσὶν ὡσπερ δῆμοι τῆς κοινῆς πολιτείας. Ὅτε δὲ κατόπιν ὁ Ἰστιαῖος καὶ ὁ Ἀρισταγόρας συνέλαβον τὸ τολμηρὸν σχέδιον νὰ καταλύσωσι τὴν Περσικὴν ἀρχὴν καὶ συνηνώθησαν ἐν τῷ ἀγῶνι οἱ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἕλληνες, οἱ ἐν τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι οὕτως ὀλίγον ἐδύναντο νὰ ἐννοήσωσι τὴν ὑψηλὴν τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος ἐννοίαν, ὥστε ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης, πρὸς ὃν ἦλθεν ἀπόστολος τοῦ μέλλοντος ὁ Ἀρισταγόρας εὐαγγελιζόμενος τὸ εὐαγγέλιον τῶν ἐθνῶν τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ἀπέπεμψεν αὐτὸν σκληρῶς κελεύσας ν' ἀπέλθῃ πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

“Ὡ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν.”

Ἄλλ' ἢ ἀλήθεια ὅσον παράβολος καὶ ἂν φαίνεται κατ' ἀρχάς, ὅσον ἐναντίαν καὶ ἂν εὖρη τὴν ἀμαθῆ καὶ δύσκαυπτον κοινὴν συνείδησιν, ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς γῆς πίπτουτα ζωογόνον σπόρον. Καὶ ἐπὶ πέτρας οὗτος ἐὰν πέσῃ, ἀρκεῖ νὰ εὖρη ῥωγὴν τινα μικρὸν ἴχνος γῆς ἔχουσαν καὶ ψεκᾶδα νοτίδος δεχομένην καὶ δύναται καὶ βράχους νὰ διαρρήξῃ. Τὴν ἐννοίαν, ἣν ὡς παράβολον καὶ ὀλεθρίαν ἀπέκρουσεν ὁ τῆς Σπάρτης βασιλεὺς Κλεομένης, ἀνέγραψε μετὰ ἑκατὸν ἔτη ἄλλος τῆς Σπάρτης βασιλεὺς, ὁ Ἀγησίλαος, ἐπὶ τῆς σημαίας αὐτοῦ καὶ δι' αὐτῆς ἐξήρθη εἰς κατ' ἐξοχὴν "Ἑλληνα ἦρωα, δι' αὐτῆς ἐκόσμησε τὴν Ἑλληνικὴν βασιλείαν, τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν διὰ κατορθωμάτων, πᾶσαν Ἑλληνικὴν ψυχὴν βαθύτατα συγκινούντων. Τίς ἀναγινώσκων τὰς χρυσᾶς ἐκείνας τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας σελίδας δὲν πληροῦται ὑψηλοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος ἀλλὰ καὶ ἐσχάτης ἄμαλύτης καὶ ἀθυμίας ὅτι τοῦ μεγαλόφρονος βασιλέως τῆς Σπάρτης τὴν ἐνδοξὸν ἐκείνην ἐκστρατείαν, εἰς ἣν τὴν μεγίστην δύναμιν καὶ τὰς πτέρουργας παρείχεν ἡ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ γεννηθεῖσα καὶ καλλιεργηθεῖσα ἐννοία τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐνώσεως, κατέλυσεν ἡ ἐν τῇ Ἑλλάδι κρατοῦσα ὀλεθρία τῆς διαιρέσεως ἀρχή; Ἡ ὑπὸ Μικρασιατῶν Ἑλλήνων συλληφθεῖσα καὶ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ δοκιμαζομένη σωτήριος αὕτη τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος ἀρχὴ εὗρεν ἐν τῇ γενναίᾳ καὶ μεγαλεπήβολῳ ψυχῇ τοῦ μεγάλου τέκνου τοῦ Ἑλληνισμοῦ Ἀλεξάνδρου ἔδαφος γονιμώτατον ἐνεσαρκώθη καὶ μετουσιώθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπετέλεσε τὸ μέγα ἐκείνο καὶ πᾶσαν εὐγενῆ ψυχὴν συναρπάξον γεγονός, τὴν εἰς Σοῦσα εἰσοδὸν τῶν Ἑλλήνων, ἣν ἰδὼν Δημάρατος ὁ Κορίνθιος καὶ περιχαρῆς γενόμενος καὶ δακρύσας ἀνεφώνησεν· οἷας χαρᾶς ἐστερήθησαν οἱ ἔμπροσθεν τεθνηκότες Ἕλληνες, ὅτι δὲν ἤξιώθησαν νὰ ἴδωσι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Δαρείου καθεζόμενον⁽¹⁾. Ἡ διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου πραγμάτων τῆς μεγάλης πολιτικῆς ἀρχῆς τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ οὐ μόνον

¹⁾ Πλουτ. περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς κεφ. 7.

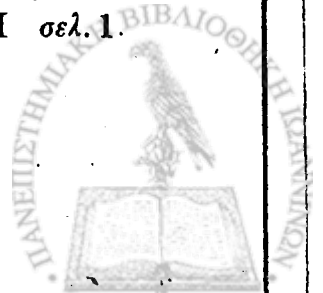
ἔσωσε μέχρι τοῦ νῦν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπὸ τῶν ἐπὶ μακροῦς καὶ θλιβεροῦς αἰῶνας ἀνηκούστων καταστροφῶν καὶ ἐπανειλημμένων πολιτικῶν κατακλυσμῶν, ἀλλὰ κατέστησεν αὐτὸ καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον καθόλου γένος ἀκρογωνιαίον λίθον ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς προκοπῆς. Ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ λοιπὸν ἡ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἑλλήνων ἀρχὴ ἀνεφύη, ἐκεῖ διὰ ποταμῶν εὐγενεστάτου αἵματος Ἑλλήνων ἐποτίσθη καὶ λιπαρῶς ἐτρόφη καὶ εἰς καλλίκομον ἀνεδείχθη δένδρον, ἐκεῖ καὶ τοὺς θεσπεσίους αὐτῆς καρποὺς παρήγαγε, δι' ὧν διέθρεψε μὲν ἀφθονώτατα καὶ ἀπὸ μακρῶν αἰῶνων ἔθνικοῦ λιμοῦ καὶ φθορᾶς διέσωσε τὸ Ἑλληνικόν, ἐξωγόνησε δὲ καὶ ζωογονεῖ ἔτι τὴν ἀνθρωπότητα.

Καὶ τοῦ θεοῦ καὶ αἰωνίου θεσμοῦ τῆς θρησκείας πρῶτος ἀνυψωτῆς καὶ ἔσχατος τελειωτῆς ὑπῆρξεν ὁ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἑλληνισμός. Ἡ ἔννοια ἐνὸς καὶ μόνου θεοῦ εἶπε τοῦ τε διανοητικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ τῆς ἀνθρωπότητος βίου κρηπίς καὶ θεμέλιον. Αὕτη ἐγένετο καὶ ὁ κυριώτατος ἱστορικὸς ὅρος τῆς γενέσεως καὶ ἐξαπλώσεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Τὸ θαῦμα τῆς ταχείας τοῦ χριστιανισμοῦ ἀναπτύξεως καὶ διαδόσεως δὲν θὰ ἐξετελεῖτο, εἰμὴ ὑπῆρχεν ἤδη πρὸς τοῦτο ὁ κόσμος παρεσκευασμένος. Τίς δὲ τὴν ἔννοιαν τῆς μονοθεΐας ἐδίδαξεν εἰς τὸν κόσμον καὶ παρεσκευάσεν οὕτω τὸ ἔδαφος εἰς τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὴν θαυμαστὴν ἐπίδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου; Ἐκ τῶν πρώτων οἱ Μικρασιᾶται ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι (1).

Ὁ μετὰ νοῦ παρατηρῶν τὰ ὄντα καὶ γινόμενα ἐν τῷ κόσμῳ σαφεστάτην καὶ πειστικωτάτην καθορᾶ τῶν ὄντων τὴν συνά-

(1) Σοφωτάτην πραγμασίαν "Περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς μονοθεΐας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν," ἐδημοσίευσεν ὁ Zeller ἐν τῷ Α' τόμῳ τῶν "Λόγων καὶ πραγματειῶν," αὐτοῦ. ἦν μετ' ἄλλων αὐτοῦ σοφῶν πραγματειῶν ἐξελληνίσαντες θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς ἐν ἰδίῳ τεύχει. Ἔως τότε παραπέμπομεν τοὺς τῆς γερμανικῆς γνώστας φιλομαθεῖς Ἕλληνας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ πρωτοτύπου ἐν Zeller's Vortraege und Abhandlungen Bd I σελ. 1. καὶ ἔξ.

Διὰ συντομίαν παραλείπονται αἱ σημειώσεις καὶ παραπομπαί.

φειαν καὶ ἀλληλουχίαν. Πειθόμενος δὲ πανταχόθεν ὅτι ἀναγκασίαι καὶ σταθερά τις ἠθικὴ ἐν τῷ κόσμῳ τάξις ἐπικρατεῖ ἀναγκάζεται νὰ κηρύξη μετὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου " τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδίου αὐτοῦ δυνάμεις καὶ θειότης (Ῥωμ. I. 20). Αὕτη δὲ τοῦ σύμπαντος κόσμου ἢ ἐνότης καὶ ἢ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα διέπουσα ἠθικὴ τάξις, ἣτις ἀναγκάζει τὸν φρονούντα ἄνθρωπον τὰς πολλὰς τῆς φύσεως δυνάμεις νὰ ἀνάγη εἰς μίαν, τοὺς ἐκπροσωποῦντας ταύτας πολλοὺς θεοὺς νὰ συνάπτῃ εἰς ἓνα, τὴν πολυθεΐαν νὰ μεταβάλλῃ εἰς μονοθεΐαν, κατηύγασε τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ κατὰ τοὺς σωματικοὺς λεγομένου θεοῦ τῆς Ἰωνίας αἰδοῦ. Μετὰ τινὰς δὲ αἰῶνας ἀπεκαλύφθη ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ζωηρότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ εἰς τὸν Κολοφώνιον ποιητὴν καὶ φιλόσοφον Ξενοφάνην. Ὁ Μικρασιάτης Ὀμηρος φαντάζεται τὸν Δία ὡς τὴν ἐνιαίαν τῶν πολλῶν θεῶν κορυφήν. Ὁ Πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε δὲν εἶνε βεβαίως ὅλον τὸ πλήρωμα τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς τελειότητος, οὐδ' ἢ ἀπεριόριστος παντοδυναμία· διότι περιορίζεται ἔτι τὸ μὲν ὑπὸ τῆς ὑπεράνω αὐτοῦ Ἰσταμένης Μοίρας, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς ἀντιδρώσης καὶ ἔστιν ὅτε ἐμποδῶν κειμένης εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν βουλευμάτων αὐτοῦ ἀριστοκρατίας θεῶν, ὑπόκειται δὲ καὶ εἰς ἠθικὰς ἀτελείας. Ἄλλ' ἐγένετο τὸ πρῶτον πρὸς τὴν μονοθεΐαν βῆμα, ἢ πρώτη ἀπόπειρα πρὸς κάθαρσιν τῆς περὶ τοῦ θεοῦ ἐννοίας τῶν Ἑλλήνων. Ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἐβάδισεν ἐπὶ τοῖς ἰχνεσι τοῦ Ὀμήρου ὁ Λέσβιος Τέρπανδρος καὶ ἄλλοι ποιηταὶ ἐξαίροντες τὸν Δία ὡς ἐφορῶντα τὰς πράξεις τῶν τε δικαίων καὶ ἀδίκων οὐ μόνον ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ τῶν θηρίων ἔτι, ὡς ἀρχὴν καὶ ἡγεμόνα πάντων, ὡς κρατοῦντα ἐν χερσὶ τὸ τέλος πάντων καὶ διατάσσοντα τὰ πάντα κατὰ τὴν ἰδίαν βούλησιν. Ὁσφ δὲ μᾶλλον τῷ χρόνῳ κατερχόμεθα, τοσοῦτῳ ἰσχυρότερον ἐξάιρεται καὶ καθαίρεται ἢ περὶ Διὸς ἐννοία τοῦ Ὀμήρου καὶ καθίσταται ἀρχὴ ἠθικῆς τάξεως καὶ ἐλευθεροῦται τῆς ὑπεράνω αὐτοῦ Ἰσταμένης Μοίρας, ἣτις συμπίυσεται καὶ συντήκεται

εἰς ἓν μετὰ τῆς βουλήσεως τοῦ Διός, οἱ δὲ λοιποὶ θεοὶ δὲν ἀντιδρῶσι πλέον, ἀλλὰ καθίστανται ἐκούσια ὄργανα τῆς τῶν κόσμου διοικουσίας ἐνεργείας αὐτοῦ.

Τὰς δ' ἐλλείψεις, μεθ' ὧν συνῆπτε τὴν ἔννοιαν τοῦ θεοῦ ἢ τῆς κοινῆς ἀντιλήψεως ἀντεχομένη ποιήσεις, ἀνέλαβε νὰ ἄρη ἐντελῶς ἢ τολμηρότερον τῆς ποιήσεως ἀπὸ τῶν κοινῶν δοξασιῶν ἀφισταμένη φιλοσοφία.

Οἱ ἀρχαιότατοι ἡμῶν φιλόσοφοι, οἵτινες πάντες σχεδὸν εἶνε Μικρασιάται, ἀφορμῶνται ἀπὸ μιᾶς ἐνιαίας κοσμοποιουῦ ἀρχῆς. Ταύτην δὲ τὴν δημιουργικὴν τῶν ὄντων δύναμιν οἱ μὲν ἐταύτιζον τῷ πρώτῳ στοιχείῳ, ἐξ οὗ ὁ κόσμος ἀνεπτύχθη, οἱ δὲ ὑπελάμβανον ὡς φύσιν ἄλλοι ὡς νοῦν διακοσμητικὸν καὶ φρόνησιν καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ἄλλ' ὅπωςδὴποτε καὶ ἂν ὑπελάμβανεν ἕκαστος ἰδίᾳ τὴν δημιουργικὴν ταύτην δύναμιν, τὸ κοινὸν πάντων συμπέρασμα ἦτο, ὅτι ἢ τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ δημιουργήσασα καὶ διευθύνουσα δύνამις κατ' ἀνάγκην μία καὶ ἐνιαία ὑπάρχει.

Μεταξὺ δὲ τούτων ὁ Κολοφώνιος Ξενοφάνης δι' ὄμματος διορατικωτάτου ἐξετάσας τὴν φύσιν καὶ πανταχόθεν καταπεισθεὶς ὅτι τὰ πάντα εἰς ἓν ἐνιαῖον ὄν ἄγουσι καὶ ὅτι ἐπομένως τὸ θεῖον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε, ὡς οἱ λοιποὶ Ἕλληγες ἐπίστευον, πολλά, ἀπεφήνατο ὅτι ἓν εἶνε τὸ πᾶν καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ θεός. Τῆς πεποιθήσεως δὲ ταύτης ἐμπεφορημένος, ὡς περιήρχετο μετὰ ταῦτα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος, οὕτω καὶ ὁ ποιητὴς καὶ φιλόσοφος διέτρεχεν ἐπὶ ἑπτὰ δεκάδας ἐτῶν τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις ψάλλων ἔνθους.

Εἰς θεὸς ἓν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος
κηρύττων ὅτι ὁ θεὸς εἶνε καθαρὰ διάνοια.

Οὐλος, ὄρα, οὐλος δὲ νοεῖ, οὐλος δὲ τ' ἀκούει
ὅτι εἶνε ἀνάξιον τοῦ θεοῦ τὸ νὰ ὑπολαμβάνωμεν αὐτὸν ἀνθρωποπαθῆ, ὁ θεὸς ἄνευ κόπου καὶ πόνου μόνον διὰ τοῦ νοῦ αὐτοῦ κυβερνᾷ τὰ πάντα,

Ἄλλ' ἀπάνευθε πόνουιο νόου φρενὶ πάντα κραδαίνει.

καὶ ψέγων πικρότατα τοὺς Ἕλληνας, διότι τὸ θεῖον ἐφαντάζοντο ἀνθρωπόμορφον

οὔτε δέμας θνητοῖσιν ὁμοίως οὔτε νόημα.

Τὸ ψεῦδος δὲ τῆς ἀνθρωπομόρφου ὑπολήψεως τοῦ θεοῦ καθίστη ὁ Ξενοφάνης καταφανέστατον λέγων ὅτι ἕκαστον ἔθνος ἀποδίδωσι τῷ θεῷ τὴν ἑαυτοῦ μορφήν καὶ τὰς ἑαυτοῦ ψυχικὰς διαθέσεις. Οἱ μὲν Αἰθίοπες διαζωγραφοῦσι τοὺς θεοὺς αὐτῶν μέλανας καὶ σιμούς, ὡς αὐτοὶ εἰσιν, οἱ δὲ Θραῖκες πυρροὺς καὶ γλανκοὺς καὶ οἱ Πέρσαι καὶ Μῆδοι ὁμοίως ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ καὶ οἱ βόες ἢ οἱ λέοντες ἐδύνατο νὰ ζωγραφήσωσιν ἢ νὰ ἐκτελέσωσιν ὅσα διὰ τῶν χειρῶν ἔργα ποιοῦσιν οἱ ἀνθρώποι, οἱ βόες θὰ παρίστασαν τὸν ἑαυτῶν θεὸν ὡς βόυν καὶ οἱ ἵπποι ὡς ἵππον καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα ὁμοίως ἑαυτοῖς θὰ ἔδιδον τῷ θεῷ μορφάς. Τὸ λέγειν τὸν θεὸν γεννητὸν εἶνε, λέγει, ἐξ ἴσου ἀσεβὲς ὅσον καὶ τὸ ἀρνεῖσθαι τὴν ὑπαρξιν τοῦ θεοῦ. Ἐπιτιμᾷ σφοδρῶς τῷ Ὀμήρῳ καὶ Ἡσιόδῳ, ὅτι πάντα τὰ ψεκτὰ καὶ ἐξονειδιστικὰ ἔργα, πάσας τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς ἀνοησίας τῶν ἀνθρώπων ἀπέδοσαν εἰς τοὺς θεοὺς. Ὁ θεὸς εἶνε κατὰ τὸν Ξενοφάνην εἰς, ἀναρχος καὶ αἰδῖος, πάντων τῶν πεπερασμένων ὄντων ὑπέρτερος, ἠθικῶς τέλειος, καθαρὰ καὶ ἀπειρος διάνοια.

Τὸ καθαρὸν τοῦτο καὶ ὑψηλὸν περὶ θεοῦ κήρυγμα τοῦ Ξενοφάνους, πεντακόσια ἔτη πρὸ Χριστοῦ κηρυχθέν, ὑπῆρξε καινὸν φῶς, λαμπρὰ φαεινὴ τὰς τῶν Ἑλλήνων διανοίας καταυγάσασα, δύναμις, καθ' ἣς οὐδεὶς λόγος ἐδύνατο ν' ἀντιταχθῆ. Ἐπῆρξε σπέρμα ζωογόνου πεσὸν εἰς γῆν γόνιμον. Διδέσκόμεν ἐν Ἰταλίᾳ τοὺς αὐτοὺς περὶ θεοῦ ὁρισμοὺς ἐπαναλαμβανομένους ἐν τῇ Πυθαγορείῳ σχολῇ, ἀκούομεν ἐν Σικελίᾳ τὸν Ἐμπεδοκλέα τὴν τοῦ Ξενοφάνους περὶ θεοῦ μελωδίαν ψάλλοντα.

Ἐν ᾧ δ' ἐκ τῆς Κολοφῶνος τοιοῦτον φῶς σελαγίζει, ἐκ τῆς Σάμου ἕτερος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας υἱὸς ὁ Πυθαγόρας ἀνάπτει τηλεφαῆ πυρσὸν καὶ διαφωτίζει καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἄδου τὰ ἀνήλια σκόπη, εἰσάγει τὴν ζωὴν καὶ ἐνθα μόνος ὁ θάνατος

ἐβασίλευε καὶ ἐμφυτεύει ἐκεῖ θαυμαστάς ἐλπίδας καὶ διακοσμεῖ καὶ ῥυθμίζει οὕτω τὸν ἠθικὸν τῆς κοινωνίας βίον. Τὰς περὶ ἀνταποδόσεως ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ ἀπλᾶς νύξεις τοῦ Ὁμήρου κατέστησεν ὁ Πυθαγόρας δραστικώτατον δόγμα ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγον ἀκούομεν τὸν βαθὺν τῆς Ἐφέσου φιλόσοφον μετὰ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ πικρίας καὶ τῆς ἀνυπερβλήτου δυνάμεως λόγου τὸ μὲν ὡς μωρὰς τὰς ταπεινὰς περὶ θεοῦ δόξας ψέγοντα καὶ ὡς βδέλυγμα στηλιτεύοντα τὸν θρησκευτικὸν τῶν Ἑλλήνων βίον, τὸ δὲ συμπληροῦντα τὴν περὶ θεοῦ διδασκαλίαν τοῦ Ξενοφάνους καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ αἰρόμενον ὑπὲρ τὴν πίστιν τῶν τότε ἐξόχων διανοιῶν εἰς τυφλὴν εἰμαρμένην καὶ εἰς φθόνον τοῦ θεοῦ, συλλαμβάνοντα δὲ οὕτω βαθεῖαν περὶ θεοῦ ἔννοιαν, ὥστε προκατέβαλε τὰ σπέρματα θεωρίας, μελλούσης ν' ἀναφυῇ πολλοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας.

Εὐθύς μετὰ τὸν Ἡράκλειτον παρέρχεται εἰς τὸ μέσον ἄλλος Μικρασιάτης, ὁ Κλαζομένιος Ἀναξαγόρας, κηρύττων τὸ θεσπέσιον κήρυγμα, ὅτι νοῦς ἐστὶν ὁ τὰ πάντα διακοσμήσας· σύμπας δ' ὁ φρονῶν κόσμος ἔστρεψε φαιδρὸν τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν θεῖον κήρυκα καὶ ἐπευφήμησεν αὐτὸν ὡς μόνον νῆφοντα, τοὺς δὲ πρότερον εὔρισκε νυστάζοντας καὶ φλυαροῦντας. Τὸ θελξικάρδιον τοῦτο φῶς, ὅπερ ἐξέπεμψε φιλοστόργως ἢ Μικρὰ Ἀσία πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα, ἐδέξατο μετὰ χαρᾶς ἢ μήτηρ καὶ μετὰ μητρικῆς στοργῆς περιέθαλψε καὶ ἠύξησε διὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς υἱῶν Σωκράτους Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους.

Ἄλλοι δὲ μετὰ τούτους ἔνδοξοι τοῦ Μικρασιατικοῦ ἐλληνισμοῦ παῖδες, ὁ ἐκ Κιτίου τῆς Κύπρου Ζήνων καὶ ὁ ἐκ τῆς Ἄσσου τῆς Τρωάδος Κλεάνθης καὶ ὁ ἐκ Σόλων τῆς Κιλικίας Χρύσιππος καὶ οἱ λοιποὶ τῆς σοβαρᾶς καὶ σεμνοτάτης Στοᾶς τρόφιμοι ἄλλην διανοήσεως ὁδὸν πορευόμενοι καὶ εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἰσοτιμίαν τῶν ἀνθρώπων καταλήξαντες ἐκήρυττον τὰ δόγματα ταῦτα διαπρυσίως.

Πρὸς τὰ κηρύγματα ταῦτα δὲν ἐδύναντο νὰ ἔχωσι βε-

βυσμένα τὰ ὦτα οἱ παῖδες Ἑβραίων, ὧν οἱ προφηταὶ ἀπὸ τοῦ
 δου π Χ. αἰῶνος ἐμάχοντο γενναίως κατὰ τῆς πολυθεΐας τοῦ
 Ἰσραὴλ καὶ ἐδίδασκον τὴν μονοθεΐαν, ἣς τὰς πρώτας ἀρχὰς
 εἰσηγήσατο μὲν ὁ Μωϋσῆς, ἀλλ' ἔμειναν κτῆμα μόνον αὐτοῦ
 καὶ ὀλίγων αὐτῶ δμοφρόνων. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ συναρ-
 पासθῶσι ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς μελωδίας τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, ἀφ'
 οὗ ὁ μέγας τοῦ ἑλληνισμοῦ υἱὸς διὰ τῶν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρω-
 πισμοῦ πρωτοφανῶν αὐτοῦ ἀθλημάτων κατέστησεν ἀγαστὴν
 ἐν Ἀνατολῇ τὴν ἀρμονίαν τῶν Ἑλληνικῶν φθόγγων. Ἡ θεω-
 ρητικὴ τῶν Ἑλλήνων μονοθεΐα εὗρεν ἐπίκουρον τὴν πρακτι-
 κὴν μονοθεΐαν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Ὁ ἐθνικὸς καὶ το-
 πικῶς περιορισμένος καὶ μισαλλοεθνῆς τῶν Ἰουδαίων θεὸς
 ὑπεχώρησεν εἰς τὸν θεὸν τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, εἰς τὸν
 θεὸν τῶν ὄλων, θεὸν ὑπεράνω χώρου καὶ χρόνου, θεὸν πηγὴν
 τοῦ ἀγαθοῦ, θεὸν προνοητὴν, θεὸν τιμωρὸν τῶν ἀδίκων καὶ
 βραβευτὴν τῶν δικαίων, θεὸν ἀγάπης, εἰς ὃν ματαίως ἠγωνί-
 ζοντο νὰ ἀνυψώσωσι τὴν συνείδησιν τοῦ Ἰσραὴλ οἱ προφη-
 ται. "Ὅτε ὁ σωτήριος οὗτος συγκερασμὸς συνετελέσθη, ὅτε τὰ
 ὑψηλὰ τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας διδάγματα διαφωτίσαντα, κα-
 θάραντα καὶ ἀνυψώσαντα συνεξωμοίωσαν ἑαυτοῖς ὅ,τι χρη-
 στὸν ὑπῆρχεν ἐν τε τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ πράξει τῶν ἄλλων ἐν
 τῇ Ἀνατολῇ λαῶν, τότε ἦλθεν, ἵνα κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦ-
 λον εἴπω. τότε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου πρὸς ἐμφάνισιν
 θρησκείας πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ πάντων τῶν αἰώνων, τότε
 ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ παιδαγωγὸν καὶ σωτῆρα
 τοῦ ἀνθρώπου γένους.

Τὴν νέαν τοῦ κόσμου θρησκείαν, ὑπὲρ ἣς ἐπὶ τοσοῦτους
 αἰῶνας ἐπόνησεν ἡ βαθεΐα τῶν Ἑλλήνων διάνοια, καὶ μετὰ
 τὴν ἐμφάνισιν αὐτῆς Ἕλληνες πάλιν ἢ Ἑλληνικῶς διανοού-
 μενοι ἐκήρυξαν, διεσάφησαν καὶ ἀκραδάντως ἠδραίωσαν καὶ
 κατέστησαν οὕτως Ἑλληνικὴν, ὥστε, ἂν παραλίπωμεν τὴν κατὰ
 σάρκα καταγωγὴν τοῦ Ἰδρυτοῦ αὐτῆς καὶ τὰς Ἰουδαϊκὰς πέδας,
 δι' ὧν οἱ πρῶτοι Ἰουδαῖοι χριστιανοὶ προσεπάθησαν νὰ δεσ-
 μεύσωσι καὶ περιορίσωσι τὴν παγκόσμιον ἀποστολὴν τῆς τοῦ

Χρηστοῦ θρησκείας, πάντα τὰ λοιπά, τὰ ὑψηλὰ καὶ θεῖα καὶ σωτήρια, τὰ σθένους καὶ μεγαλείου μεστὰ, "Ἕλληνες μόνον ἐδύναντο νὰ ἐννοήσωσι καὶ βαθέως ἐκτιμήσωσι, νὰ κηρύξωσι καὶ διασαφήσωσι καὶ διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν ἐδραιώσωσι. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅτε ὁ Φίλιππος εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, "Ἕλληνες ἔξω ζητοῦσί σε, ἀνεφώνησε, τὴν ἱστορικὴν ἅμα καὶ προφητικὴν ἐκείνην ῥῆσιν " Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου „.

Ἡ νέα θρησκεία εἶνε νέος τύπος ἑλληνισμοῦ. Καὶ ὅμως ξένον ὅλως καὶ παράδοξον φαίνεται τὸ πρῶγμα, ὅτι ὁ μὲν χριστιανισμὸς ἐπολέμησε κρατερῶς πρὸς τὸν ἑλληνισμόν, καὶ τὸ ὄνομα ἑλληνισμὸς ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Χριστιανοῦ ἐσήμαινεν ἀσέβειαν καὶ ἀθεότητα· οἱ δὲ "Ἕλληνες πάλιν ὑπελάμβανον τὸν χριστιανισμόν συρφετὸν Ἰουδαϊκὸν καί, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος τῶν ἔθνῶν, μωρία ν. Ἡ παραδοξία αὕτη παντελῶς αἴρεται, ἂν ἀναλογισθῶσιν τὸ μὲν ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπολέμει πρὸς τὴν χυδαίαν εἰδωλολατρείαν καὶ τὸν ἄκοσμον θρησκευτικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὄχλου βίον, καθ' οὗ πρῶτοι ὁ Ξενοφάνης καὶ Ἡράκλειτος διὰ πάσης αὐτῶν τῆς δυνάμεως κατεξάνεστησαν καὶ ὅστις ἐν τῇ πεφωτισμένῃ συνειδήσει τῶν Ἑλλήνων ἦτο ἤδη ἀπὸ πολλοῦ καταδικασμένος, τὸ δὲ ὅτι ὁ ἑλληνισμὸς τοῦ χριστιανισμοῦ οὐδὲν εἶχε κοινὸν πρὸς τὸν ταπεινὸν καὶ ἄσοφον ἑλληνισμόν, τὸν ἐξορίσαντα τῶν Ἀθηναίων τὸν Ἀναξαγόραν καὶ καταδικάσαντα εἰς τὸν διὰ κωνείου θάνατον τὸν Σωκράτην. Ὁ ἑλληνισμὸς τοῦ χριστιανισμοῦ ἦτο ὁ τῶν ἐξοχωτάτων Ἑλληνικῶν διανοιῶν ἑλληνισμὸς, ἦτο ὁ ἑλληνισμὸς τοῦ Ξενοφάνους καὶ τοῦ Ἡρακλείτου, τοῦ Ἀναξαγόρου καὶ τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Ζήνωνος καὶ τῆς ἄλλης θαυμαστῆς τῶν μεγάλων Ἑλλήνων χορείας. Ἀφ' οὗ δὲ πρὸς τὰ περὶ θεοῦ διδάγματα τῶν φωστήρων αὐτῆς τούτων δὲν συνεβιβάζετο ἡ Ἑλληνικὴ ὑποστάθμη, πῶς ἐδύνατο νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὸ ἔξαγμα τῆς τούτων διδασκαλίας, τὸν χριστιανισμόν; Ἄν δὲ καὶ σοφοὶ Ἕλληνες κατεφρόνουν τῆς νέας θρησκείας, τοῦτο

προήρχετο ἐκ τούτου, ὅτι μήπω εἰσδύντες εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ἠθικὸν ὕψος καὶ κάλλος αὐτῆς, ἐξωτερικῶς δὲ μόνον ἐκ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ ἀκαλλοῦς πάθους τοῦ θεοῦ ἰδρυτοῦ κρίνοντας οἱ φύσει τὸ καλὸν λατρεύοντες καὶ ἐκ γῆς βαρβάρου οὐδὲν σοφὸν προσδοκῶντες "Ἕλληνες ὑπελάμβανον ἐκ προκαταλήψεως τὴν νέαν διδασκαλίαν ὡς παράνοιαν καὶ μωρίαν-

Ἐν τῷ νέῳ ἄρα θρησκευματι ζῆ ὁ ἀληθῆς καὶ γνήσιος Ἕλληνισμός· δι' αὐτοῦ ἔλαβεν ὁ διδάσκαλος τῆς ἀνθρωπότητος Ἕλληνισμὸς μορφὴν προσφνεστέραν καὶ δραστικωτέραν πρὸς διαπαιδαγώγησιν καὶ ἀνύψωσιν καὶ εὐδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος· δι' αὐτοῦ μεταλαμπαδεύεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ζῶν καὶ θρῶν πρὸς τελείωσιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

Τὴν ἀθανασίαν αὐτοῦ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς δύο μεγάλα γεγονότα ὀφείλει, εἰς τὴν διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐξάπλωσιν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Διότι ἀμφοτέρω τὰ γεγονότα ταῦτα ὑπὸ διάφορον σχῆμα τὸν αὐτὸν προέθεντο σκοπὸν, τὴν ἐνότητά τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίαν, τὴν ἰσότητά πάντων τῶν ἀνθρώπων, τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν τελείωσιν καὶ θέωσιν αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ εἶνε διδάγματα καὶ ἐξοχὴν Ἑλληνικά, ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸν καλούμενον Ἕλληνισμόν. Εἰς τὴν γένεσιν δὲ καὶ ἐξάπλωσιν τῶν εὐγενεστᾶτων τούτων διανοημάτων συνεβάλετο πρῶτιστά πασῶν τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν χωρῶν ἡ Μικρὰ Ἀσία· διότι καὶ τοὺς πρῶτους ἐπινοητὰς καὶ τοὺς μέσους καλλιεργητὰς καὶ τοὺς τελευταίους τελειωτὰς τούτων αὕτη ἐγέννησε καὶ ἐξέθρεψε.

Τηλικούτους μὲν ἄθλους ἐξεπόννησεν ἡ Μικρὰ Ἀσία ὑπὲρ τῆς ἀφθαρσίας τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἰδίᾳ καὶ πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας καθόλου, νῦν δὲ ἐν ποίᾳ καταστάσει διάκειται;

Ἡ Μικρὰ Ἀσία διάκειται νῦν ὡς ὁ ἀρχαῖος θαλάσσιος θεὸς Γλαῦκος. "Ὅπως ἐκείνου αἱ ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων

βλάβαι καὶ τὰ ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ προσπεφυκότεα φύκη καὶ ὄστρακα καὶ ἡ ἄλλη θαλασσία πιναρότης ἐξήλλαξαν τὴν μορφήν καὶ κατέστησαν ἀδιάγνωστον, οὕτω καὶ τοῦ Μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ τὴν ἀγλήεσσαν μορφήν ἐκάκωσαν καὶ διέστρεψαν καὶ μετεμόρφωσαν μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς φωνῆς μακροαίωνα δεινοπαθήματα, ἀλλεπάλληλοι ἐθνολογικοὶ κατακλυσμοὶ καὶ πολιτικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ καταδιωγμοί. Ἄλλ' ὅπως ὑπὸ τὰ φύκη καὶ τὰ ὄστρακα διεφαίνετο ἔτι τοῦ θεοῦ Γλαύκου ἡ θεία ιδιότης, οὕτω καὶ ὑπὸ τὴν κεκακωμένην καὶ δειλὴν μορφήν τοῦ Μικρασιάτου Ἕλληνοσ, ὑπὸ τὴν ἀρμενίζουσαν καὶ τουρκίζουσαν καὶ ἄλλως βαρβαρίζουσαν αὐτοῦ φωνήν, ὑπὸ τὸ δουρικὸν αὐτοῦ σχῆμα κρύπτονται βαθέως οἱ σεμνοὶ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ εὐγενείας χαρακτηρισμοί. Ὁμοιάζει, ἵνα καὶ ἄλλην τοῦ θείου Πλάτωνος εἰκόνα λάβω, πρὸς τὸν θεσπέσιον τῆς ἀνθρωπότητος διδάσκαλον, πρὸς τὸν ἥρωα τῆς ἠθικῆς Σωκράτην, ὅστις ἔξωθεν μὲν βάρβαρός τις καὶ Σειληνώδης ἐφαίνετο, ἐὰν δέ τις εἰσέδυνεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, εὗρισκεν ἐν αὐτῇ θειοτάτους λόγους καὶ πλεῖστ' ἀγάλματ' ἀρετῆς ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντας. Οὕτως, ἐὰν διορατικώτερον καὶ ἐταστικώτερον προσηλώσῃς ἐπὶ τοῦ Μικρασιάτου Ἕλληνοσ βλέμμα, ἐὰν ἀνιχνεύσῃς τὸν οἰκογενειακόν, τὸν κοινωνικόν, τὸν θρησκευτικὸν αὐτοῦ βίον, φαινότατα θὰ ἴδῃς ἀναλάμποντα τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ καταγωγῆς καὶ ὑποστάσεως τὰ γνωρίσματα. Θὰ ἀναγνωρίσῃς αὐτὸν ἀρχαῖον Ἕλληνα ἐν ταῖς ἐορταῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς πανηγύρεσιν, ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ ταῖς παιδιαῖς, ἐν ταῖς σοβαραῖς οἰκογενειακαῖς τελεταῖς τοῦ γάμου καὶ τῆς κηδείας, ἐν πᾶσι τοῖς ἡθεσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐθίμοις· θὰ αἰσθανθῇς τὸ βαθὺ καὶ ἄφραστον πρὸς τὸν πάτριον ἑλληνισμὸν συναίσθημα ἢ μᾶλλον πάθος, τὴν γνησίως Ἕλληνικὴν φιλομάθειαν, τὴν πάτριον φιλοξενίαν, τὸν ἄσβεστον πόθον πρὸς ἐθνικὰς μεγαλοπραξίας, τὴν ἀνυπέρβλητον ἐθνικὴν φιλοτιμίαν καὶ ὑπερηφανίαν, δι' ἣν τὰ πάντα εἶνε ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ, ἵνα μὴ φανῇ ὕστερόν κατά

τι τῶν ἄλλων, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ ἐν τοῖς συνοίκοις λαοῖς.

Τὴν ἐξωτερικὴν λοιπὸν μόνον μορφήν ἴσχυσαν οἱ δυσμενεῖς χρόνοι νὰ μεταβάλλωσι, τὸ οὐσιωδέστατον δ' ὅμως καὶ τιμιώτατον καὶ ὑπὲρ πᾶν ἐπὶ γαίῃ ἀγαθὸν κείμενον ξμεινεν ἀκραιφνῶς Ἑλληνικόν. "Εμειναν Ἑλληνικὰ ἡ ψυχὴ καὶ ὁ θεὸς τοῦ Μικρασιάτου. Ἀλλὰ νῦν καὶ ταῦτα τὰ ὑψιστα αὐτοῦ ἀγαθὰ κινδυνεύουσι. Ψυχὴ καὶ θεὸς τῆς αὐτῆς ὄντα οὐσίας ὁμοῦ ἴστανται καὶ ὁμοῦ πίπτουσι. Τοῦτο καλῶς γινώσκουσιν οἱ ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ τὰς ψυχὰς ἐμπορευόμενοι· διὸ ἀγωνίζονται νὰ ἀντικαταστήσωσι τὸν θεὸν αὐτοῦ ἀντὶ θεοῦ ξένου, ἵνα καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὑποκατασταθῇ ὑπὸ ξένης ψυχῆς. "Ανθρωποὶ παρὰ τῶν μεγάλων ἡμῶν πατέρων μαθόντες νὰ ψελλίζωνται τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἔρχονται νῦν ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι θὰ διδάξωσιν ἡμᾶς τὰ περὶ θεοῦ μεγάλα ἐκείνων διανοήματα, ἔρχονται, λέγω, προσφέροντες ἡμῖν θεὸν ξένον. Δὲν θέλομεν ἡμεῖς ξένον θεόν, οὐδὲ διδασκάλους περὶ θεοῦ ξένους. "Εχομεν τὸν θεόν, ὃν ἡ χρυσῆ σειρὰ τῶν μεγάλων ἡμῶν φιλοσόφων καὶ θεολόγων ἐδίδαξε τὸν κόσμον· ἔχομεν διδασκάλους περὶ θεοῦ τὸν Ξενοφάνην καὶ τὸν Ἡράκλειτον καὶ τὸν Ἀναξαγόραν, τὸν Σωκράτην τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ τὸν Ἰωάννην, τὸν Βασίλειον καὶ τοὺς Γρηγορίουσιν καὶ τὸν Χρυσόστομον καὶ τὴν ἄλλην ἀτελεύτητον χορείαν τῶν φωστήρων τῆς ἀνθρωπότητος. Τί ζητεῖτε ἐν τοῖς οἴκοις τῶν διδασκάλων ὑμῶν, προσηλυτισταί, ἀφ' οὗ τὰ διδάγματα αὐτῶν οὐδ' ἤψαντο τῆς ψυχῆς ὑμῶν, ὡς τὰ ἔργα ὑμῶν μαρτυροῦσιν; Οὕτως ἀποδίδοτε τὰ τροφεῖα ἐχθρας ἐν ἡμῖν φυτεύοντες καὶ πολέμους ἀντὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, ἣν παρ' ἡμῶν ἐδιδάχθητε;

Τῷ Μικρασιατικῷ ἄρα ἑλληνισμῷ δὲν πρόκειται μόνον ὁ ἄγων ν' ἀποξέσῃ ἀπὸ τοῦ παγκάλου ποτὲ σώματος αὐτοῦ τὰ φύκη καὶ τὰ ὄστρακα καὶ τὴν ἐπικαθημένην τῶν αἰώνων σκωρίαν, ἵν' ἀναλάβῃ τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ καλλονήν, τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ σεμνότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν, τὴν φυσικὴν αὐτοῦ θε-

ωρητικὴν καὶ πρακτικὴν εὐκίνησιαν, ἀλλὰ νὰ παύσῃ καὶ τοὺς πολεμίους τούτους τῶν ἀληθῶν τοῦ Χριστοῦ διδαγμάτων τοῦ νὰ ἐμπορεύωνται παρ' ἡμῖν τὰ ἅγια καὶ τοὺς μαργαρίτας, οὓς ἡμεῖς αὐτοῖς παρεδώκαμεν.

Ἐν τῷ εὐγενεστάτῳ τούτῳ ἀγῶνι τοῦ Μικρασιατικοῦ ἐλληνισμοῦ ἐν τοῖς προμάχοις ἐτάχθη νὰ ἀγωνισθῇ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος· διὸ ὀδηγούς καὶ ἡγεμόνας προέστησεν ἑαυτῷ τοὺς σήμερον ἑορταζομένους Τρεῖς Ἱεράρχας, τοὺς μεγάλους τῆς ἐκκλησίας φωστῆρας, τοὺς τοῦ ἐλληνισμοῦ προμάχους, τοὺς πολιοῦχους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὅτε ὁ χριστιανισμὸς ἐπολεμείτο ἐξωτερικῶς μὲν ὑπὸ τῶν ἀμάχων ὄπλων τῆς τε κοσμικῆς καὶ πνευματικῆς δυνάμεως τῆς παμβασιλείας τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἐσωτερικῶς δὲ ὑπὸ δεινῶν αἰρέσεων, καὶ ἐκινδύνευε νὰ ἀποβάλλῃ τὸν καθολικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα, νὰ παύσῃται δῆλα δὴ οὕσα θρησκεία τῆς ὕλης ἀνθρωπότητος καὶ νὰ μεταπέσῃ εἰς ἀπλοῦν Ἰουδαϊσμὸν ἢ ἄλλο τι τῶν ἀνεπαρκῶν θεωρουμένων θρησκευμάτων ἢ καὶ εἰς μίαν τῶν πολλῶν φιλοσοφικῶν αἰρέσεων, τότε κατὰ τῶν φοβερῶν τούτων κινδύνων ἐτάχθησαν ἀτρόμητοι πρόμαχοι τῶν αἰώνιων τοῦ Εὐαγγελίου ἀληθειῶν οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι καὶ ἔσωσαν τὸν κύριον αὐτοῦ χαρακτήρα ὡς θρησκείας τοῦ κόσμου, οἷαν αὐτὴν παρεσκεύασαν οἱ μεγάλοι Ἕλληνες φιλόσοφοι, ἐκήρυξε δι' ἀκαμάτων καὶ μαλερῶν πόνων ὁ Παῦλος, διετύπωσε τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ἠδραίωσαν διὰ τοῦ τιμίου αὐτῶν αἵματος νέφος μαρτύρων καὶ διεμόρφωσαν αἱ εὐγενέσταται καὶ θρησκευτικώταται διάνοιαι τῶν Ἑλλήνων πατέρων τῆς ἐκκλησίας. Εἰς τοὺς Τρεῖς ἄρα Ἱεράρχας ὀφείλεται ἡ εὐγνωμοσύνη, ὅτι διετηρήθη ὁ ἰδιάζων τῆς θρησκείας καθολικὸς χαρακτήρ, ὅτι δὲν διεσπάρθη ἀπὸ τοῦ ἐλληνισμοῦ καὶ δὲν διέσπασε τὴν συνοχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅτι ἔμεινε Ἑλληνικὴ ὡς ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐβαπτίσθη καὶ ἐξετράφη, ὅτι ἐγένετο φορεὺς τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, ἡ σῴτειρα κιβωτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους. Χριστιανισμὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐσήμαινε Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ Ἑλληνικὴν διάνοιαν. Διὰ τοῦ περιορισμοῦ αὐτοῦ

ἐκινδύνευεν ὁ ἑλληνισμὸς νὰ ἀπολέσῃ τὸν μέγιστον καὶ δρα-
στικώτατον καὶ σωτηριώτατον διδάσκαλον πρὸς ἑξανθρωπι-
σμὸν τῶν βαρβάρων λαῶν, πρὸς διατήρησιν τῆς ἀγλῆς, ἣν
ἐκτῆσατο καὶ διετήρει ἕως τότε, πρὸς ἑξομοίωσιν καὶ ἑξελλή-
νισιν τῶν σαλευομένων ἔτι κατὰ τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα Ἀσια-
τικῶν λαῶν. Οἱ ἐμβαπτιζόμενοι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ χρι-
στιανισμοῦ ἐξήρχοντο Ἕλληνες χωρὶς κἂν νὰ φαντασθῶσι
τοῦτο μῆτε οἱ βαπτίζοντες μῆτε οἱ βαπτιζόμενοι. Ἐγκλεισθέν-
τες δ' ἔπειτα κατὰ τοὺς ἐπελθόντας ἀλλεπαλλήλους κατακλυ-
σμοὺς ὡς ἐν σωτηρίῳ κιβωτῷ τῇ θρησκείᾳ ἐκλυδωνίζοντο ἐν
αὐτῇ σκληρῶς καὶ ἀνήκουστα κακὰ ἐπάσχον ἐπὶ μακροτάτους
αἰῶνας, ἀλλ' ἐδυνήθησαν καίπερ συντετριμμένοι καὶ ἡμιθνή-
τες νὰ διασωθῶσι. Νῦν δὲ συνερχόμενοι εἰς ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ
δεινοῦ σάλου καὶ κλύδωνος θαυμάζομεν καὶ ἀγαπῶμεν καὶ
περιέπομεν τὴν σῴτειραν κιβωτὸν καὶ τοὺς θείους αὐτῆς ναυ-
πηγούς καὶ κυβερνήτας.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ἐγένοντο χαρακτῆρες κατ' ἐξοχὴν θρη-
σκευτικοί, ποιητικοί τὴν φύσιν, ἰσχυροὶ καὶ διαυγεῖς διάνοιαι,
ἐνθουσιώδεις λάτρεις τῆς ἀληθείας, θαυμασταὶ τοῦ αἰωνίου κάλ-
λους, τῆς εὐεπείας καὶ τῆς γλαφυρίας θερμότατοι ἐρασταὶ καὶ
καὶ δεξιώτατοι φιλοτεχνηταί. Ὑπῆρξαν ἥρωες πρακτικῆς ἐνερ-
γείας, ἔξοχα παραδείγματα φιλανθρωπίας, ἀπαράμιλλα πρῶ-
τυπα ψυχικοῦ σθένους, τύποι μετριοπαθείας καὶ ταπεινοφρο-
σύνης, πηγαὶ ἀνεξάντλητοι ἀγάπης. Διὰ τοιούτων δ' ἀρετῶν
διεξήγαγον νικηφόρον τὸν ἀγῶνα καὶ ἀνέφηναν τὸν χριστια-
νισμὸν ἐν ἀκηράτῳ Ἑλληνικῇ μορφῇ, κατέστησαν δ' οὕτω τὰ
ὀνόματα αὐτῶν θρησκευτικὴν ἅμα καὶ ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων
τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σημαίαν, περὶ ἣν οὗτοι ἐπὶ 15 αἰῶνας ἤδη
συνεσπειραμένοι ὄντες ἀγαπῶσι πᾶν κακὸν νὰ πάσχωσιν ὑπὲρ
αὐτῆς, μάκαρας δὲ καὶ τρισμάκαρας ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνουσι,
ἐὰν πιστοὶ εἰς τὴν σημαίαν ταύτην διατελέσαντες ἀπέλθωσι
τῆς ζωῆς ἀκήρατον αὐτὴν τοῖς ἐκγόνοις αὐτῶν καὶ ἔτι μᾶλ-
λον ἀγαπητὴν καὶ σεβαστὴν παραδόντες.

Τούτους τοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πολιούχους ἔχων προστά-

τας και καθηγεμόνας ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ὁ Σύλλογος τῶν Μικρασιατῶν θὰ στοιχήσῃ ἀπαρεγκλίτως τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ἴχνεσι.

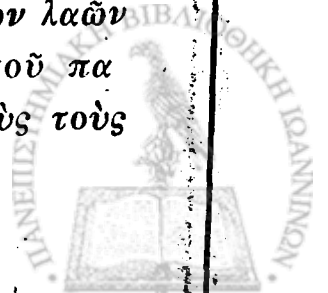
α) Θὰ ὑπερασπίσῃ τὴν θρησκείαν κατὰ τοῦ ἀποτροπαίου προσηλυτισμοῦ, ὅστις ὡς ψυχοβόρος σκώληξ ἐνιδρύθη πολλαχοῦ τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Ἀνάγκη νὰ μορφωθῇ ὁ ἱερός κληρὸς, ἵνα ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς αὐτοῦ ἀληθείας σθένος λαμβάνων καταγωνίζεται τὰς μεθοδεῖας τῶν ἀπ' αὐτοῦ μὲν ποτε ἐξανθρωπισθέντων, νῦν δὲ πρὸς ἀμοιβὴν ἐρχομένων χάλκῃ ἀντὶ χρυσείων ν' ἀνταλλάξωσιν. Ἀνάγκη νὰ διδασχῶσι πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις, ἵνα ἐπιγνῶσι τὴν τιμητικωτάτην ἐν τῇ ἱστορίᾳ θέσιν αὐτῶν καὶ μὴ ἀνταλλάσσωσιν αὐτὴν ὥσπερ οἱ ἀγροῖκοι λαοὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀδάμαντας ἀντὶ ὑαλίνων ἀθυρομάτων. Ἀνάγκη ἵνα, ἐνθα πρότερον πολυπληθεῖς ὑπῆρχον φωτοβόλοι ἐστίαὶ γραμμάτων, ἐνθα βασιλεία μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ ἤκμαζον καὶ ἔθαλλον, νῦν δὲ ἐρήμωσις καὶ ἀδυναμία ἐσχάτη καὶ σκότος ψηλαφητὸν καὶ ἀγνοία παντελὴς τῶν ἐκεῖ ὄντων καὶ συμβαινόντων ἐπικρατεῖ, ἀναθήλῃ καὶ πάλιν τὸ δένδρον τοῦ πολιτισμοῦ, ἀναφανῶσι καὶ πάλιν φωστῆρες τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος διαφωτίζοντες.

β) Θὰ ἐξασκήσῃ τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας, ἃ αὐτοὶ προῶτοι οἱ ἱεράρχαι εἰσήγαγον εἰς τὴν κοινωσίαν.

γ) Θὰ μιμηθῇ τὸν ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμόν αὐτῶν πρὸς θεραπείαν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅστις καὶ δι' αὐτῶν κατέστη ἀνθρωπισμὸς καὶ τελείωσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

δ) Θὰ καλλιεργήσῃ τὰς ἀρετάς, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι διέπρεψαν καὶ κατέστησαν ἀσφαλεῖς ὁδηγοὶ τῶν ἀνθρώπων διὰ πάντων τῶν αἰώνων καὶ περιεβλήθησαν τὴν αἴγλην τοῦ ἁγίου καὶ τῶν προμάχων τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου τελειώσεως.

ε) Τὰ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίου θεσπέσια αὐτῶν διδάγματα ἐν τῇ ψυχῇ ζῶντα καὶ δρῶντα ἔχοντες θὰ ἐργασθῶμεν, ἵνα συσφιγθῶσιν οἱ πατριωτικοὶ τῶν συνοίκων λαῶν δεσμοὶ καὶ ἀναπτυχθῇ παρ' αὐτοῖς τὸ συναίσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ, ὥστε νὰ λογίζωνται πάντες κοινοὺς ἐχθροὺς τοὺς

ὑποσκελίζοντας καὶ ὑπονομεύοντας μιαν οἰανδήποτε τῶν συνολικῶν φυλῶν καὶ κοινοὺς φίλους τοὺς προβιβάζοντας τὴν ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ συμβίωσιν καὶ τὴν ἐν κοινῇ συμπράξει εὐμερίαν καὶ προαγωγὴν τῆς κοινῆς πατρίδος ἐν τῷ ἀνθρωπισμῷ.

Τοιοῦτους εὐγενεῖς σκοποὺς προέστησεν ἑαυτῷ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, τοιαῦτα ἰδεώδη προβάλλει τοῖς Μικρασιάταις. Εἰς τοιοῦτους φιλανθρωποὺς ἀγῶνας παρακελεύεται πάντας αὐτοὺς ἐν προμάχοις θέλων νὰ ἀγωνίζηται.

Τὴν ἀρχαίαν δ' αὐτῶν δόξαν, τοὺς παλαιοὺς αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ἐνδοξοτάτους ἄθλους, τὸ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ διὰ πρώτης τάξεως ἔργων κτηθὲν ἀξίωμα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπομιμνήσκων τοὺς Μικρασιάτας ἐν παντὶ καὶ πάντοτε θὰ ἀναφωνῇ πρὸς αὐτοὺς ὁ Σύλλογος τῶν Μικρασιατῶν τὸ τοῦ μεγάλου αὐτῶν ποιητοῦ·

ὦ τέκνα γῆς ἐνδόξου, παῖδες δαφνηστεφῶν πατέρων,
μέμνησθε

αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχοι ἔμμεναι ἄλλων,
μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν, οἳ μέγ' ἀριστοί.

Τῆ 2^η Δεκεμβρίου 1891 κατὰ τὴν γενομένην μετὰ τὰς ἀρχαιρε-
σίας ἐγκατάστασιν τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν ὁ πρόε-
δρος Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης προσεφώνησε τὰ
μέλη ὡδε·

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται.

“Ἴδού δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν ἀλλ’ ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό;”
(Ψαλμ. 132).

Ἡ ῥῆσις αὕτη μεγάλης ποιητικῆς καὶ τρυφερωτάτης ψυ-
χῆς ἐκφράζει τὴν βαθεῖαν χαρὰν, ἣν αἰσθανόμεθα σήμερον
πάντες ἐπὶ τῇ ἀδελφικῇ ἡμῶν συνενώσει. Τίνος ἡμῶν δὲν ἐπ-
εξε τὰ στήθη καὶ δὲν ἐνύσσε βαθέως τὴν καρδίαν ἢ ἔλλειψις
δεσμοῦ συναγωγοῦ, κοινοῦ κέντρου, εἰς ὃ τὰ τέκνα μεγάλης
καὶ ἐνδόξου μητρὸς συνερχόμενα ἐδύναντο νὰ αἰσθάνωνται τὴν
ὑψίστην ἡδονήν, ἢ νῦν πληροὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν, τὴν ἡδονήν,
ὅτι τοσοῦτοι καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ ὄντες καὶ ὑπὲρ εὐγενεστά-
των ἀγωνιζόμενοι τῆς αὐτῆς ἐσμεν ἐνδόξου μητρὸς τέκνα καὶ
χάριν αὐτῆς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις ἀκονίζομεν; Τίς ἐξ ἡμῶν
δὲν ἐποιεῖτο τὸν ἐξῆς λίαν λυπηρὸν συλλογισμόν, ὅτι δῆλα δὴ,
ἐν ᾧ πρὸ χιλιάδων ἐτῶν ὁ μέγας συμπατριώτης ἡμῶν Ὁμηρος
εἶπε τὴν μεγάλην γνώμην

σύν τε δὴ ἔρχομένω καὶ τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν,
ὅπως κέρδος ἔη· μοῦνος δ’ εἰπέρ τε νοήση,
ἀλλὰ τέ οἱ βράσων τε νόος λεπτή δέ τε μῆτις·

(Κ. 224)

ἐν ᾧ πρὸ δύο καὶ ἡμισείας χιλιάδων ἐτῶν ἄλλος ἡμῶν συμ-
πατριώτης, ὁ πρῶτος τοῦ κόσμου φιλόσοφος, Θαλῆς ὁ Μιλή-
σιος, προβλέπων τὸν ἐκ Περσίας ἐπικρατούμενον εἰς τὴν ἐλευθε-
ρίαν κίνδυνον ὑπεδείκνυεν εἰς τοὺς προπάτορας ἡμῶν τὰ ἀγαθὰ
τῆς συνενώσεως καὶ συμπράξεως συμβουλευσάντων, ἵνα μίαν κοι-
νὴν ἀποδείξωσι πόλιν κατ’ ἰδίαν ἕκαστος ἐλευθέρως πολιτεύου-
τες, ἐν ᾧ ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ὁ τὴν πατρίδα ἡμῶν ἰδίαν ὡς

ἄνθρωπος πατρίδα σχῶν καὶ τὸ ἑαυτοῦ θειότατον ἔργον ὡς κατ' ἔξοχὴν Ἑλληνικὸν ὑπολαμβάνων—ἐνθυμεῖσθε τὸ “ Nūn ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,, ὅτε ὁ Φίλιππος εἶπεν αὐτῷ “ Διδάσκαλε, Ἕλληνες ἔξω ζητοῦσί σε,,.—'Εν ᾧ, λέγω, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἰδίᾳ ἑαυτοῦ καὶ ἡμετέροι πατρίδι ἐδίδαξεν “ ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ἔμφρονόματι, ἐκεῖ εἰμι καὶ ἐγὼ ἐν μέσῳ αὐτῶν,, ἐν ᾧ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν κατὰ πρῶτον ἢ σύμπηξις μιᾶς δυνάμεως Ἑλληνικῆς καὶ συνελήφθη καὶ ἐπεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Ἰστυαίου καὶ Ἀρισταγόρου, ὅτε ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι ὡς νόμος ἀπαράβατος ἐκράτει ἢ κατὰ φυλᾶς καὶ δῆ καὶ ἢ κατὰ πόλεις διαίρεσις—ἡμεῖς, ὧν πατέρες ἐγένοντο οἱ μεγάλοι οὗτοι τῆς ἐνότητος διδάσκαλοι καὶ πρὸς οὓς ἀπέτεινον τὰ ὑψηλὰ ταῦτα διδάγματα, διεκείμεθα πρὸς ἀλλήλους ὡς ξένοι καὶ ἀδιάφοροι καὶ κατεφθειρόμεθα ἐν τῇ ἀπομονώσει ἡμῶν; Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἐποιεῖτο μετ' ἀνεκφράστου ψυχικοῦ ἄλγους τὸν συλλογισμόν τοῦτον; Ἀλλὰ τύχη ἀγαθὴ νῦν δυνάμεθα νὰ στρέφωμεν ἑαυτοὺς πρὸς τὴν “ Ἀνατολὴν,, καὶ θερμαινώμεθα ὑπὸ τῶν θαλπερῶν αὐτῆς καὶ φωτεινῶν ἀκτίνων. Nūn δυνάμεθα νὰ ἀναγνωρίζωμεν ἀλλήλους ὡς τέκνα τῆς αὐτῆς φιλοστοργου καὶ ἀνεκτιμητοῦ μητρός, νὰ ἀναπτύσσωμεν τὸ μέχρι τοῦδε συνεσταλμένον καὶ καταπνιγόμενον συναίσθημα τῆς ἀδελφότητος, νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, νὰ αἰσθανώμεθα τὴν ψυχὴν ἡμῶν εὐρυνομένην καὶ αἰρομένην ἐπὶ τῇ γλυκεῖᾳ συναισθήσει, ὅτι κεκτήμεθα τόσους ἀδελφούς, τόσους φίλους, τόσους ἑμοζήλους, τοσοῦτους συνεργούς καὶ συλλήπτορας καὶ ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ εὐγενοῦς σκοποῦ συναγωνιζομένους ὅσα εἶνε τὰ εὐγενῆ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τέκνα. Nūn δυνάμεθα ἀναδιφῶντες ἀπὸ κοινοῦ τὰς ἐνδόξους τῆς πατρίδος ἡμῶν Περγαμηνὰς νὰ πληρῶμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν χαρᾶς ἀνεκφράστου καὶ φρονήματος γενναίου, ἀναδιδασκόμενοι δὲ καὶ τὰ μακροαῖωνα αὐτῆς δυστυχήματα καὶ τὰς ἀνηκέστους συμφορὰς νὰ συμπαθῶμεν αὐτῇ καὶ νὰ κρατυνώμεθα ἐν τῇ ἀποφάσει, νὰ παραμυθῶμεν ὡς φιλόστοργα τέκνα τὴν ἀναξιοπαθοῦσαν μητέρα, νὰ ἐπιθέσωμεν βάλσαμον ἐπὶ τῶν πληγῶν αὐτῆς, νὰ παύσωμεν

τοὺς ἀναξάινοντας τὰς παλαιὰς καὶ ἐπὶ τοῦ πεπονημένου αὐ-
τῆς σεπτοῦ σώματος νέας νὰ ἀνοίξωσι προσπαθοῦντας.

Ἡ μεγάλη καὶ πολυῦμνητος πατρὶς ἡμῶν Ἑλλάς ἐγένετο ἡ
βάσις καὶ τὸ θεμέλιον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καθόλου. Ὁ ἑλληνισμὸς
ἀπεδείχθη πηγὴ πάσης σοφίας καὶ ἀρετῆς καὶ κατέστη συνώ-
νυμος πρὸς τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν τελείωσιν τοῦ ἀν-
θρώπου. Ἀλλὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ κοιτὶς ὑπῆρξεν ἡ ἰδιαιτέρα ἡμῶν
πατρίς, ἡ Μικρὰ Ἀσία μετὰ τῶν νήσων αὐτῆς. Δὲν ὑπάρχει
ἔννοια εὐγενῆς, θεσμὸς ἐξανθρωπιστικός, τέχνη καὶ ἐπιστήμη,
ἥς μήτηρ καὶ γενέτειρα νὰ μὴ ἀπεδείχθη ἡ ἡμετέρα πατρίς.
Πᾶσα πόλις καὶ κώμη, πᾶν ὄρος καὶ κοιλάς, πᾶς ποταμὸς καὶ
παράλια εἶνε μάρτυς διαπρύσιος Ἑλληνικῆς δόξης καὶ μεγίστων
πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα εὐεργεσιῶν. Ἐν τῷ ἱερῷ τῆς πατρίδος
ἡμῶν ἐδάφει ἐκαλλιεργήθη καὶ ἐξηυγενίσθη ἡ θρησκεία, ὁ ἀρι-
στος τῆς ἀνθρωπότητος παιδαγωγός. Ἐκεῖ ἐγεννήθη Ξενοφά-
νης ὁ Κολοφώνιος, ὅστις ὡς ἐνθουσιώδης ῥαψωδὸς περιέτρεχε
κατὰ τὸν μακρότατον αὐτοῦ βλῖον τὰς τῶν Ἑλλήνων πόλεις κη-
ρύττων ἐνθουσιαστικῶς τὴν ἐνότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν αἰδιό-
τητα αὐτοῦ, πολεμῶν γενναϊότατα πρὸς τὰς περὶ Θεοῦ ἀνθρωπο-
μορφικὰς δοξασίας τῶν Ἑλλήνων

Εἰς θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος
οὐ τι δέμας θνητοῖσιν ὁμοίος οὐδὲ νόημα.

Οὐλος ὄρε᾽, οὐλος δὲ νοεῖ, οὐλος δὲ τ' ἀκούει

Ἄλλ' ἀπάνευθε πόνοιο νόου φρενὶ πάντα κραδαίνει.

Αὐτῆς ἐστὶ γέννημα ὁ Πυθαγόρας, ὁ διὰ θρησκευτικῶν καὶ πο-
λιτικῶν διαρρυθμίσεων ἀναλαβὼν νὰ παιδαγωγῆσιν τὴν Ἑλλη-
νικὴν κοινωνίαν.

Τῆς πατρίδος ἡμῶν τέκνον ἐστὶν ὁ Ἀναξαγόρας, ὃς πρῶ-
τος ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τὸν τοῦ παντὸς δημιουργὸν ᾤρισε νοῦν
καὶ διάνοιαν κατὰ σκοπὸν ἐνεργοῦσαν.

Τῆς ἡμετέρας πατρίδος μυροβόλον φυτὸν ἐστὶ τοῦ φιλαν-

θρωποτάτου Ἰησοῦ ἢ θεία θρησκεία, αὐτοῦ τέκνα οἱ κηρύξαντες καὶ ἐμπεδώσαντες αὐτὴν Παῦλος καὶ Ἰωάννης καὶ Βασίλειος καὶ Γρηγόριοι καὶ Χρυσόστομος καὶ ἡ λοιπὴ τῶν μεγάλων θρησκευτικῶν χαρακτήρων χορεία.

Ἐν τῇ ὑμετέρα πατρίδι ἀνεφύη τὸ ἀγλαόκαρπον τῆς φιλοσοφίας δένδρον, καὶ συμπατριῶται ἡμῶν τὸ πλεῖστον ἐκαλλιέργησαν καὶ ἐθεράπευσαν μετὰ στοργῆς ὡς ἀγαπητὸν ἰθαγενὲς φυτὸν καὶ κατέστησαν αὐτὴν κραταιότατον τῆς ἀνθρωπίνης προόδου μοχλόν. Ἡμέτερός ἐστι συμπατριώτης ὁ ἀρχηγὸς τῆς φιλοσοφίας Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ἡμέτεροι οἱ συμπολίται αὐτοῦ Ἀναξίμανδρος καὶ Ἀναξίμενης. Ἡμέτεροι Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος, Πυθαγόρας καὶ Μέλισσος οἱ Σάμιοι, Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος, ἡ τοῦ Σωκράτους διδάσκαλος Ἀσπασία. Ἡμέτερος Διογένης ὁ Σινωπεύς, ἡμέτεροι οἱ ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ τοῦ Πλάτωνος προεξάρχοντες Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος, Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, Εὐδοξος ὁ Κνίδιος, Κράντωρ ὁ Σολεύς. Ἡμέτεροι οἱ πρῶτοι τῆς Περιπατητικῆς σχολῆς Θεόφραστος ὁ Λέσβιος, Εὐδήμιος ὁ Ῥόδιος, Στράτων ὁ Λαμψακηνός, Κριτόλαος ὁ ἐκ Φασήλιδος τῆς Κιλικίας, Διόδωρος ὁ Τύριος, Ἰερώνυμος καὶ Ἀνδρόνικος οἱ Ῥόδιοι, Κράτιππος ὁ Περγαμηνός, Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός. Ἡμέτερος ὁ ἀρχηγὸς τῆς νέας Ἀκαδημείας Ἀρκεσίλαος ὁ ἐκ Πιτάνης τῆς Αἰολίδος καταγόμενος. Ἡμέτεροι τῆς Ἐκλεκτικῆς σχολῆς οἱ πρωτοστάται, Βόηθος ὁ Σιδώνιος, Παναίτιος ὁ Ῥόδιος, Ἀντίοχος ὁ Ἀσκαλωνίτης καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀριστος, Ποσειδώνιος ὁ ἐξ Ἀπαμείας, ὁ περιβόητος ἐκ Βιθυνίας ἰατρὸς Ἀσκληπιάδης, Ἐκάτων ὁ Ῥόδιος, Ἀθηνόδωροι οἱ Ταρσεῖς. Ἡμέτεροι οἱ ἐκ τοῦ Ἐπικουρείου κήπου Μητροδωρος, Πολύαινος, Λεοντεύς, Τιμοκράτης, Κολώτης οἱ Λαμψακηνοί, Ἐρμαρχος ὁ Μυτιληναῖος, Ζήνων ὁ Σιδώνιος. Ἡμέτεροί εἰσιν οἱ πλεῖστοι τῆς νέας Πλατωνικῆς σχολῆς. Θὰ ἐπέλιπέ με δ' ὁ χρόνος, ἂν ἤθελον νὰ καταριθμῆσω πάντας τοὺς ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας φιλοσόφους.

Ἡ δ' ἐπικὴ ποίησις μὴ δὲν τυγχάνει καὶ αὐτὴ οὐσα φυτὸν ἐν τῇ ὑμετέρα τὸ πρῶτον χώρα ἀναφυὲν καὶ εἰς ἀνυπέροβλη-

τον τελειότητα προαχθέν; Μὴ δὲν εἶνε τῆς Ἰωνίας τέκνον ὁ θεῖος Ὀμηρος, τῆς ἐν Ῥόδῳ Καμείρου ὁ Πείσανδρος, τῆς Κολοφῶνος ὁ Ξενοφάνης, τῆς Ἀλικαρνασσοῦ ὁ Πανύασις, τῆς Σάμου ὁ Χοιρίλος, τῆς Κολοφῶνος ὁ Ἀντίμαχος, τῆς Σμύρνης ὁ Κρίντος, τῶν Σόλων καὶ τῆς Κολοφῶνος οἱ τοῦ διδακτικοῦ ἔπους ποιηταὶ Ἄρατος καὶ Νίκανδρος;

Ἡ δὲ λυρική ποίησις δὲν ἐξέχεε τὰ ἀθάνατα αὐτῆς μέλη πρὸς ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας; Δὲν εἶνε τέκνα τῆς εὐμουσοτάτης Λέσβου ὁ Ἀλκαῖος, ἡ Σαπφώ, ὁ Ἀρίων; Δὲν εἶνε Τῆϊος ὁ Ἀνακρέων, Ῥόδιος ὁ Τιμοκρέων, Μιλήσιος ὁ Τιμόθεος;

Τῆς δ' ἐλεγειακῆς ποιήσεως ποιηταὶ ἔξοχοι δὲν ἀνεφάνησαν Ἴων ὁ Χῖος καὶ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος;

Καὶ ἐν τῇ μουσικῇ τοὺς πρώτους μεγάλους μουσικοὺς Τέρπανδρον τὸν Λέσβιον, Ὀλυμπον τὸν Φρύγα, Πυθαγόραν τὸν φιλόσοφον, Φρύνιν τὸν Μυτιληναῖον, Τιμόθεον τὸν Μιλήσιον ἢ πατρὶς ἡμῶν ἀνέδειξεν.

Τῆς ξυγραφικῆς οἱ ἥρωες ἡμέτεροι εἶνε συμπατριῶται, Πολύγνωτος ὁ Θάσιος, Διονύσιος ὁ Κολοφώνιος, Ἀπελλῆς ὁ Κολοφώνιος, Παρράσιος ὁ Ἐφέσιος, Σῶσος ὁ Περγαμηνός.

Τῆς ἀστρονομίας, τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς γεωγραφίας τοὺς πρώτους καὶ ἀρίστους ἢ πατρὶς ἡμῶν ἐγέννησε, τὸν Θαλῆν, τὸν Ἀναξίμανδρον, τὸν Ἀναξιμένην, τὸν Πυθαγόραν, Ἡρακλείδην τὸν Ποντικόν, Εὐδοξον τὸν Κυίδιον, Ἀρίσταρχον τὸν Σάμιον, Εὐκλείδην τὸν Τύριον, τὸν ἐκ Βιθυνίας μέγαν Ἴππαρχον, τὸν ἐκ Κιλικίας Κράτητα τὸν Μαλλώτην, τὸν Ἀμασέα Στράβωνα.

Τῆς ἱστορίας οἱ πρῶτοι καὶ ἀξιολογώτατοι πλὴν τοῦ Θουκυδίδου, Ξενοφάντος καὶ Πολυβίου πάντες ἡμέτεροι εἶνε συμπατριῶται. Ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς ἱστοριογραφίας κατέρχεσθε διὰ τῶν αἰώνων μέχρις ἡμῶν καὶ πανταχοῦ τῆς ἀριστοτόκου ἡμῶν χώρας μεγάλους υἱοὺς θὰ συναντᾶτε. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς μακροτάτης σειρᾶς τῶν ἱστο-

ριογράφων θὰ εὗρητε Κάδμου τὸν Μιλήσιον, Ἐκαταῖον τὸν Μιλήσιον, Φερεκύδην τὸν Λέριον, Χάρωνα τὸν Λαμψακηνόν, Ἐλλάνικον τὸν Μυτιληναῖον, Ξάνθου τὸν Λυδόν, Διονύσιον τὸν Μιλήσιον, Ἡρόδοτον τὸν Ἀλικαρνασέα· προχωρεῖτε, προχωρεῖτε καί, ὅτε τὰ γράμματα φθίνουσι καὶ σβέννυνται, θὰ εὗρητε λαμπρὸν ἐκ τῆς ἡμετέρας πατρίδος πάλιν ἐκχεόμενον φῶς. Ἴδου Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, Ἀγαθίας ὁ ἐκ Μυρίνης τῆς Αἰολίδος, Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεύς, Ἡσύχιος ὁ Μιλήσιος, Ἰωάννης καὶ Εὐάγριος οἱ Ἐπιφανεῖς, Θεοφάνης ὁ Ἰσαυρος, Λέων ὁ Διάκονος, Ξιφιλῖνος ὁ Τραπεζούντιος, Μιχαὴλ ὁ Ἀτταλειώτης, ὁ ἐκ Χωνῶν τῆς Φρυγίας Νικήτας ὁ Ἀκομινᾶτος, ὁ ἐκ Νικαίας Γεώργιος ὁ Παχυμέρης, Νικηφόρος ὁ Γρηγοράς, καὶ πλῆθος πολὺ ἄλλων.

Ἐὰν δ' ἤθελέ τις ν' ἀπαριθμήσῃ πάντας τοὺς ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς τέχναις καὶ τῷ πρακτικῷ σταδίῳ μέγα κλέος ἀραμένους, θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἀποστή τοῦ ἐγχειρήματος ὁμολογῶν τὴν γνωστὴν τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ ἐπικὴν ὁμολογίαν.

Πληθὺν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω,
οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ' εἶεν,
φωνὴ δ' ἄρρηκτος, χάλκεον δὲ μοι ἦτορ ἐνείη.

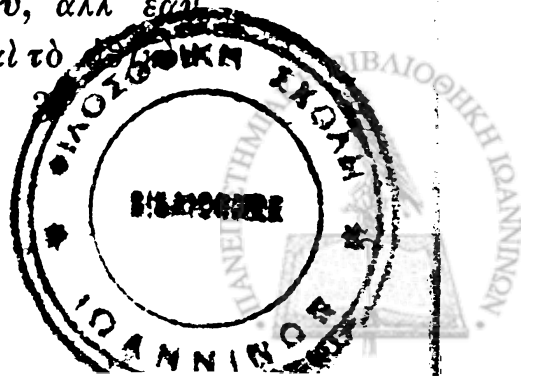
(B. 489)

Ταύτης τοι, φίλοι συμπατριῶται, γενεῆς τε καὶ αἵματος
εὐχόμεθ' εἶναι·

(Z, 211.)

ὑπὲρ τοιαύτης πατρίδος ἀνελάβομεν ἀγῶνα εὐγενέστατον,
ἀγῶνα θεῖον.

Δύο ἤδη ἀγῶνων ὑπάρχουσιν, ἀγὼν τῶν ὄπλων καὶ ἀγὼν τῆς διανοίας, τῆς ἐπιστήμης, τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρος, τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν. Ὑπερισχύει μὲν ἔστιν ὅτε ἡ σωματικὴ ὑπεροχή, ἡ βία, τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐν τέλει ἀναγκαίως ἐκνικᾷ ἡ διανοία, ὁ ἠθικὸς χαρακτήρ, αἱ ἠθικαὶ ἀρχαί. Δυνατὸν τὸ μικρότερον κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἔθνος νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν βίαν τῶν ὄπλων πολυαριθμοτέρου καὶ βιαιοτέρου ἀντιπάλου, ἀλλ' ἐπιτυγχάνῃ ὄν ὑπέρτερον ἐκείνου κατὰ τὴν διάνοιαν καὶ τὸ

σθένος, ἔχει τὴν νίκην βεβαιωτάτην. Οὕτως οἱ ἄλιεῖς τῆς Τιβεριάδος ἐνίκησαν τὸν καθ' ἑαυτῶν πολεμοῦντα διὰ πάσης αὐτοῦ τῆς δυνάμεως καὶ μανίας ἐθνικὸν κόσμον. Οὕτως ἐνίκησαν οἱ ἀδύνατοι καὶ ὑποδεδουλωμένοι Ἕλληνες τοὺς ὑποδουλώσαντας αὐτοὺς φοβεροὺς Ῥωμαίους καὶ ἐπέζησαν ταῖς τῶν αἰῶνων ἀνηκέστοις συμφοραῖς καὶ ἀνήλθον πάλιν εἰς τὸν βασιλεῖον θρόνον πολλῶ ἰσχυρότεροι καὶ λαμπρότεροι ὡς Βυζαντιακὴ αὐτοκρατορία. Οὕτως ἐξῆλθον αὐθις νικηταὶ τῆς βίας τῶν αἰῶνων καὶ ἐσχημάτισαν πυρῆνα μέλλοντος ἐθνικοῦ βίου ἐλευθέρου, ἀνταξίου τῆς παλαιφάτου καὶ ἐνδόξου ἱστορίας αὐτῶν. Οὕτως ὑπερενίκησε Φριδερίκος ὁ Μέγας τοὺς πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς αὐτοῦ ἐχθρούς. Οὕτω τὸ Πρωσικὸν βασιλεῖον οὐ μόνον κατέστη ὁ πυρῆν, τὸ στερεὸν θεμέλιον, ἐφ' οὗ ἐπακοδομήθη ἡ ἐνδοξὸς τῶν Γερμανῶν αὐτοκρατορία, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερηφάνων νικητῶν τὴν ὄφρὸν ἐταπείνωσεν. Οὕτω τὸ Πεδεμόντιον ἀπεδείχθη ὁ θεμέλιος λίθος τῆς τῶν Ἰταλῶν ἐνώσεως. Οὕτως ἐνὸς ταπεινοῦ θεολόγου τῆς Βιττεμβέργης αἰχριστιανικαὶ ἀρχαὶ ὑπερίσχυσαν τῆς παρωδίας τοῦ χριστιανισμοῦ τῆς κοσμοκράτορος παπποκρατείας. Καὶ οὐκ ἦν οὐδ' ἔστιν ἄλλως γενέσθαι. Ὁ λογικὸς ἄνθρωπος μόνον ὑπὸ τῆς ἰδιαξούσης αὐτῷ δυνάμεως δύναται νὰ διευθυνθῆ· πᾶσα δ' ἀντίθετος πρὸς ταύτην ἐνέργεια, οἷα εἶνε ἡ κτηνώδης βία, ἐγείρει ἐν αὐτῷ τὴν ἀντίδρασιν, τὸν ἐνθουσιασμὸν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν προσηκόντων αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ ἀγαθῶν καὶ καταπολέμησιν τῶν ταπεινούντων αὐτὸν ἀρχῶν καὶ προαιρέσεων. Οὐδεὶς φροῶν ἄνθρωπος δύναται νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν κακίαν κατὰ τῆς ἀρετῆς, τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν κτηνωδίαν κατὰ τῆς γνώσεως καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὴν δουλείαν κατὰ τῆς ἐλευθερίας. Ὁ ὑπὲρ τῶν ἀγαθῶν τούτων προκινδυνεύων ἔχει συναντιλήπτουρας αὐτοῦ πάντα τοὺς φρονοῦντας ἀνθρώπους, ὁ πρὸς ἐξευτελισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως πολεμῶν οὐδέν' ἄλλον δύναται νὰ ἔχη σύμμαχον καὶ ὑπηρέτην τοῦ βδελυροῦ αὐτοῦ ἔργου ἢ τὴν κτηνώδη καὶ ἄλογον βίαν, τοὺς ἀποβαλόντας τὸν κύριον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως χαρακτήρα, τὸν λόγον. Ὁ μὲν

μάχεται ὑπὲρ αἰωνίων ἀγαθῶν, ὁ δὲ ὑπὲρ ματαίων καὶ τῆ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐναντίων. Ἄλλὰ τὸ αἰώνιον πληροὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἔλεγεν ὁ Φίλιππος. Ἀδύνατον δὲ οἱ ἐνθουσιῶντες ὑπὲρ τοῦ αἰωνίου νὰ μὴ νικήσωσι τοὺς ἀμόλορους ἐνθουσιασμοῦ. Οὐχὶ τῶν μυῶνων ἢ ῥώμῃ, οὐδὲ τῶν ὀπλων ἢ δεινότης, ἀλλ' ἢ τῆς ψυχῆς δύναμις αἴρεται τὰς νίκας. Τοῦ φιλοσόφου τὴν θεωρίαν ἐπεκύρωσεν ὁ μέγιστος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων στρατηγὸς Μόλτκε ἀποδοὺς τὰ τῶν Γερμανῶν τρόπαια οὐχὶ εἰς τὸν τέλειον πολεμικὸν καταρτισμὸν οὐδ' εἰς τὸ πλῆθος τῆς Γερμανικῆς στρατιᾶς, ἀλλ' εἰς τοὺς διδασκάλους, τοὺς διὰ λόγου πρὸς χρῆσιν ἀγαθῆν τῶν ἐξωτερικῶν ἐκείνων πλεονεκτημάτων παρασκευάσαντας τὰς νέας τῶν Γερμανῶν γενεάς.

Διὰ τοιούτων ἡθικῶν ὀπλων, διὰ τοιαύτης πνευματικῆς πανοπλίας κατηγωνίσαστο ἀέλποτε ἡ πατρίς ἡμῶν τοὺς ὑπερτέρους μὲν αὐτῆς κατὰ τὴν ῥώμην, ὑποδεεστέρους δὲ κατὰ τὸν ἀνθρωπισμὸν. Διὰ τοιαύτης πνευματικῆς κληρονομίας ἐξαισίου διέσωσεν ἡμᾶς μέχρι σήμερον ἀπὸ τῶν ῥαγδαίως ἀέλποτε ἐπερχομένων κατακλυσμῶν. Τὸ δὲ ῥηθὲν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀλοῦσα εἶλε τὸν ἄγριον αὐτῆς νικητὴν ἐπηλήθευσε πάντοτε ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ. Τοῦτο τὸ εὐγενὲς ὄπλον ἐγχειρίζει καὶ ἡμῖν σήμερον καὶ διαβεβαιοῦται ἡμᾶς περὶ τῆς νίκης. Γίνεσθε ἡθικώτεροι, διδάσκει ἡμᾶς, γίνεσθε τελειότεροι τῶν ἄλλων, καὶ ἔστε βέβαιοι ὅτι θὰ ἐπιπλεύσητε οἰουδήποτε κατακλυσμοῦ, ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο. Αὐξήσατε τὸν ἡθικὸν καὶ διανοητικὸν τῆς ἀνθρωπότητος θησαυρὸν καὶ ἔχετε ἀκράδαντον τὴν πεπολίθησιν ὅτι θὰ σεβασθῇ ὑμᾶς ὁ κόσμος, ὡς ἐμὲ ἐσεβάσθη, ὅτι πεσόντες θὰ προσκυνήσωσιν ὑμᾶς. Ἀκούσωμεν, ἀγαπητοὶ συμπατριῶται, ἀκούσωμεν τὴν ἐπὶ πείρας αἰώνων στηριζομένην συμβουλήν τῆς σοφῆς ἡμῶν πατρίδος. Τιμήσωμεν αὐτήν, διότι εἶνε μεγάλη καὶ ἐνδοξος. Ἀγαπήσωμεν αὐτήν διὰ τὰς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα εὐεργεσίας αὐτῆς. Ἀγαπήσωμεν αὐτήν καὶ διὰ τὴν μαύρην ἀγνωμοσύνην, δι' ἧς ἀμείβουσιν αὐτήν. Ἀγαπήσωμεν αὐτήν διὰ τὸ παρελθὸν αὐτῆς μεγαλεῖον καὶ διὰ τὴν

ἐπιζομένην ἐν τῷ μέλλοντι δόξαν. Ἐὰν ἀγαπῶμεν αὐτήν διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ ἀριστοτοκίαν αὐτῆς. Ἐὰν ἀγαπῶμεν αὐτήν διὰ τὸν ἡρωϊσμὸν αὐτῆς, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον διὰ τὰς δυστυχίας αὐτῆς.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Ἐν σελίδι	16	στίχῳ	12	γράφει	ὡς φύσιν,
"	16	"	29	"	οἶλος
"	17	"	9	"	ὁμοίους
"	19	"	4	"	αὐτοῦ
"	19	"	23	"	εἶπω,
"	20	"	1	"	Χριστοῦ
"	21	"	22	"	κατ' ἐξοχήν
"	23	"	21	"	καὶ τὸν Πλάτωνα

1. Του ἡλίου μητέρα τῆς δόξης πατρίδα,
 ἐστία θρησκείας τοῦ κόσμου κοιτίδα
 Ἀνατολή,
 Μουσῶν κατοικία τοῦ ἔρωτος Χώρα,
 τὸ θεῖόν σου χῶμα ἀκόμα καὶ τώρα
 μυροβολεῖ.

2. Σ' ἐρείπεια μαῦρ' ἂν σ' ἀφήκαν θαμμένη
 καὶ σ' ἔχουν ξεχάσει δικοί σου καὶ ἔνοι
 χωρίς καρδιά,
 Πετοῦν ἀπ' τὴν στάχτη σου σάβαις κρυμμέν
 γλυκαῖς σου ἐλπίδαις ἐδῶ μαζευμέναις
 λίγα παιδία.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΕΛΑΪΔΗΤΗΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1892

Ποίησις Ἀχ. Κελαΐδητου

Μουσική Γ. Α. Παχτικου

Ὀξύφωνος
καὶ
Βαρύφωνος

Άργας

Του ἡ-λιου μη-τέ-ρα, τῆς δό-ξης πα-
 τρι-δα, ἐ-στία θρη-σκεί-ας, τοῦ κό-σμου κοι-
 τί-δα Ἀ να-το-λή, Μου-σῶν κα-τοι-κί-α τοῦ
 ἔ-ρω-τος χῶ-ρα, τὸ θεῖ-όν σου χῶ-μα ἀ-
 κό-μα καὶ τῶ-ρα μυ-ρο-βο-λεῖ Ἄ-
 κό-μα ἔ- τῶ-ρα μυ-ρο-βο-λεῖ.

Ποίησις Ἀχ. Κελαΐδητου

Ὀξύφωνος
καὶ
Βαρύφωνος

Τοῦ ἡ-λιου μη-τέ-ρα
 ἐ-στία θρη-σκεί-ας τοῦ κό-
 τί-δα Ἀ να-το-λή, Μου-σῶν κα-τοι-κί-α τοῦ
 θεῖ-όν σου χῶ-μα ἀ-κό-
 λεῖ ἄ- κό-μα ἔ- τῶ-

Η ΔΕΥΤΕΡΑ
ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

ΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

“ΑΝΑΤΟΛΗΣ,,

ΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΔΕΛΦΩΝ Η. ΚΑΛΕΡΓΗ
1893

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1) Τῷ φίλῳ ἀναγνώστῃ.
- 2) Λόγος τοῦ προέδρου κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ Συλλόγου ἑορτῇ.
- 3) Ποίημα τοῦ κ. Χρ. Συμβουλίδου.
- 4) Περίληψις λογοδοσίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀναγνωσθείσης ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Παχτίκου.
- 5) Πρόχειροι ὁδηγίαι.

Τῷ φίλῳ ἀναγνώστῃ.

Λαμπρὰ καὶ σεμνοπρεπῆς ἐτελέσθη τῇ Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας ἢ ἐπέτειος ἑορτῆ τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «Ἐνατολῆς». Ἡ εὐρυτάτη καὶ λαμπρῶς νύτρεπισμένη αἴθουσα τοῦ πρώην «Θεάτρου τῶν Ποικιλιῶν», εὐγενῶς τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ἰωάννου Ἀσλάνη παραχωρηθεῖσα, ἦτο κατάμεστος ἐκλεκτοῦ κόσμου. Σεβάσμιοι ἄνδρες ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, δημοσίων τε καὶ ἰδιωτικῶν, καθιγνται καὶ ὑψηγνται τοῦ Πανεπιστημίου, γυμνασιάρχαι, ἀντιπροσωπεῖαι συλλόγων καὶ εταιρειῶν, διευθунται καὶ διευθύντριαι ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, βουλευται καὶ ἄλλοι πολιτικοὶ ἄνδρες, ἀξιωματικοὶ καὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις σεμναὶ καὶ πεπαιδευμέναι δέσποιναὶ καὶ δεσποινίδες καὶ καθόλου πᾶν ὅ,τι τίμιον καὶ σεμνὸν κέκτνται αἱ Ἀθῆναι ἐκόσμει τὴν τελετὴν καὶ παρεῖχεν αὐτῇ μεγαλοπρεπεστάτην ὄψιν καὶ λαμπρότητα ἐξαισίαν. Τὸ τῆς ἑορτῆς πρόγραμμα εἶχε καταρτίσῃ τὸ Διοικητικὸν τοῦ Συλλόγου συμβούλιον ὧδε·

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ

- Α'. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ ἐν τριφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ τεσσαρακονταμελοῦς χοροῦ ἐκ μαθητῶν τῆς μουσικῆς τοῦ Συλλόγου σχολῆς.
- Β'. ΑΓΙΑΣΜΟΣ ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ **Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Γερμανοῦ. ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ** ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
- Γ'. ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. **Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου.**
- Δ'. ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ, ᾄσμα ἐν διφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
- Ε'. ΠΟΙΗΜΑ ὑπὸ τοῦ κ. **Α. Ἀντωνιάδου.**
- ΣΤ'. Η ΑΓΑΠΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ, ᾄσμα ἐν τριφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ τοῦ χοροῦ.
- Ζ'. ΠΟΙΗΜΑ ὑπὸ τοῦ κ. **Χρ. Συμβουλίδου.**
- Η'. ΔΥΟ ΧΟΡΙΚΑ ᾄσματα ἐκ τοῦ Σοφοκλέους Φιλοκτήτου ἐν τριφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ εἰκοσάμελοῦς χοροῦ ἐκ φοιτητῶν.
- Θ'. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ ἐν τριφώνῳ ἄρμονίᾳ ὑπὸ τοῦ χοροῦ.

Ὁ δὲ Σύλλογος ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἐξελέξατο ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ πρὸς παρασκευὴν μὲν τῆς ἐορτῆς πενταμελῆ ἐπιμελητείαν. ἀποτελουμένην ἐκ τῶν κ. **Ζησίμου Μπασδέκη, Γ.**

Χωναίου, Χρίστου Γεωργίου, Κ. 'Αλευρά
καὶ **Ι. Σταυρινάκη**, πρὸς ὑποδοχὴν δὲ καὶ θερα-
πείαν τῶν προσκεκλημένων καὶ πρὸς τήρησιν τῆς
τάξεως καὶ τῆς εὐκοσμίας κατὰ τὴν ἑορτὴν δεκα-
μελῆ κοσμητείαν, συγκειμένην ἐκ τῶν κ. Ν. Λε-
οντιάδου, Γ. Βυζαντινοῦ, Γ. Χωναίου, Κ. 'Αλευρά,
Δ. Πουλουλίδου, Ν. Καρδαμίτσα, Κ. Σιταρά, Χ.
Πισάνη, Β. Καλιφίδου καὶ Α. Μαλκώτση.

Παρασκευασθέντων δὲ καὶ διακοσμηθέντων κατὰ
τὸ προσήκον τῶν τῆς ἑορτῆς, τῇ ὠρισμένῃ τρίτῃ
μετὰ μεσημβρίαν ὥρᾳ κατέλαβε τὸ προεδρεῖον
καὶ οἱ σύμβουλοι τὰς θέσεις αὐτῶν καὶ ἐδόθη τὸ
σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τῆς τελετῆς ὑπὸ τοῦ τεσ-
σαρακονταμελοῦς μουσικοῦ χοροῦ, ἴσαντος ἐν
τριφώνῳ ἀρμονίᾳ τὸν ἔθνικὸν ὕμνον, ὃν μετ' εὐ-
λαβείας ἅμα καὶ συγκινήσεως ἱστάμενος ἠκροά-
σατο ὁ ἄπειρος ἐκεῖνος ἐκλεκτὸς λαός. Τὸν χορὸν
διηύθυνεν ὁ γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου καὶ διευ-
θυντῆς τῆς μουσικῆς τοῦ Συλλόγου σχολῆς κ. Γ.
Παχτίκος. Μετὰ τὸν ἔθνικὸν ὕμνον ἐψάλη ἐν
κατανύξει βαθεῖα ὁ ἀγιασμός, ὃν ἐπεσφράγισεν ὁ
μουσικὸς χορὸς μέλψας λαμπρῶς τὸ ἀπολυτίκιον
τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν «**Τοὺς τρεῖς μεγίστους
φωστῆρας**». Μετὰ τὴν ἱεροτελεστείαν καὶ τὴν ὠ-
ραίαν τοῦ χοροῦ μελωδίαν παρελθὼν ὁ πρόεδρος
τοῦ Συλλόγου κ. **Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης**
ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικὸν λόγον, ὃν ὁ
ἀναγνώστης εὕρισκει κατωτέρω κατακεχωρισμέ-
νον. Τὸν λόγον τοῦ προέδρου ἐπέστεψεν ὁ χορὸς
διὰ τοῦ λαμπροῦ Μικρασιατικοῦ ὕμνου, μεθ' ὃν

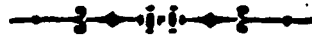

ἀπηνγγέλθη ποίημα τοῦ κ. Α. Ἀντωνιάδου, ὅπερ, κωλυθέντος τοῦ ποιητοῦ, ἀπήγγειλεν ὁ κ. Κ. Ἀλευράς. Τὸ ποίημα διεδέξατο ὁ χορὸς ἄσας ἐν τριφώνῳ ἀρμονίᾳ τὸ ἄσμα «**Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα**». Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Χρ. Συμβουλίδης ἀπήγγειλε τὸ κατωτέρω κατακεχωρισμένον ποίημα, μεθ' ὃ ὁ χορὸς ἔψαλεν ἐν τριφώνῳ ἀρμονίᾳ δύο χορικά ἐκ τοῦ Σοφοκλέους Φιλοκλήτου, ἅπερ ἐμελοποίησεν ὁ γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Παχτίκος. Ἐπεσφράγισε δὲ τὴν πάντας κατακλήσασαν ἑορτὴν ὁ χορὸς μέλψας τὸν ἔθνικὸν ὕμνον.

Ὁ πρόεδρος ἀνεκήρυξεν εὐεργεσίας γενομένας τῷ Συλλόγῳ καὶ νύχαρίστησε διὰ θερμῶν καὶ εὐγνωμόνων λόγων τὸ λαμπρῦναν τὴν ἑορτὴν εὐγενὲς καὶ σεμνὸν ἀκροατήριον. Αἱ ἀντιπροσωπεῖαι τῶν συλλόγων, αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ πάντες καθόλου οἱ εὐγενεῖς προσκεκλημένοι ἀπερχόμενοι προσήρχοντο τῷ προέδρῳ καὶ ἐξέφραζον θερμὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ λαμπρότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἑορτῆς καὶ νύχοντο τὰ κράτιστα τῷ Συλλόγῳ.

Λ Ο Γ Ο Σ
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Σεβασμιώτατοι ιεράρχαι,
Φιλόμουσος όμύγηρι.

Ἡ ῥῆσις «ἐξ Ἀνατολῶν τὸ φῶς» δὲν εἶνε ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων φανταστικὸν ἰνδάλμα, μεγαλαύχου πατριωτικῆς κομπορρημοσύνης ἐπιγέννημα, ἀλλ' ἀλήθεια ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἀσαλεύτως τεθεμελιωμένη. Αὕτῃ ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀναγράφῃ εὐγνωμόνως ἐν τοῖς δέλτοις αὐτῆς ὅτι ὡς τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου οὕτω καὶ τὸ τῆς θρησκείας, τῆς φιλοσοφίας, τῶν ἐπιστημῶν, τῶν καλῶν τεχνῶν ἐξ Ἀνατολῶν ἦλθεν εἰς τοὺς Ἑσπερίους λαοὺς καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸν Νέον κόσμον. Ἐκ τῆς Ἀνατολῆς δὲ πάλιν διαλάμπει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἡ Ἀνατολὴ τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Μικρὰ Ἀσία.

Ἄλλ' ἡ Μικρὰ Ἀσία ἡ ἀπλετοὺν καὶ ἰλαρώτατον ἐπιχέασα τὸ φῶς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης καθόλου ἐπὶ τὸν κόσμον σύμπαντα διατελεῖ νῦν ἐπὶ τοσοῦτου σκότους κεκαλυμμένη, ὥστε, ἵνα μάθωμέν τι περὶ τῆς κοιτίδος ταύτης τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ φυτωρίου πάσης ἐξανθρωπιστικῆς βλαστῆσεως, εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναλάβωμεν εἰδικὰς ἐρεῦνας. Ἐσμὲν Ἀνατολίται καὶ ἀγνοοῦμεν τὰ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐπι στενώτερον οἱ Μικρασιᾶται διατελοῦμεν ἐν παντοίᾳ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἀγνοίᾳ. Κεχηνότες δ' ἀνημένομεν πότε Ἄγγλος τις ἢ Γερμανὸς ἢ Γάλλος ἢ Ἀμε-

ρικανός ἐν ταχύτητι διάτοντος ἀστέρος διελάσας μέρος γῆς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας θὰ φωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τῆς ἀγνώστου χώρας. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπιθυμοῦντες οἱ Μικρασιᾶται νὰ θεραπεύσωσι καὶ τὴν ἐχυτῶν πατρίδα δι' ἀλλήλων ἀξιοῦντες νὰ μάθωσι καὶ οὐχὶ διὰ ξένων, διὰ πολλὰ κωλύματα μὴ δυναμένων νὰ ἀντιληφθῶνται τῶν πραγμάτων ὀρθῶς καὶ ὅταν ἔτι ἐξ ἀκριφοῦς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀγάπης ὀρμῶνται, ἐσχημάτισιν τὸν Μικρασιατικὸν Σύλλογον, οὗ σκοπὸν ἀνέγραψαν καὶ τὴν «ἱστορικὴν καὶ πραγματικὴν μελέτην τῆς ἑαυτῶν πατρίδος».

Ὅσα ἔμαθεν ὁ Σύλλογος ἐν τῷ βραχεῖ αὐτοῦ βίῳ περὶ τῆς παλαιφάτου κριτίδος τοῦ πολιτισμοῦ λίαν ἐργῶδες θὰ ἦτο νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα. Θὰ ἀρκεσθῶ μόνον νὰ ρίψω ἀκτινά τινα φωτὸς ἐπὶ ἐνὸς εἶδους ἐνεργειῶν, ἵνα ἴδῃτε τι συμβαίνει ἐκεῖ. Θὰ ἐξετάσω μόνον ἐν βραχυτάτῳ τὴν θρησκευτικὴν τῆς χώρας κατάστασιν.

Οἷας ὑπηρεσίας προσήνεγκεν ἡ Μικρὰ Ἀσία πρὸς στερέωσιν καὶ ἐξάπλωσιν τοῦ χριστιανισμοῦ, κατανοεῖ πᾶς τις εὐθὺς ὡς ἀναμνησθῆ τὰ μεγάλᾳ ὀνόματᾳ τῶν ἡρώων τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Πέτρου, τοῦ ἐπιστηθίου μαθητοῦ τοῦ Κυρίου, Ἰωάννου, τοῦ ὑπὸ λεόντων ἐν τῷ κολοσσίῳ τῆς Ῥώμης ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας σπαρχθέντος Ἰγνατίου, τοῦ ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἀποθανόντος Πολυκάρπου, τοῦ Εἰρηναίου, μαθητοῦ τοῦ Πολυκάρπου, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ νέφους τῶν μαρτύρων καὶ τῶν διδασκάλων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ὅποια δ' εἶνε ἐν τῷ χριστιανισμῷ ἡ δόξα τῆς χώρας ταύτης διὰ τὴν γνησιότητα τῆς εὐαγγελικῆς διδασ-

σκαλίας και διὰ τὸ ἀξίωμα αὐτῆς, ὡς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ἀρκεῖ ν' ἀνιμνήσθῃτε ὅτι ἡ Γαλλικὴ, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ, ὅτι αὐτὴ ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία τὴν μεγίστην αὐτῶν δόξαν, τὴν γνησίαν εὐγένειαν, τὸ ὕψιστον αὐτῶν κῦρος ἐπὶ τούτῳ οἰκοδομοῦσιν, ὅτι ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παρέλαβον τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, ὅτι Μικρασιᾶται ἦσαν οἱ θεμελιωταὶ αὐτῶν.

Ἡ χώρα αὕτη ἀνέωξε πρώτη τὴν εἰς πᾶσαν εὐγενῆ συγκίνησιν δεκτικωτάτην αὐτῆς ψυχὴν καὶ ἐδέξαστο εὐγνωμόνως τὸ θεῖον κήρυγμα τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης ἢ ἀληθέστερον εἶπειν τὸ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς αὐξάνομενον φῶς ὑπερπερισσεύσαν ἐξεχύθη ἰλαρὸν ἐφ' ἅπαντα τὸν κόσμον.

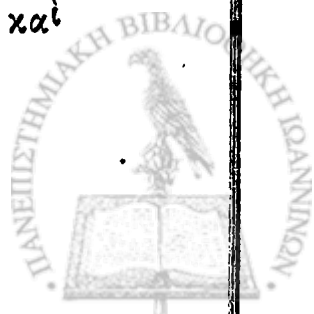
Ἡ χώρα αὕτη διὰ ποταμῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων ἐστήριξε καὶ ἤγαγεν εἰς τὴν νίκην τὴν νέαν διδασκαλίαν, αὐτὴ παρέσχε τοὺς πρώτους κήρυκας καὶ προμάχους αὐτῆς. Αὐτῆς ἔργον εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ ὁ ἐσωτερικὸς τῆς ἐκκλησίας διάκοσμος. Τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τεχνούργημα εἶνε κατὰ τὰ πλεῖστα ἡ γεραρὰ καὶ σεμνὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἡ δικαίως Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐπικληθεῖσα, ἧς τὰς βάσεις καὶ τὸν διάκοσμον οὕτω σοφῶς ἄμικ καὶ χριστιανικῶς ἔθεσαν οἱ θεοὶ ἐκεῖνοι Μικρασιᾶται ἀρχιτέκτονες καὶ διακοσμηταί, ὥστε ὁ τῶν νεωτέρων ἔθνῶν χριστιανισμὸς μετὰ πολλῶν αἰώνων ἐκλάμπρους ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ χριστιανικοῦ βίου ἀγῶνας, μετὰ θεραπειῶν καὶ προβιβάσμων τῆς χριστιανικῆς θεολογίας ποικιλώτατον εὐρίσκει ἀναγκαῖον νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐκεῖνων βάσεων, ὅπως καταστήσῃ τὴν μεγάλην τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχήν, τὴν ἀγάπην, κινουῦσαν καὶ ζωογονοῦσαν τὸν κόσμον δύναμιν.

Τῆς ἐκκλησίας ταύτης αἱ βάσεις οὕτως εὐρείαι, οὕτω χριστιανικαὶ ἐτέθησαν, ὥστε ζῶν καὶ ὄρων ὑπάρχει καὶ μέχρι σήμερον ἐν αὐτῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης, τὸ πνεῦμα τῆς καθολικότητος, τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας. Προσεύχεται ὑπὲρ σύμπαντος τοῦ κόσμου, ἀνοίγει τοὺς ναοὺς αὐτῆς καὶ προπέμπει διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν αὐτῆς εἰς τὰ κοιμητήρια τῶν Ὁρθοδόξων ὅπου ἄν μέλος τι ἄλλης χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἀποθανὼν στερεῖται τῶν τελευταίων εὐλογιῶν τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ. Πέμπει τὰ τέκνα αὐτῆς ἀδεῶς, ἵνα σπουδάσωσι περὶ τὰ ἱερά γράμματα ἐν πανεπιστημίαις Καθολικῶν ἢ Διαμαρτυρομένων. Οὐδέποτε ἐξήσκησεν οὐδ' ἐπεδοκίμασε τὸν προσηλυτισμόν.

Ἄλλὰ πόσον ἀντιθέτως φέρονται πρὸς αὐτὴν αἱ λοιπαὶ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαι !

Ἡ Ἀνχτολικὴ Ὁρθόδοξος ἐκκλησία ὑφίσταται σκληρότατον διωγμόν. Δὲν διώκεται δὲ ὑπὸ θρησκευμάτων ἄλλοτριῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς τὸ πάλαι ὑπὸ τῆς εἰδωλολατρείας, ἧς τὸ δικαίωμα τῆς ὑπάρξεως ἡμφεσβήτει ὁ Χριστιανισμός, δὲν καταδιώκεται ὑπὸ Νερῶνων καὶ Διοκλητιανῶν, καταδιωξάντων τοὺς Χριστιανοὺς ἢ ἀπλῶς δι' ὀμότητα καὶ μαιφονίαν ἢ ἐξ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς θρησκείας ἀπειλούσης τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καταδιώκεται, φρικτὸν εἶπεῖν, ὑπὸ Χριστιανῶν. Καταδιώκεται ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες λέγουσιν ὅτι ἀφωσιώθησαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι εἶνε ἀπόστολοι τῆς ἀγάπης, ὅτι ἔργον αὐτῶν εἶνε νὰ καταβιβάσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καταδιώκεται ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες, ἰν' ἀποδείξωσι τὴν γνησιότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ αὐτῶν, ἀνατρέχουσιν εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτῶν περγαμηνὰς καὶ

μετὰ θριάμβου ἄγουσιν εἰς τὸ μέτον τέκνον τι τῆς γεραρᾶς ἡμῶν ἐκκλησίας ὡς ἑαυτῶν ἀπόστολον. Καταδιώκεται ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, ὧν οἱ κορυφαῖοι κληρικοὶ καὶ θεολόγοι βάσιν καὶ θεμέλιον τῆς τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐνώσεως τιθέασιν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας καθολικῆς καὶ ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας, ἣν ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διέσωσε. Δὲν φαίνεται ὑμῖν παραδοξότατον, ὅτι αἱ μὲν σοφαὶ κεφαλαὶ τῶν χριστιανικῶν τούτων ἐκκλησιῶν ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος ἐκκλησία κατέχει τὰς ἀναμφισβητήτους χριστιανικὰς ἀληθείας, δι' ἃς δύναται νὰ τεθῆ λίθος ἀκρογωνιαίος τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνώσεως, οἱ δὲ ἱεραπόστολοι τούτων καταδιώκουσι τὴν ἐκκλησίαν ταύτην καὶ ἀγωνίζονται νὰ ἐξαφανίσωσι τὸν ἀκρογωνιαῖον τοῦτον τῆς ἐνώσεως λίθον ;

Ἐν μὲν δὴλα δὴ τῇ Λυκέρνη τῆς Ἑλβετίας συνελθόντες πρὸ μικροῦ οἱ σοφώτατοι τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας προηγόροι ἀπεφάνησαν ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχή, ἡ ἀρχὴ τῆς ἀγάπης, θὰ πραγματοποιθῆ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ὅταν ἐπὶ τῇ ἀναμφισβητήτῳ καὶ ἀσαλεύτῳ βάσει τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας καθολικῆς καὶ ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας, ἣν ἀνόθευτον ἐτήρησεν ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος ἐκκλησία, ἐνωθῶσι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ αἱ ἐκκλησῖαι καὶ ἠνωμέναι ἐν τῇ Χριστιανικῇ ἀγάπῃ προαγάγωσι τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν εἰς ἠθικὴν τελειότητα, οἱ δὲ ἱεραπόστολοι τῶν ἐκκλησιῶν τούτων περιτρέχουσι τὴν Ἀνατολὴν ὑποσκάπτοντες καὶ ὑποσκελιζόντες καὶ διὰ παντοίων κοσμικῶν τρόπων διαβάλλοντες καὶ συκοφαντοῦντες καὶ πολεμοῦντες τὴν μητέρα τῶν ἐκκλησιῶν, ἐξ ἧς παρέλαβον τὸ φῶς καὶ εἰς ἣν πάλιν ἀναγκαῖον εὐρίσκουσι νὰ καταφύγωσιν, ἵνα καθίσωσιν αὐτὴν μεσίτριαν καὶ διαλ-

λάττριαν τῶν ἐριζουσῶν ἀδελφῶν. Γινώσκετε ἀντίφασιν σφραγισμένον ταύτης; διανοήματα μᾶλλον ἐναντία πρὸς τὰς πράξεις;

Δικαίως ἀπορῶν θὰ ἐρωτήσῃ τις. Τί ζητοῦν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ πρὸς Χριστιανοὺς ἱεραπόστολοι; Ἐκήρυξαν οὗτος τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πάντας τοὺς μὴ Χριστιανούς πρῶτον, κατήρδυσαν δ' ἔπειτα διὰ τῆς χριστιανικῆς αὐτῶν ἀγάπης πάσας τὰς τάξεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀμερικανικῆς κοινωνίας καὶ φέρουσι καὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ περισσεύσαντα νόμισμα αὐτῆς; Ἐθεράπευσαν τὴν πείναν τῶν ἐξ ἀπορίας ἀποθνήσκόντων ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἔπαυσαν τὰ ἐγκλήματα, κατέστησαν περιττὰς τὰς εἰρηκτάς, ἐποίησαν ἀργὰς τὰς λαίμητόμους διὰ τοῦ ἠθικοῦ προβιβασμοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, κατεβίβασαν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ προθυμοῦνται νὰ μεταφυτεύσωσιν αὐτὴν καὶ πρὸς ἡμῖν; Εἰ δὲ μὴ δύνανται νὰ καυχῶσιν ὅτι κατώρθωσαν ταῦτα ἐν ταῖς ἐαυτῶν ἐκκλησίαις, δὲν ἔχομεν δίκαιον νὰ ὑποπτεύωμεν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἀρνοῦνται αὐτὴν τοῖς ὁμοφύλοις, τοῖς συμπολίταις, τοῖς συγγενέσι, τοῖς οἰκείοις; Δὲν δικαιούμεθα νὰ εἴπωμεν αὐτοῖς τὸ ἰατρὸν θεράπευσον σεαυτόν;

Οἱ ψευδᾶπόστολοι οὗτοι δαπάναις τῶν χριστιανικωτέρων ψυχῶν τοῦ τε παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου, τῶν διακκιμένων ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, πολεμοῦσι πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἧς πρὸς στερήωσιν μισθοῦνται. Ἐχοντες δ' ἀφθίνους τοὺς ὑλικούς πόρους, προστάτας δὲ καὶ ὑποστηρικτάς τοὺς διπλωματικούς ἐν Ἀνατολῇ πράκτορας καὶ τὰς πρεσβείας ἰσχυρῶν κρατῶν περιτρέχουσι τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ὅπου ἂν ἴδωσιν ἐπίκαιρον πρὸς ἄγρην ψυχῶν θέσιν, πηγνύουσι τὰ

ψυχεμπορεία αὐτῶν, ἐξ ὧν ἑρμώμενοι διαπράττουσι πᾶν ἀντιχριστιανικὸν ἔργον.

Ἀπεσταλμένοι ὄντες νὰ κηρύξωσι τὸν Χριστὸν εἰς τὰ ἀγνοοῦντα αὐτὸν ἔθνη ἐξαγοράζουσιν ὁπαδοὺς διὰ χρημάτων καὶ τούτους χριστιανοὺς ὄντας.

Λέγοντες ὅτι εἶνε κήρυκες τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ διαιροῦσι τὰς χριστιανικὰς οἰκογενείας, τοὺς γονεῖς ἀπὸ τῶν τέκνων καὶ τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν γονέων, χωρίζουσι τοὺς συζύγους, ἐμφυτεύουσιν ἔριδας καὶ θρησκευτικὸν φανατισμὸν κατὰ φιλτάτων προσώπων καὶ καθιστᾶσιν ἐχθίστους καὶ πολεμιωτάτους οὓς ἡ φύσις συνέδεσε δι' ἀρρήκτων συμπαθείας καὶ ἀγάπης δεσμῶν.

Λέγοντες ὅτι εἶνε διδάσκαλοι τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ «τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» παραβαίνουσιν ἀδεῶς καὶ ἀγνωμόνως τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ὃ παρέχει αὐτοῖς φιλοξενίαν, ἀσφάλειαν ζωῆς καὶ περιουσίας, στριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν αὐτῶν πρεσβειῶν καὶ κυβερνήσεων.

Συνιστῶντες δ' ἑαυτοὺς ὡς εἰσηγητὰς εὐαγγελικῆς χρηστότητος καὶ δικαιοσύνης μισθοῦσιν ἀργοὺς ἀνθρώπους, οὓς διδάσκουσιν οἰχί ὡς ὄφειλον τὸ «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, κολῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον», ἀλλὰ περιέρχονται τὰς ὁδοὺς ἰβρίζοντες καὶ ἐξευτελιζόντες ὡς ἀγέλας χοίρων, ὡς εἰδωλολατρικάς, γεραράς ἐκκλησίας, τὰς ἐκκλησίας ἃς ἰδρυσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἐπόμανεν ὁ Ἰωάννης· αὗται δὲ χριστιανικώτατα ἀνεχόμεναι τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς

προπηλακισμούς δὲν δύνανται πεπωρωμένους ὄντας οὐδὲ διὰ τῆς χριστιανικωτάτης αὐτῶν ἀνοχῆς νὰ ἐπαναγάγωσιν εἰς φρονήματα χριστιανικώτερα.

Εἰσήλασαν δὲ οἱ καλοὶ οὗτοι κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου πανταχοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τὸν Πόντον, εἰς τὴν Βιθυνίαν, εἰς τὴν Καισάρειαν, εἰς τὴν Φρυγίαν, εἰς τὴν Πισιδίαν, εἰς τὴν Λυκίαν. Πανταχοῦ ἱδρυσαν προσηλυτιστικὰ ἔργαστήρια, ἐν οἷς χαλκεύουσι Παπιστάς, Λουθηρανούς, Καλβινιστάς, Πρεσβυτεριανούς καὶ τὴν ἄλλην ποικιλίαν τῶν νέων χριστιανῶν αἵρεσιωτῶν. Τὸ δὲ πρὸς χάλκευσιν ὑλικὸν πορίζονται σαγηνεύοντες τοὺς χριστιανούς διὰ παντοίων τρόπων, διὰ χρημάτων, δι' ὑποσχέσεων, δι' ἀπειλῶν, διὰ διαβολῶν τῶν ἀρχαίων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν. Πρὸ πάντων τὰ δίκτυα αὐτῶν ἰστᾶσιν εἰς τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν. Ἰδρύουσι σχολεῖα καὶ παρθεναγωγεῖα μεγαλοπρεπῆ μετὰ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς καὶ ζωγραφικῆς, ἵνα διὰ τῆς ἐξωτερικῆς λαμπηδόνος ἐπιβάλλωνται τοῖς ἀπλοῖκοις ἀνθρώποις, εἶτα δὲ δελεάζουσι τοὺς γονεῖς νὰ πέμπωσιν εἰς αὐτοὺς τὰ ἑαυτῶν τέκνα παρέχοντες δωρεὰν διδασκαλίαν, βιβλία, ὑπόδεσιν καὶ ἄλλα χρειώδη, συχνάκις δὲ καὶ τακτικὰ σιτηρέσια τοῖς γονεῦσι· διότι οὕτως εἰσὶν ἀσφαλέστατοι ὅτι τὴν μὲν νέαν ἡλικίαν ἔχουσιν ἑαυτῶν, δι' αὐτῆς δὲ καὶ τοὺς γονεῖς. Οὕτω δὲ διαίρεσις καὶ ἀκήρυκτος ἐμφύλιος πόλεμος παίδων ὑφίσταται μεταξὺ ἑμοφύλων, ὅπου ὑπάρχουσι τοιαῦτα ψυχεμπορεῖα, καὶ λύσσα καὶ μανία θρησκευτικῆ, ἐτοίμη νὰ ἐκκραγῇ ἐν πάσῃ στιγμῇ εἰς αἱματοχυσίαν. Οὕτω τῶν Ἀρμενίων ἀπέσπασαν οἱ Διαμαρτυρόμενοι πεντήκοντα χιλιάδας κατὰ μετριωτάτους ὑπολογισμούς, οἱ δὲ ὄπαδοὶ τοῦ ἀναμαρτήτου καὶ τῆς κοσμικῆς

ἐξουσίας τοῦ πάπα καὶ τῶν ἄλλων καινῶν δογμάτων ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας. Οὕτως ἡ χριστιανικὴ φιλανθρωπία τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἐδωροφόρησεν εἰς τὸ Ἀρμενικὸν ἔθνος καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ δύο ἀλάστορας δαίμονας, ἵνα κατασπυράσσωσι τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ὡς ποτε ἐπὶ τοῦ γείτονος Καυκάσου κατέτρωγεν ὁ ἀετὸς τὰ σπλάγχνα τοῦ Προμηθέως. Τὰ αὐτὰ πάσχει καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Δὲν θέλω νὰ ἀνοιξῶ τὸν μακρὸν κατάλογον τῶν πλοημάτων αὐτῆς. Ἀρκεῖ νὰ εἶπω ὅτι ἐν μικρᾷ τινι περιφερείᾳ τοῦ Πόντου ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας διαζύγια πρυμνάλεσαν οἱ ψυχέμποροι οὗτοι, ἵνα κατανοήσητε εἰς ὅποιαν ψυχικὴν παραχῆν, εἰς ὅποιον πόλεμον, εἰς ὅποια μίση καὶ ἔχθρας ἐνέβαλον οἱ τῆς εἰρήνης οὗτοι κήρυκες τὰς χριστιανικὰς τοῦ Πόντου κοινότητας. Ἀρκεῖ νὰ εἶπω ὑμῖν ἐν καὶ μόνον παράδειγμα, ἵνα κατανοήσητε τὸ βάθος τῆς βδελυρίας τῶν διδασκάλων τούτων τῆς ἠθικῆς τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἐν Βουρδουρίῳ τῆς Πισιδίας εἰσήλασαν ἱεραπόστολοι ἄρχηγὸν Ἀρμένιον τὸ γένος ἔχοντες. Κατώρθωσαν δὲ νὰ προσελκύσωσι τρεῖς Ἀρμενικὰς οἰκογενείας καὶ δύο Ἑλληνικὰς. Μισθώσας δ' ὁ Ἀρμένιος ἱεραπόστολος ἐκ Σμύρνης βδελύγματα τινὰ ἐξάπέλυεν εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Βουρδουρίου, ἵνα ὑβρίζωσι τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν ὡς ἀγέλην χοίρων, τοὺς δὲ χριστιανούς ὡς εἰδωλολάτρας. Ἐπαρθεὶς δ' ἐκ τῆς ἀτιμωρησίας ἐμελέτησε νὰ παραβῆ καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, καθ' οὓς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ οἰκοδομηθῆ νέας αἱρέσεως ναὸς, ἀν μὴ ὑπάρχωσι 42 οἰκογένειαι δεχόμεναι τὰ δόγματα ταύτης. Ἀλλ' ὁ Ἀρμένιος ἱεραπόστολος τέσσαρας μόνον οἰκογενείας ἔχων ἤρξατο οἰκοδομῶν ναὸν καὶ σχολεῖον ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι κτίζει οἶκον ἰδιωτικόν. Ὅτε δὲ

προέβη ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἐφάνη καθαρῶς ὁ προορισμὸς αὐ-
τῆς, ἡ τοπικὴ διοίκησις ἔνεκα παραστάσεων τῶν Ὀρθοδό-
ξων καὶ Ἀρμενίων τὴν μὲν οἰκοδομὴν ἔπκυσε, τὸν δὲ ἱερα-
πόστολον ἐζημίωσεν ὡς ἔνοχον πρὸς τὴν ἐκδόσιν νόμου τοῦ
κράτους. Ἀλλ' ὁ σοφὸς ἀποστάτης μικρᾶ ἐπινοία ἐβου-
λεύθη καὶ ἐκυτὸν τῆς ποινῆς ν' ἀπαλλάξῃ καὶ χρήματα
πλείονα ἢ ὅσα ἐδάπνησεν εἰς οἰκοδομὴν τῆς παρασυνηγω-
γῆς αὐτοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ φόβον τοῖς τε Χριστιανοῖς καὶ
τοῖς Τούρκοις νὰ ἐμπνεύσῃ, ὥστε πᾶσαν ἐξ αὐτῶν ἀντίδρα-
σιν ἐν τῷ μέλλοντι νὰ προεξαφάνισῃ καὶ ἄδειαν πρὸς πᾶ-
σαν ἐνέργειαν παρὰ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν νὰ προσπορίσῃ
ἐκυτῷ. Τίς δ' ἐστὶν ἡ δεινὴ αὕτη ἐπίνοια, ἣτις αὐτῷ πάντα
ταῦτα ἐπόρισεν; Οὐδεὶς ὑμῶν μὴ ἐξομότης προσηλυτιστῆς
ὦν δύναται νὰ μαντεύσῃ.

Ὁ διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου ἔθηκε πῦρ εἰς τὴν οἰκο-
δομὴν καὶ ἐξηράνισεν οὕτω τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος·
ἐτηλεγράφει δὲ εἰς Σμύρνην καὶ Κ)πολιν εἰς τὰς ἀρχάς καὶ
εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν πρεσβείαν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ Βυρδου-
ρίου τὴν μὲν οἰκοδομὴν ἔκαυσαν, ἐκυτοῦ δὲ καὶ τῶν ὀπκ-
δῶν ἡ ζωὴ καὶ ἡ περιουσία διατελεῖ ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ·
συγχρόνως δ' ἐξελθὼν τῆς πόλεως μετὰ τῶν ὀπκδῶν αὐτοῦ
ἐπνηγύριζεν ἐν εὐωχίᾳ καὶ πότῳ καὶ μουσικῇ καὶ διήρχετο
τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ἐορτάζων πομπικῶς τὴν ἀποτέρωσιν
τῆς οἰκοδομῆς. Ἡ Ἀμερικανικὴ πρεσβεία κατώρθωσε νὰ
ἀποσταλῶσι παρὰ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως ἕκτακτοι
ἀπεσταλμένοι πρὸς ἐξέτασιν τοῦ πράγματος. Οὗτοι δὲ παρὰ
τὰς ἀποφάσεις τῆς τοπικῆς ἀρχῆς, παρὰ τὴν παντελῆ ἔλ-
λειψιν τεκμηρίου ἐνοχῆς Ἀρμενίων ἢ Ἑλλήνων, τούναντίον
δὲ καθαρῶν οὐσῶν τῶν ἐνδείξεων, ὅτι ὁ ἰδιοκτῆτης ἔθηκε

τὸ πῦρ, συλλαμβάνουσι δύο Ἀρμενίους καὶ τρεῖς Ἑλληνας, τοὺς σπουδαιωτάτους ἐκεῖ ἄνδρας, ὡς ἐνόχους καὶ ρίπτουσιν εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειδὴ δὲ σύμπαντες οἱ τε Ὀθωμανοὶ καὶ οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Ἕλληνες ἠγανάκτησαν διὰ τὴν ἀδικίαν, νύκτωρ μετέγαγον τοὺς δεσμώτας εἰς Ἀϊδίον, ἔνθα, ὡς διαδίδεται, ἐζυμίωσαν τοὺς ἀνθρώπους 200 λίρας καὶ τριῶν ἐτῶν δεσμά. Δὲν ἀποδεικνύεται σοφώτατος ὁ Ἀρμένιος προσηλυτιστὴς ἐορτάσας ἅμα τῇ ἀποτεφρώσει τῆς παρυσυαγωγῆς αὐτοῦ τὰ ἐπινίκια ;

Τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον διδάσκουσιν ἡμᾶς οἱ ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς μισθούμενοι ἱεραπόστολοι. Εἶνε τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἢ αἰσχίστη διαστροφή αὐτοῦ ; Εἶνε ἀνύψωσις τῆς χριστιανικῆς κωνωνίας, ἢ ἐυσεβεῖς χριστιανοὶ ἐπιδιώκουσι δαπανῶντες ὑπὲρ αὐτῶν, ἢ εἶνε συστηματικὸς κατὰ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς πόλεμος ; Εἶνε ἐξευγενισμὸς τῆς συνειδήσεως τῶν Χριστιανῶν ἢ ἐξαχρείωσις αὐτῆς ; Συμβάλλονται ταῦτα πρὸς σύστασιν τοῦ χριστιανισμοῦ τοῖς τε ὑψηλὴν περὶ θρησκείας ἔννοιαν ἔχουσι καὶ τοῖς θρησκευτικῶς ἐν λίαν ταπεινῇ καταστάσει εὐρισκομένοις ἢ τοῦναντίον ἐμπνέουσι τοῖς μὲν τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ θρησκεία ταπεινοὶ καὶ ἐκφυλίζει τοὺς χαρακτῆρας, τοῖς δὲ ὅτι θρησκεία εἶνε μισθοφορὰ ;

Εἶνε ποτε δυνατόν, θὰ ἀναφωνήσητε ἴσως, εἶνε ποτε δυνατόν χριστιανικὴ ἐκκλησία νὰ πέμπῃ ἀποστόλους πρὸς αἰσχύνην τοῦ Εὐαγγελίου ; Εἶνε ποτε δυνατόν νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ὑπάρχει Χριστιανὸς ἐν Εὐρώπῃ ἢ Ἀμερικῇ καταβάλλον ὄβσολόν πρὸς τοιαύτην αὐτοῦ χρῆσιν ; Οὐδέποτε κατ' οὐδένα τρόπον, ἀποκρινόμεθα ἡμεῖς. Διότι ἄλλοι σήμερον εἶνε οἱ διακαεῖς τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν πόθοι, πάντῃ ἐναντίον τούτων εἶνε τὸ φρόνημα τῆς νῦν θεολο-

γικῆς ἐπιστήμης· πάντῃ διάφορον εἶνε τὸ ἔργον, ὃ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ σήμερον ὁ χριστιανισμός.

Α'. Τὴν ψυχὴν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου διακαίει νῦν ὁ πόθος τῆς συνενώσεως πάντων τῶν ἀνθρώπων εἰς κοινὴν συνεργασίαν ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς τελειώσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Διὸ ἐργάζονται πρὸς ἄρσιν πάσης διαφορᾶς, διαχωρίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους. Οὐ μόνον δὲ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἀγωνίζονται εὐγενεῖς ψυχὰι πρὸς ἐξομάλισιν τῶν διαιρουσῶν τὰς ἐκκλησίας διαφορῶν, ἀλλὰ καὶ καθολικώτερον πρὸς συμφιλίωσιν ἀπασῶν τῶν θρησκευτῶν τῆς γῆς. Τούτων τῶν εὐγενῶν ἀγώνων καρποὶ εἶνε αἱ πρὸς συνένωσιν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν συνεργόμεναι ἐν Εὐρώπῃ σύνοδοι, καὶ τὸ ἐν Σικάγῳ συγκροτούμενον συνέδριον πάντων τῆς γῆς τῶν θρησκευμάτων. Εἰς τοιαῦτα ὕψη ἀνθρωπισμοῦ ἵπταται σήμερον ἡ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης πτερωθεῖσα διάνοια τοῦ ἐξηυγενισμένου χριστιανικοῦ κόσμου. Παραβάτετε νῦν πρὸς τὴν ἔξαρσιν ταύτην τὸ ταπεινὸν καὶ χαμαιπετέες τῶν προσηλυτιστῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκεῖνοι λέγουσι τὰ διὰ τοῦ λόγου συνηνωμένα ὄντα οὐδὲν πρέπει νὰ χωρίζῃ, ἃ ἡ φύσις συνέζευξεν ἀνθρωπος μὴ χωριζέτω· οὗτοι δὲ ἀντιστρατευόμενοι πρὸς τὸ θεῖον πνεῦμα, τὸ ἐπιπνέον τοὺς λαοὺς, ἐξ ὧν ἐκπέμπονται, διαίρουσι τὰ ἡνωμένα, τὰ φίλα ἐχθρὰ ποιοῦσι.

Β'. Τὸ ἔργον τοῦ χριστιανισμοῦ σήμερον εἶνε νὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸς τελείωσιν τοῦ ἀνθρώπου πᾶν ὃ,τι ἡ ἀνθρωπίνη πρόοδος καλὸν καὶ ἀγαθὸν προήνεγκε, νὰ ἐξυψώσῃ τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα εἰς περιωπὴν, ἀξίαν τῆς ἐπισημονικῆς τῶν χρόνων ἀναπτύξεως, νὰ ἄρῃ πᾶσαν θρησκευτικὴν καὶ ἐπιστήμης διαφωνίαν, ἣν χρόνοι περιωρισμένης τοῦ κόσμου γνώσεως ἐδημιούργησαν, νὰ δείξῃ ὅτι ἡ ἀλη-

θῆς ἐπιστήμη δὲν διαφωνεῖ πρὸς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, ἀλλὰ τὸναντίον οἱ ἀληθεῖς ἐπιστῆμονες εἶναι οἱ χαλκευταὶ ἀκραδάντων ἀληθοῦς θρησκείας θεμελίων, οἱ ἀληθεῖς ἱεροφάνται καὶ ἱερομύσται τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποκεκρυμμένης θείας φύσεως. Ὁ καθειρχθεὶς ὡς ἄθεος καὶ τὸν θάνατον διὰ φυγῆς ἐκφυγὼν Ἀναξαγόρας, ὁ ὡς ἀσεβὴς τὸν διὰ κωνείου θάνατον ἀποθανὼν Σωκράτης ἦσαν ἥρωες θρησκευτικῆς ἀληθείας, ἦσαν τοῦ ἀληθοῦς θρησκευτικοῦ συναισθήματος προβιβασταί. Οἱ μεγάλοι χριστιανοὶ φιλόσοφοι καὶ θεολόγοι, οἷς τὸ κατὰ καιροῦ στενὸν καὶ ταπεινὸν θρησκευτικὸν φρόνημα κατεδίκασεν ὡς ἄθεους, ἐγένοντο οἱ ἐρμηνεῖς τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Τὸ ἔργον τοῦ χριστιανισμοῦ σήμερον εἶνε νὰ δείξῃ ὅτι τοῦ ἀληθοῦς χριστιανισμοῦ αἱ ἀρχαὶ εἶνε τοιαῦται, ὥστε, ὅσον ἂν προοδεύσωσιν αἱ ἐπιστῆμαι, οὐδέποτε θὰ ἔλθωσιν εἰς διαφωνίαν πρὸς τὰς αἰωνίους αὐτοῦ ἀρχάς, ἀρκεῖ νὰ μὴ περιβάλωσιν αὐτὰς ἔνδυμα μιᾶς χρονικῆς περιόδου καὶ τάξωσιν ἔπειτα καὶ φρουρούς, ἵνα παραφυλάττωσι τὸ χρονικὸν τοῦτο κατασκευάσμα ὡς Αἴγυπτιακὸν ταριχευτὸν πτώμα, ὅπως μὴ τις αὐτὸ θίγῃ, ἀρκεῖ νὰ μὴ περιορίσωσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἀντιλήψει χρονικῆς τινος περιόδου ὡς φυτὸν πλήρες μὲν δυνάμεως καὶ ζωῆς, ἐγκεκλεισμένον δ' ὅμως ἐντὸς πνιγῆρᾶς ἀτμοσφαίρας, μὴ ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ ἐκφήνη τὴν ἐν ἑαυτῷ ὑπάρχουσαν ζωὴν.

Πρὸς τοῦτο τὸ ὑψηλὸν τοῦ καθ' ἡμᾶς χριστιανισμοῦ ἔργον δὲν φαίνονται ὑμῖν παρωδία τὰ διαπραττόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, οἵτινες λέγουσιν ὅτι ἀφώρισαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Εὐαγγελίου ;

Γ'. Τὸ ἐπιπνέον τὴν καθ' ἡμᾶς θεολογικὴν ἐπιστήμην ὑψηλὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα εἶνε ἡ τοῦ Χριστοῦ παράκλησις

πρὸς τὸν Πατέρα, ἵνα πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν ἔν
 ὦσιν (Ἰωάν. 17, 21). Ἐξ ὅτου δυστυχῶς εἰσεχώρησαν εἰς
 τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ φιλαρχία, φιλοδοξία, φιλαυτία
 καὶ ἄλλα ἀνθρώπινα πάθη, οἱ τὴν ἀληθῆ τοῦ χριστιανισμοῦ
 ζωὴν ζῶντες καὶ ταύτην ὡς σωτηρίαν τοῦ κόσμου πιστεύ-
 οντες καὶ ὑπερασπίζοντες ἀπομακρύνονται τῶν νοθευόντων
 τὴν τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν καὶ παρεισαγόντων ξένα καὶ
 ὄλως ἐναντία αὐτῇ στοιχεῖα. Οὕτω δὲ παρὰ τὴν εὐχὴν τοῦ
 Χριστοῦ διχρήθησαν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν καὶ διαιρῶν-
 ται ἔτι εἰς μερίδας ἀλλήλαις πολεμούσας. Ἐντεῦθεν ὁ
 χριστιανισμὸς πρὸς πολλὰς διώξεις καὶ ἐξολοθρευτῆς
 τῶν μεγάλων τῆς ἀληθείας αὐτοῦ προμάχων, τῶν γνησίων
 αὐτοῦ τέκνων, τῶν μεγάλων θρησκευτικῶν χαρμητῶν.
 Ἐν ᾧ λοιπὸν ἀρχὴ τοῦ χριστιανισμοῦ εἶνε ἡ ἐν Χριστῷ
 ἐνότης πάντων τῶν ἀνθρώπων, αἱ διαιρέσεις αὗται ἐργά-
 ζονται, ἵνα μείζον ποιήσωσι τὸ χωρίζον τὰς χριστιανικὰς
 ἐκκλησίας χάσμα.

Ἡ ἄρσις τῆς ἀντιφάσεως ταύτης τῶν ἔργων τῶν χριστι-
 ανικῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ
 χριστιανισμοῦ εἶνε τὸ μέλημα τῆς ὑψηλῆς καὶ ὄντως χρι-
 στιανικῆς θεολογίας τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἡ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐν τοῖς πνευματικαῖς καλλιέρ-
 γειαι τῆς ἱστορίας τῶν δογμάτων καὶ ἰδίᾳ ἡ τῆς φιλοσο-
 φίας τῆς θρησκείας ἐπτέρωσε τὴν χριστιανικὴν θεολογίαν
 καὶ ἀνύψωσε τοὺς χριστιανοὺς θεολόγους εἰς ἀληθῆ τῆς
 παγκοσμίου θρησκείας ἀντίληψιν. Ἡ ἀξία τοῦ ὀνόματος
 θεολογία δὲν ἐργάζεται σήμερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων σκοπῶν
 ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὑπὲρ
 τοῦ κοινοῦ πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς σκοποῦ, τοῦ νὰ κατα-
 στήσῃ βαθυτέρας καὶ γονιμωτέρας ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ

τάς ἀρχάς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Δέν εἶνε θεολογία Παπιστικὴ ἢ Λουθηρικὴ ἢ Καθολικὴ, ἀλλὰ Χριστιανική· δέν ἐπιδιώκουσιν οἱ ἀληθεῖς θεολόγοι ἀφομοίωσιν τῶν ἄλλων πρὸς τὴν ἐκείνων ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὁμοφωνίαν καὶ ὁμοψυχίαν πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν. Ἰερώτατον τοῦ Χριστιανοῦ καθήκον ὑπολαμβάνουσι νῦν τὸν ἀποσκορπισμὸν παντὸς ὅ,τι ἀνθρωπίνης πλάνης καὶ παθῶν ἀνθρωπίνων καρπὸς ὃν διαιρεῖ τοὺς Χριστιανούς καὶ παρεμποδίζει τὴν ἐν αὐτοῖς εἰρηνικὴν καὶ ὁμόφωνον ἐποικονομίαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Παρσκευάζουσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μέλλοντος οἷα ἦτο ἢ κατὰ ἔθνη διηρθρωμένη ἀρχαία ἀδιαίρετος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἐκκλησίαν σεβομένην καὶ θεραπεύουσαν τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα ἐκάστου λαοῦ καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν, εὐλογοῦσαν καὶ ἀγιάζουσαν τὸ ἐν ἐκάστη γῶρᾳ ἐπικρατοῦν εὐγενὲς πατριωτικὸν πνεῦμα, καταδικάζουσιν τὴν τῆς διανοίας ὑποδούλωσιν ὡς τὴν ἀπασῶν αἰσχίστην καὶ πᾶσαν πρὸς τὸ ὁμοίμορφον καὶ ὁμοιόμορφον τάτιν καὶ ἐπομένως τὸν προσηλυτισμὸν καὶ τὴν ἐπικράτησιν ταύτης ἢ ἐκείνης, ἐνὶ λόγῳ παρσκευάζουσιν ἐκκλησίαν, ἐδραζομένην ἐπὶ τῶν ἀρχαίων καὶ ἀσκαλεύτων θεμελίων τῆς ἐνότητος τοῦ πνεύματος, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀληθείας. Ὄταν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀποβλέψῃ τις κάτω πρὸς τὴν ταπεινὴν περὶ χριστιανισμοῦ ἀντίληψιν τῶν προσηλυτιστῶν, πρὸς τὰς εὐτελεῖς, χαμερπεῖς, ἐμπαθεῖς, μιᾶ λέξει ἀντιχριστιανικὰς αὐτῶν ἐνεργείας ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἀνατολῇ, ἐνθυμεῖται τὸ παράδοξον φυσικὸν φαινόμενον, οὗ θεαταὶ ἐνίοτε γίνονται οἱ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς γῆς ὄρη ἀναβάντες. Ἄνω μὲν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους θαλπερὸς ὁ ἥλιος λάμπει, αἰθριάζει ὁ οὐρανός, ἰλαρότης καὶ χάρις καὶ κάλλος τῆς φύσεως ἀπερίγραπτον εἶνε ἐπι-

κεχυμένον, κάτω δὲ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ θεατοῦ μαίνονται τῆς φύσεως τὰ στοιχεῖα. Μέλανα νέφη σφοδρῶς κινούμενα καὶ συγκρούμενα καλύπτουσι τὴν γῆν, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ κεραυνοὶ γενικὴν ἀπειλοῦσιν ἀνατροπὴν, ὑετοὶ καὶ χάλαζαι καθιστᾶσι τὰς ὑπωρείας καὶ τὰς πεδιάδας θέατρον καταστροφῶν καὶ ἐρημώσεων.

Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει νῦν καὶ ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ. Ἐν ᾧ αἱ κορυφαὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καταλάμποντα ὑπὸ διανοίας φωτεινῆς καὶ ἀνεφέλου, ἐν ᾧ θάλλονται ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἰδρυτοῦ καὶ ἐν τῷ φωτὶ καὶ τῇ ἀγάπῃ ἐκείνου συνηνωμένοὶ ὀρέγουσι χεῖρας, ὅπως ἀνασύρωσι πρὸς ἑαυτοὺς τὴν ἐν πάθεσι καὶ ἠθικῶ βορβορῶ κυλιομένην ἀνθρωπότητα, ἐξοφωμένοι τὸν νοῦν ἄνθρωποι καὶ στενὴν τὴν καρδίαν ἔχοντες ἐργάζονται ἐν ὀνόματι τοῦ ἰδρύσαντος ἐπὶ τῆς γῆς βασιλείαν ἀγάπης καὶ εἰρήνης νὰ διαιρῶσι τὰ ἔθνη καὶ τὰς κοινωνίας, νὰ σκανδαλίζωσι τὰς συνειδήσεις νὰ ἐξάπτωσι πάθη θρησκευτικά, νὰ καθιστῶσιν ἐχθροὺς τοὺς ὁμοφύλους τοὺς συνοίκους, τοὺς φίλους, ν' ἀποσπῶσι τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν γονέων, τὰς συζύγους ἀπὸ τῶν συζύγων καὶ καθόλου νὰ ἐμβάλλωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν πῦρ καὶ μάχαιραν.

Πῶς δυνάμεθα τούτων μὲν τὰ σκότια ἔργα νὰ παύσωμεν, ἐκείνων δὲ τὸ φῶς νὰ διαχέωμεν πρὸς ἐξύψωσιν τοῦ χριστιανικοῦ βίου; Πῶς δυνάμεθα νὰ παύσωμεν τούτους καταισχύνοντας τὸ Εὐαγγέλιον, ἐξασθενίζοντας τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ νὰ λυτρώσωμεν τὴν κοινωνίαν ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἐρίδων, τῶν ἐχθροπαθειῶν, τῶν καταδιωγμῶν, τῶν ἀντεκδικήσεων, τῶν φυλακίσεων, τῶν φόνων, τοῦ παντελοῦς ὀλέθρου καὶ νὰ ἐπαναγάγωμεν πάλιν τὴν εἰρήνην, ἣν ὁ Χριστὸς ἐπηγγείλατο τῇ ἐκκλησίᾳ

αὐτοῦ, ἣν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι αὐτοῦ ἐφύτευσαν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν ἰδρυθείσαις ἐκκλησίαις τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἦτις ἦτο τὸ μόνον αὐτῶν παραμύθιον ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἐν ταῖς ταλαιπωρίαις, ἐν τοῖς διωγμοῖς ;

Ἰδοὺ πῶς.

Ὁ τε κλῆρος καὶ ὁ λαὸς τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς ὀφείλουσι νὰ ἐνώσωσι τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ τούτου. Γὰ τέσσαρα πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τὸ πατριαρχεῖον τῶν Ἀρμενίων, ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ τῆς Ῥωσσίας, τῆς Σερβίας, τῆς Ῥουμανίας, ἡ τῆς Κύπρου, ἡ τοῦ Μαυροβουνίου, οἱ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μητροπολιταὶ καὶ ἐπίσκοποι ὀφείλουσι νὰ καταγγείλωσι τὰ γινόμενα εἰς τὰς ἑδρας τῶν ἱεραποστολικῶν ἐταιρειῶν καὶ ν' ἀξιώσωσιν, ὅπως μὴ ἀνέχωνται τοῦ λοιποῦ, ἵνα ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν φιλανθρώπων τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχῶν ζῆλος αὐτῶν ἀποβαίῃ πρὸς διαστροφὴν τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ πρὸς διωγμὸν τῶν ἐν Ἀνατολῇ γεραρῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν.

Β'. Ὀφείλουσι νὰ καταγγείλωσι ταῦτα ταῖς χριστιανικαῖς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἐκκλησίαις.

Γ'. Εἰς τὰς θεολογικὰς σχολὰς τῶν διαφόρων πανεπιστημίων.

Δ'. Εἰς τὰς πεπολιτισμένας τῶν χριστιανικῶν λαῶν κυβερνήσεις λέγοντες ὅτι ἔργον αὐτῶν πολλῶ τιμιώτερον καὶ εὐγνωμοσύνης ἄξιον εἶνε νὰ παριστῶσιν ἐν ἡμῖν διὰ τῶν ἐθνικῶν ἀντιπροσωπειῶν τὸ ὕψος τοῦ ἀνθρωπισμοῦ αὐτῶν καὶ οὐχὶ νὰ ἐπιδεικνύωσι τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ὑπερασπίζοντες τὴν ψυχεμπορίαν τῶν προσηλυτιστῶν ἐν Ἀνατολῇ.

Ε'. Ὀφείλουσι νὰ ποιήσωνται ἐκκλησίαν πρὸς τὴν εὐσέ

βειν καὶ φιλανθρωπίαν τῶν χριστιανικῶν λαῶν τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου, οἵτινες ἐκ δικκαοῦς πόθου πρὸς διάδοσιν τῆς ἠθικῆς τοῦ Εὐαγγελίου, ἐξ ἐνθέου ζήλου, ὅπως εἰσαγάγωσιν εἰς τὰς ἀνθρωπίνας κοινωνίας τὴν εὐλογίαν χριστιανοῦ βίου, προσφέρουσι προθύμως τὸν ἑαυτῶν ὄσολόν πρὸς συντήρησιν τῶν ἐτχιρειῶν τούτων.

Πρὸς τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ὀφείλουσι νὰ ἀποτείνωσι τὸ ἐξῆς παράπονον.

«³Ω Χριστιανοὶ τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Τὰς εὐγενεῖς ὑμῶν ψυχὰς κατέχει μέγας σεβασμὸς καὶ εὐλάβεια πρὸς τὴν πολιὰν ἀρχαιότητα. Ὑμεῖς ἀπονέμετε θρησκευτικὴν λατρείαν πρὸς τὰ λείψανα ἀρχαίου βίου, ἀναλαμβάνετε ὡς εὐσεβεῖς προσκυνηταὶ μακροῦς διαποντίους πλοῦς καὶ κατὰ γῆν ἐπικινδύνους ἀποδημίας, ἵνα ἐπισκοπήσητε τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἔδρασαν ἀρχαῖοι λαοὶ, ἔνθα διεσώθησαν ἔχνη τινὰ πολιτισμοῦ ἀρχαίου. Θεᾶσθε ἐν συγκινήσει ψυχῆς τὰ περισωθέντα συντρίμματα ἀρχαίας τέχνης, ἀνασκιρτᾶτε, ὡσάκτις ἂν ἀκούσητε ὅτι τμημὰ τι ἀρχαίου ἐπιστημονικοῦ ἢ τεχνικοῦ ἔργου ἀνευρέθη, καὶ πόνον ψυχῆς αἰσθάνεσθε διότι δὲν εἶνε πλήρες, τιμαῖς δὲ μεγίσταις περιβάλλετε καὶ γεραίρετε τὸν συμπληρώσαντά τι ὑπὸ τοῦ χρόνου λελωθὴν τούνην δὲ ἱερὰ καταλαμβάνει ὑμᾶς ἀγκυράκτησις, ἐὰν μάθητε ὅτι ἀσεβῆς τις ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὰ βέβηλον χεῖρα, καὶ οἰκτίρετε ὡς βάρβαρον καὶ ἀναίσθητον τὸν ἀδικόρως πρὸς τὰ ἀρχαιοπινῆ ταῦτα μνημεῖα ἔχοντα.

Ὑμεῖς οἱ τοσοῦτον ζῆλον, τοσαύτην φιλοτιμίαν, τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν καὶ λατρείαν ὑπὲρ τῶν ἀψύχων λειψάνων τοῦ ἀρχαίου βίου ἐπιδεικνύμενοι διατὶ ἀνέχεσθε νὰ πολεμῆται δαπάναις ὑμῶν ἡ ζωσα ἀρχαιοτάτη τοῦ Χριστοῦ

ἐκκλησία, ἡ μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν, ἦν ἱδρυται ὁ Χριστός, ἐποίμανεν ὁ ἀδελφίθερος καὶ ὁ ἐπιστήθιος μαθητής, ἐστερέωσεν ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν; Διατί ἐπιτρέπετε τοῖς μισθοφόροις ὑμῶν νὰ ἐκριζῶσι τὸν θεῖον ἀμπελῶνα, ὃν ἐφύτευσεν ὁ Κύριος, ἐκαλλιέργησαν οἱ Ἀπόστολοι, ἐπότισαν διὰ τοῦ τιμίου αὐτῶν αἵματος οἱ Ἰγνάτιοι καὶ οἱ Πολύκαρποι, ἠύξησαν οἱ ἰδρωῖτες τῶν Ἀθνασίων καὶ τῶν Βασιλείων καὶ τῶν Γρηγορίων; νὰ ἐπιδικῶσι τὸν ἐξαφραφτισμὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἀκούεται τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ γλώσση τῶν Εὐαγγελιστῶν, ἐν ᾗ τελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν ᾗ ἀναγινώσκειται τὸ σύμβολον καὶ οἱ ὅροι τῆς χριστιανικῆς πίστεως αὐταῖς λέξεσιν ὡς διετυπώθησαν ἐν ταῖς οἰκουμηνικαῖς συνόδοις ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων τῆς ἀδικορέτου καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ψάλλονται ὕμνοι πρὸ δεκατεσσάρων καὶ δεκαπέντε αἰῶνων συνταχθέντες καὶ μελοποιηθέντες;

Τοιαύτην ἐκκλησίαν πεπτωκυῖαν ἔπρεπε νὰ ἀνεγείρητε, νενεκρωμένην ν' ἀναστήσητε, καὶ ἐπιτρέπετε νὰ ἀποκτείνωσι ζῶσαν;

Οἱ σοφώτατοι ὑμῶν θεολόγοι καὶ ποιμένες ἐσκίρτησαν ἐσχάτως ἐν τῇ διεθνῇ συνόδῳ τῆς Λυκέρνης ἰδόντες ἓνα ἱεράρχην τῆς γεραρᾶς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει ἐνεθυμήθησαν ὅτι ἔργεται ἀπὸ τῆς χώρας, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον ἐκήρυξαν οἱ τοῦ Χριστοῦ ὑπηρέται τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας, ὅτι διαλέγεται τὴν γλῶσσαν τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι λειτουργῶν ποιεῖται χρῆσιν τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν εὐχῶν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου. ὠνόμασαν δὲ εὐτυχῆ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἱεράρχης τῆς ἀποστολικῆς καὶ ὄντως καθολικῆς ἐκκλησίας ἠσπάζετο τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν καὶ

ηϋλόγει τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ γλώσση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καὶ ὑμεῖς ἐπιτρέπετε τοῖς ταπεινοῖς ὑμῶν μισθοφόροις νὰ καταδιώκωσι τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν διότι δὲν ἀνταλλάσσει τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀντὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἢ Γερμανικῆς ἢ Λατινικῆς; διότι δὲν ἀνταλλάσσει τὴν μίαν ἀντὶ πολλῶν, τὴν ζῶσαν ἀντὶ τῆς νεκρᾶς, τὴν τελειοτάτην ἀντὶ τῶν ἀτελῶν;

Οἱ σοφοὶ ὑμῶν θεολόγοι καὶ ποιμένες ἐκήρυττον μεγίστην δόξαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρώην Πατρῶν κ. Νικηφόρου, τοῦ Καλογερά, ὅτι τηρεῖ αὐστηρῶς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ὅτι οὐδὲν ἄλλο δόγμα ἀναγνωρίζει ἢ τὰ τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας, ὑμεῖς δὲ ἐπιτρέπετε τοῖς μισθωτοῖς δούλοις ὑμῶν νὰ ἐπιδιώκωσι παντὶ σθένει τὸν ἐξαφνισμόν αὐτῆς διότι δὲν ἀποκηρύττει τὴν δόξαν αὐτῆς, διότι δὲν ἀποδέχεται τὰ ἀντιχριστιανικὰ νέα δόγματα; Διατὶ δὲν ἐπιτάσσετε αὐτοῖς μᾶλλον, ἵνα δεικνύωσι πρὸς ἡμᾶς ἔργα χριστιανικῆς ἀγάπης, ἵνα καλλιεργῶσι πρὸς ἡμῖν τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς καὶ προβιάζωσι τὴν ἠθικὴν τῆς κοινωνίας; Ποθεῖτε νὰ μορφώσητε τὴν κοινωνίαν ἡμῶν; Ἔχομεν σχολεῖα, ὧν ἀρωγοὶ προσερχόμενοι θὰ ἐφελκύσητε τὴν εὐγνωμοσύνην οὐ μόνον τῶν ἐκπαιδευομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν γονέων καὶ τῶν κοινοτήτων καὶ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν. Θέλετε, ἵνα ὁ θεῖος λόγος ζῆ καὶ δρά ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ; Προσέλθετε ἡμῖν ἀρωγοὶ πρὸς μόρφωσιν κηρῶν καὶ διδασκάλων τοῦ Εὐαγγελίου. Διατὶ ἔρχεσθε πρὸς ἡμᾶς ἐν σχήματι ἀπστροπαίου προσηλυτιστοῦ; Διατὶ προτιμᾶτε νὰ ποιῆσθε ἑαυτοῖς φίλους μὲν ἐπὶ δακτύλοις μετρούμενους, ἐχθροὺς δὲ ἔθνη ὅλα καὶ ἐκκλησίας μεγάλας; Διατὶ προτι-

μάτε νὰ μισήσθε ὑπ' ἀνθρώπων, προθυμοτάτων νὰ ἀγαπή-
 σωσιν ὑμᾶς ; Τί ὠφελείσθε διαιροῦντες τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν,
 τιτρώσκοντες ἡμᾶς εἰς τὰ κυριώτατα ; Διατί προσηλυτί-
 ζετε χριστιανοὶ τοὺς χριστιανούς ; Τί τὸ διαιροῦν ἡμᾶς ;
 Μὴ ὁ Χριστὸς δὲν εἶνε ὁ ἀσάλευτος βρέχος, ἐφ' οὗ αἱ ἐκ-
 κλησῖαι ἡμῶν οἰκοδομοῦσιν ; Μὴ δὲν εἶνε κοιναὶ ἡμῖν πᾶσιν
 αἱ ἅγιοι Γραφαί, αἱ οἰκουμενικαὶ ὁμολογίαι ; Μὴ δὲν εἶνε
 κοινοὶ ἡμῖν οἱ πατέρες τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας ;
 Δὲν ἔχομεν κοινούς τοὺς μάρτυρας αὐτῆς, κοινὸν τὸν βίον
 αὐτῆς, κοινὴν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγάπης, κοινὴν τὴν Κυρια-
 κὴν προσευχὴν, κοινὸν τὸ βάπτισμα, κοινὴν τὴν προσδοκίαν
 ζωῆς μελλούσης ; Μὴ δὲν ἔχομεν κοινὸν τὸ ἰδεῶδες τῆς
 ἐπὶ γῆς ἐκκλησίας προσευχόμενοι πάντες, ἵνα ἔλθῃ ἐπὶ τῆς
 γῆς ἡ τοῦ Θεοῦ βασιλεία ; Δὲν εἶνε ταῦτα τὰ κυριώτατα,
 τὰ θεμέλια τῆς πίστεως ἡμῶν ; Ἄφ' οὗ δὲ κατὰ τὰ κυρι-
 ώτατα συμφωνοῦμεν, διατί διώκετε ἡμᾶς διὰ πράγματα
 ἐπουσιώδη, περὶ ὧν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχῃ ἐκάστη ἐκκλησία
 ἰδίαν γνώμην, ὧν ἡ ἐξέτασις καὶ λύσις ἀνήκει τῇ θεολογικῇ
 ἐπιστήμῃ ; Εἶνε ἄξιον νὰ καταδιώκητε τὰς Ἀνατολικὰς ἐκ-
 κλησίας διότι κοσμοῦνται ὑπὸ εἰκόνων τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῶν καὶ
 τῶν προμάχων τῆς πίστεως καὶ ἄλλων ἁγίων ἀνδρῶν, ἀφ'
 οὗ καὶ οἱ σπουδαιότατοὶ ὑμῶν διδάσκαλοι κατακρίνουσι τὴν
 γυμνότητα καὶ τὸ παγερὸν τῶν ὑμετέρων ἐκκλησιῶν καὶ
 συνιστᾶσι τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰκόνων ὡς ἐξεγερτικὴν θρη-
 σκευτικῶν συναισθημάτων ; Εἶνε ἄξιον νὰ πολεμῆτε ἡμᾶς
 διότι τιμῶμεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, ἀφ' οὗ ἄνευ
 αὐτῆς ἡ ὑμετέρα περὶ Εὐαγγελίου διδασκαλία δὲν δύναται
 νὰ σταθῇ καὶ ἀφ' οὗ καὶ ἐν ταῖς ὑμετέραις ἐκκλησίαις
 ποιῆσθε χρῆσιν παραδόσεων ; Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ
 ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ καὶ περὶ τοῦ καθαρ-

τηρίου πυρός οὐδείς πλέον τῶν ἐκκλησιαστικῆν ἱστορίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν δογματῶν μελετήσας ἀγνοεῖ ὅτι εἶνε νέα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας δόγματτα, οἱ δὲ Παλαιοὶ καθολικοὶ, οἱ τὴν ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας ἐπιδιώκοντες, ἐξήλειψαν ἤδη αὐτὰ θριαμβικῶς ἀπὸ τῆς κατηχήσεως αὐτῶν.

Ὅμοίως ἔχουσι καὶ αἱ λοιπὴν πρὸς ἡμᾶς διαφοραί. Πρὸς τί λοιπὸν πολεμεῖτε καὶ παρκαπικραίνετε τὰς ἀρχαίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας διὰ διαφορὰς ἧτοι μὴ ὑπαρχούσας κατὰ βάθος ἢ ὁμολογουμένως ἐσφαιμένους ἢ μὴ ἀξίας, ὥστε ν' ἀναιρητῆται δι' αὐτὰς ἡ τῶν ἐκκλησιῶν ἐνότης, νὰ ματαιῶται δι' αὐτὰς ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπρωτολή τοῦ χριστιανισμοῦ;

Ἐρχόμενοι δὲ πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν Ἀνατολὴν διηρημένοι καὶ ὡς στρατόπεδα πολέμου διατί δὲν παρκαμβάνετε παρ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην καὶ ἐνότητα τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπιβάλλετε ἡμῖν τὴν διαίρεσιν τῶν ὑμετέρων ἐκκλησιῶν; Ὑμεῖς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ εἰσθε φίλοι καὶ θρασῶται ἐνθουσιώδεις τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφότητος, διατί λησμονεῖτε τὰς θείας ταύτας ἀρχάς, ὅταν ἔρχησθε εἰς τὴν Ἀνατολὴν, καὶ ταῦτα τὴν διδασκαλον τῶν μεγάλων τούτων ἀληθειῶν ἐρχόμενοι νὰ διδάξητε; Διατί πολεμεῖτε ἐκκλησίας μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ χαρᾶς δεχομένη ὑμᾶς; Ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία δύναται ν' ἀπαριθμήσῃ πολλὰ παρκαδείγματα μελῶν τῶν ὑμετέρων ἐκκλησιῶν, ἅτινα ἐπόθησαν νὰ μετᾶσχῃ τῶν ἱερῶν αὐτῆς τελετῶν, νὰ κοινωνήσωσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἡ δὲ, ὡς ἀληθῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἐπλήρωσε τὸν πόθον τῶν Χριστιανῶν τούτων ἀποκρούσασα σφοδρῶς πᾶσαν προσηλυτισμοῦ ὑπόνοιαν. Ἡ δ' ἡμετέρα Ἐκκλησία, ἂν τις τῶν νέων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ὀπκῶς ἀποθάνῃ ἐν

Ἄνατολῇ καὶ μὴ ὑπάρχει ἱερεὺς τοῦ δόγματος αὐτοῦ, ἵνα παράσχη τὰς τελευταίας εὐλογίας, γινώσκετε ὅτι ἀνοίγει τὰς πύλας τῶν ἱερῶν αὐτῆς ναῶν, προεύχεται ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ κατανύξεως καὶ κατατίθῃσιν αὐτὸν ἐν τοῖς κοιμητηρίοις αὐτῆς, ἵνα ἐν εἰρήνῃ ἀναπύηται μετὰ τῶν πιστῶν αὐτῆς τέκνων ὡς μετ' ἀδελφῶν. Διατί λοιπὸν πρὸς ἐκκλησίας διὰ τοῦ χριστιανικοῦ αὐτῶν παραδείγματος καταδικαζούσας τὸν μεταξὺ Χριστιανῶν προσηλυτισμὸν ἐξασκεῖτε ἄγριον προσηλυτισμὸν;

Ὡ Χριστιανοὶ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, ταπεινοῦτε διὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν συνείδησιν παντὸς λογικοῦ ἀνθρώπου καὶ κωλύετε τὴν πρόοδον καὶ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀποστολὴν ἐν τῷ Ἄνατολῇ.

Οἱ μὲν ἐξ ὑμῶν διδάσκατε ὅτι σωτηρία δὲν ὑπάρχει, ἂν μὴ δεχθῶμεν ὅτι ὁ πᾶσα εἶνε ἀνυμάρτητος, κοσμικὸς ἄρχων, ὅτι ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἀμαρτωλοὺς καὶ δικαίους κατὰ βούλησιν, οἱ δὲ ὅτι δὲν ὑπάρχει σωτηρία, ἂν μὴ γινώμεθα εἰκονοκλάσται, ἂν μὴ ἀποβάλλωμεν τὴν ἱερὰν παράδοσιν, τὴν ἱεραρχίαν, ἐκ τῶν ἑπτὰ τὰ πέντε μυστήρια, ἂν μὴ ἀπορρίψωμεν τὴν διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων δικαίωσιν καὶ ἄλλοι ἄλλα. Παρὰ τίνι ἐξ ὑμῶν ὑπάρχει ἀληθῶς ἡ σωτηρία; πρὸς ποῖον νὰ κλίνωμεν; Ἄφ' οὗ παρ' ὑμῖν συμφωνία περὶ σωτηρίας δὲν ὑπάρχει, διατί δὲν ζητεῖτε ταύτην παρὰ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας, ἧς ἡ διδασκαλία εἶνε ἡ τῆς ὁμοφώνου καὶ ὁμοψύχου ἀρχαίας ἀδιαιρέτου καθολικῆς ἐκκλησίας; διατί δὲν ἔρχεσθε πρὸς ἡμᾶς, οἵτινες ἐμφορούμεθα τοῦ πνεύματος τοῦ Εὐαγγελίου οὕτως, ὥστε ἐσμέν προθυμότατοι χάριν τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν ν' ἀποβάλλωμεν, πᾶν, ὅπερ ἤθελεν ἀποδειχθῆ μὴ ὄν διδάγμα τῆς ἡνωμένης ἐκκλησίας;»

Τοιοῦτόν τι παράπονον τῶν πολεμουμένων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸν πεφωτισμένον χριστιανισμόν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς δὲν θὰ ἔμενε, φρονοῦμεν, ἄκαρπον.

ΣΤ'. Ὀφείλουσι πρὸς τούτοις αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς νὰ καταστήσωσι πρῶτον τὴν Αὐτοκρατορικὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν ταρακτῶν τούτων τῆς ἡσυχίας τοῦ Κράτους, τῶν ἐγειρόντων στάσεις καὶ πολέμους μεταξὺ τῶν ἀπ' αἰῶνων ἐν εἰρήνῃ διαβιούντων πιστῶν τοῦ Σουλτάνου ὑπηκόων τῶν φθονούντων τὴν εἰρηνικὴν συμβίωσιν τῶν διαφόρων συνοίκων φυλῶν. Ὀφείλουσι νὰ ὑποδείξωσιν αὐτῇ ὅτι τὰ ἰδρύματα τῶν προσηλυτιστῶν, ἅπερ πάντα κατὰ πρᾶξιν τῶν νόμων τοῦ κράτους ἰδρύθησαν, εἶνε ἑστίαι θρησκευτικῶν πολέμων καὶ κοινωνικῶν ἐπαναστάσεων. Ἡ Αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις γινώσκει ἤδη τὰ ἔργα αὐτῶν ἐκ τῶν ταραχῶν, ἃς οὗτοι προκαλοῦσιν, ἐκ τῶν πιέσεων, ἃς οὗτοι διὰ τῶν ἰσχυρῶν πρεσβειῶν ἐξασκοῦσιν ἐπ' αὐτῆς πρὸς προστασίαν τοῦ ὀλεθριωτάτου εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς αὐτοκρατορίας ἔργου αὐτῶν.

Ζ'. Ἡ δημοσιογραφία, ἢ τε καθημερινὴ καὶ ἢ περιοδική, ἥς τὸ εὐγενὲς ἔργον εἶνε νὰ ὑπερμαχῆ τῶν ἀγαθῶν τῆς κοινωνίας καὶ νὰ προβιβάξῃ αὐτὴν εἰς ἠθικὴν τελειότητα καὶ ὑλικὴν εὐημερίαν, ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ θερμότερον τὸ ἔργον καὶ μάλιστα ἢ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ ἢ τῶν Ἀρμενίων. Ἄς μὴ ἀδιαφορήσῃ πρὸς αὐτὸ ὡς φιλελευθέρα δῆθεν καὶ κοσμοπολίτις. Ἀκριβῶς ἡ ἐλευθερία τῶν ἐθνῶν κινδυνεύει καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς τοῦ κόσμου πολιτείας λυσιπλοῶς πολεμεῖται. Πολιτικὴ ἐλευθερία δὲν δύναται νὰ παραμείνῃ διαρκῆς ἄνευ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Οὗτοι δὲ διαيروῦσι καὶ κατασπαράττουσι τὰ ἔθνη εἰς αἰωνίως ἀντιμέτωπα ἐχθρικά στρατόπεδα καὶ ὑποδουλοῦσι τὰς ψυχάς.

*Αν δὲ μὴ θερμαίνῃ τοὺς δημοσιογράφους πρὸς τὸν ἀγῶνα ἢ πρὸς προβίβασμόν τῆς κοινωνίας ἐνυπάρχουσα ἐν τῷ χριστιανισμῷ δύναμις, ἃς ἀγανακτήσωσιν ὡς λογικοὶ ἄνθρωποι κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς σοφιστείας, ἃς ἀγανακτήσωσιν ὡς φίλοι τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῆς βιαίας μεταβολῆς τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἑλλήνων εἰς Ἀμερικανούς καὶ ἀπάτριάδας παπιστάς, ἃς ἀγανακτήσωσιν ὡς φιλόανθρωποι κατὰ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δι' εὐτελεῖς σκοποὺς ρίπτουσιν εἰς τὴν δυστυχίαν οἰκογενείας, κοινότητος, κοινωνίας.

Ὁ ἄνθρωπος ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον ἐλίγιστον ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς χρόνον καὶ τοῦτον ἐν δεινῷ ἀγῶνι πρὸς μυρία φυσικὰ, ἠθικὰ, πολιτικὰ, κοινωνικὰ καὶ ἄλλα πολυειδῆ κακά, ὥστε ὁ βίος ἀποβαίνει ὄντως κοιλὰς κλαυθμῶνος. Δὲν φαίνεται λοιπὸν αὐτοῖς ἱεραῶς ἀγανακτήσεως ἄξιον, ὅτι τὸν βραχὺν τοῦτον καὶ κακοδαίμονα τοῦ ἀνθρώπου βίον ἐρχονται νὰ καταστήσωσιν ἡμῖν πικρότατον, ἀβίωτον, ἄνθρωποι παρερχόμενοι εἰς τὸ μέσον ἐν ὀνόματι τοῦ ἐλθόντος νὰ καταστήσῃ τὸ φορτίον τοῦ βίου ἐλαφρότερον, νὰ γλυκάνῃ τὰς πικρίας αὐτοῦ ;

Ἡ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ἀγάπη, τὸ συναίσθημα τῆς φιλιπατρίας, εἶνε εὐγενέστατον, καθῆκον δ' αὐτῆς πρῶτιστον καὶ ἡδιστον ὑπολαμβάνει δικαίως ἡ δημοσιογραφία τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Δὲν βλέπει ὅμως ὅτι οἱ προσηλυτισταὶ τὸ εὐγενέστατον τοῦτο συναίσθημα καὶ αὐτοὶ ἀγωνίζοντα μετὰ μανίας νὰ ἐκριζώσωσιν ἐκ τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἐκριζωτὰς αὐτοῦ πολλαπλασιάζουσι ; Δὲν αἰσθάνονται ὅτι τοιαύτη ἀγενεστάτη ἐνέργεια εἶνε πόλεμος ἄσπονδος πρὸς τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν εὐγενεστάτην ἐνέργειαν ;

Ἡ'. Οἱ θεολόγοι ἡμῶν καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἠθικῆς προόδου τῆς κοινωνίας πεπαιδευμένοι ἄνδρες

ὀφείλουσι ν' ἀποδυθῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον τὸ μὲν δια-
φωτίζοντες τοὺς ἔξω περὶ τῶν ὀλεθρίων ἐνεργειῶν τῶν ἀν-
θρώπων τούτων, τὸ δὲ ἐνισχύοντες τοὺς εὐχπατήτους Χρι-
στιανούς εἰς τὰ πάτρια διὰ συγγραφῶν καὶ κηρύγματος.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ πρόχειρα ταῦτα
ἔργα, ὀφείλομεν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ συστηματικώτερον καὶ
δικρατέστερον.

Ὀφείλομεν νὰ μορφώσωμεν πάση θυσίᾳ κληρὸν κα-
τώτερον. Ἡ εὐδοκίμησις τῶν ψευδᾶποστόλων ἐν τῇ Μικρᾷ
Ἀσίᾳ προέρχεται ἀκριβῶς ἐκ τῆς ἐλλείψεως μεμορφωμένου
κατωτέρου κληρῶ. Ὅπου ἂν εὐρίσκωσιν οἱ προσηλυτισταὶ
κληρὸν ἀμολῆ, ἐκεῖ ἰδρύνουσι τὰ ψυχεμπορεῖα αὐτῶν. Φέ-
ροντες δὲ φαρέτρην πεπληρωμένην γραφικῶν ῥηματικῶν
καὶ ὄντες ἡσκημένοι νὰ βάλλωσι ταῦτα δεξιότατα πρὸς
τὸν σκοπὸν θορυβοῦσι καὶ ταράττουσι τοὺς ἀπειροκάκους
καὶ εὐσεβεῖς ἀνθρώπους καὶ ἐπὶ τέλους ἀποπλανῶσιν αὐ-
τοὺς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν διαφθορὰν πικριστάντες ὡς διδχ-
σκαλίαν τοῦ Χριστοῦ τὰς ἀντιχριστιανικὰς αὐτῶν ἀρχάς.

Πρὸς τὴν μόρφωσιν κατωτέρου κληρῶ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς
δύνανται τὰ ἄριστα παρ' αὐτοῖς σχολεῖα διὰ μικρᾶς ἐθε-
λοθυσίης νὰ καταστήσωσι φυτώρια κατωτέρου κληρῶ. ἄρ-
κει πρῶτον μὲν νὰ διδάσκωσιν αὐτοὶ ἢ οἱ ἱεροκήρυκες αὐ-
τῶν θρησκευτικὰ ἐν αὐτοῖς μαθήματα. — Φρονοῦμεν ὅτι τὸ
ἔργον τοῦ Πανταίνου, τοῦ Κλήμεντος, τοῦ Ὀριγένους, τοῦ
Κυρίλλου καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων τῆς ἐκκλησίας κατη-
χητῶν εἶνε τὸ τιμιώτατον καὶ πρεπωδέστατον ποιμένι λο-
γικῶν προβάτων—εἶτα δὲ νὰ ἀπορασίωσι νὰ χειροτονῶσιν
ἱερεῖς μόνους τοὺς ἐκ τούτων σχολείων ἀποροϊτῶντες.

Πρὸς τούτοις ὀφείλουσιν ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἰδρύνωσιν ἱερα-
τικὴν ἢ μᾶλλον ἱερατικὰς σχολὰς πρὸς τελειότεραν τῶν

μελλόντων νά ιερατεύσωσιν ἐγκυκλοπαιδικήν καί θρησκευ-
τικὴν μόρφωσιν.

Οἱ προσηλυτισταὶ ἐκμεταλλεύμενοι τὴν φυσικὴν τῶν
κατοίκων φιλομάθειαν ἰδρῦουσι μεγαλοπρεπῆ ἀρρένων καὶ
θηλέων σχολεῖα, εἰς ταῦτα δέ, ὡς εἶπομεν πρὸ μικροῦ,
διὰ ψυχολογικῶν καὶ ὑλικῶν δελεασμάτων τὴν εὐπλαστον
τρυφερὰν ἡλικίαν σαγηνεύοντες ἄρχονται τοῦ ἔργου τῆς
πολυφαρμάκου Κίρκης ποτιζόντες αὐτὴν

φάρμακα λύγρ', ἵνα πάγχυ λαθοῖατο πατρίδος αἴης.

Ἄλλὰ τὰ φάρμακα τῶν νέων τούτων Κιρκῶν εἶνε πολλῶ
ὀλεθριώτερα τῶν τῆς Ὀμηρικῆς ἐκείνης· διότι ἐκεῖνα μὲν
τὴν ἐξωτερικὴν μόνον μορφήν τῶν ἐταίρων τοῦ Ὀδυσσεῶς
μετέβαλον, μέχρι ψυχῆς ὅμως δὲν ἐδύναντο νά εἰσδύσωσιν,

ἀτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος ὡς τὸ πάρος περ,

τὰ δὲ τούτων ἀλλοιοῦσι καὶ διαστρέφουσι καὶ τὴν φωνὴν
καὶ τὸ ἦθος καὶ τὸν νοῦν, ὥστε οὐδὲν μένει τῆς οἰκείας
φύσεως.

Καὶ τὸν μὲν Ὀδυσσεᾶ καὶ τοὺς ἐταίρους αὐτοῦ ἐξέλυσε
τῶν κακῶν καὶ ἔσωσεν ὁ Ἑρμῆς δοῦς ἐσθλὸν κατὰ τῆς
φαρμακείας ἀντιφάρμακον τὸ μῶλυ, ἡμᾶς δὲ ποῖος θὰ
σώσῃ; Νέος τις Ἑρμῆς καὶ καινὸν μῶλυ. Θὰ σώσῃ δι-
δασκαλεῖα πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων καὶ παρθεναγωγεία
πρὸς παιδευσιν τοῦ γυναικείου φύλου. Οἱ τῆς Ἀνατολῆς
Χριστιανοὶ καὶ πᾶς τῆς ἀνθρωπίνης προόδου φίλος ὀφείλουσι
νά ἔλθωσιν εἰς ἐπικουρίαν.

Πρὸς δὲ τὰς ἐταιρείας τῶν ἱεραποστόλων λέγομεν ὅτι
τὸν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανισμὸν θὰ προαγάγῃ, τῶν Ἀνα-
τολιτῶν τὴν εὐγνωμοσύνην αἰωνίαν θὰ ἔχωσιν, ὑπὲρ τῆς
ἀνθρωπότητος ὑπηρεσίας πολυτίμους θὰ προσενέγκωσιν, ἂν

σύμφωνως πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου ποιῶνται πρὸς ἡμᾶς τὰς εὐποίας, ἂν ὑποστηρξῶσι παρὰ μὲν τοῖς Ἀρμενίοις ἔθνικὰ Ἀρμενικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ παρθεναγωγεῖα, παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλησι τὰ Ἑλληνικά, ἂν βοηθήσωσι λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἔθνικῶν ἐκκλησιῶν. Πόσον εὐγνώμονές ἐσμεν πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἡμῶν ἀποδεικνύει ἡ ἱερὰ μνήμη καὶ ἡ εὐλογία, ἧς ἀξιοῦνται παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ ὁ Ἀμερικανὸς Χίλλ καὶ ὁ Ἄγγλος Γίλφορντ, οὓς ὑμνοῦμεν καὶ λατρεύομεν διὰ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην, ἣν ἐπεδείξαντο πρὸς τὴν μορρώτως δευμένην Ἑλληνικὴν κοινωσίαν καὶ ἐκκλησίαν.

Ἄφ' οὗ δύνανται νὰ κητεβάλωσι παρ' ἡμῖν ἄληστον εὐγνωμοσύνην, διατί προτιμῶσι νὰ φυτεύωσιν ἀράς καὶ μίση; Ἄφ' οὗ θέλουσι νὰ προβιάσωσι τὸν χριστιανισμόν ἐν Ἀνατολῇ, διατί κωλύουσιν αὐτόν; Ἄφ' οὗ δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς κηκοδαιμονίας τῶν ἀνθρώπων, διατί ἐπχυζάνουσιν αὐτήν;

Ταῦτα ἔχει νὰ προτείνῃ ὁ τῶν Μικρασιατῶν Σύλλογος. Ἐλπίζει δὲ ὅτι δὲν θὰ λείψῃ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ ἡμῶν κλήρῳ φιλοτιμίαν πρὸς τήρησιν τοῦ μεγάλου ἀξιώματος τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ καὶ πρὸς διάσωσιν τῶν γνησίων τοῦ χριστιανισμοῦ διδασμάτων, οὔτε ἐκ τοῦ λαοῦ ἄνδρες ζηλωταὶ τῶν πατρίων καὶ τῆς ἀληθείας πρόμαχοι, καταβάλλοντες τὸν προσήκοντα ἕκαστος ἔρανον, ὁ μὲν λόγιος καὶ πεπαιδευμένος διανοητικόν, ὁ δὲ πλούσιος καὶ εὐσεβὴς ὑλικόν.

Ὁ Σύλλογος τῶν Μικρασιατῶν ὢν πεπεισμένος, ὅτι ὑπερμαχῶν τῶν ἀρχαίων ἔθνικῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς ὑπερμαχεῖ τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τοῦ χριστιανι-

μοῦ, ὑπερμαχεῖ τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, σῶει τὸν ἔθνικὸν χαρακτῆρα τῶν λαῶν, πράγει τὸ εὐγενέστατον τῆς φιλοπατρίας συναίσθημα, συντελεῖ εἰς τὴν ἀδελφίποίησιν τῶν ἔθνῶν τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν προκοπὴν, εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῆς μεγάλης τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχῆς, τῆς ἀγάπης — ἀποδύεται πρῶτος εἰς τὸν εὐγενέστατον καὶ ἱερώτατον ἀγῶνα.

Ἄν εἶχε τὴν δύναμιν ἴσην πρὸς τὴν προαίρεσιν καὶ τὴν ἐθελοθυσίαν, οὐδενὶ θὰ παρεχώρει τὴν δόξαν τῆς νίκης. Νῦν δ' ὅμως ἡ αἰτία τοῦ ἀγῶνος ἐκβασίς ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τῆς προθυμίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῶν δυνάμεων, ἃς θὰ δυναθῆ ν' ἀναπτύξῃ κατὰ τὸν ἀγῶνα. Τὰς δὲ δυνάμεις ταύτας ἀπεκδέχεται ἐκ τῆς ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος προθυμίας τῶν φίλων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Διὸ ἐπικαλεῖται τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς εἰς κοινὴν κατὰ τῶν πολεμίων ἐνέργειαν, ἐπικαλεῖται τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν πολεμουμένων ἐκκλησιῶν, ἵνα συνεργασθῶσι πρὸς μὲν φωτὴν γενναίων τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας μαχητῶν, ἐπικαλεῖται τοὺς φίλους τῆς κοινωνικῆς προόδου, ἵνα προσενέγκωσι τὸν ἑαυτῶν ἔρανον πρὸς ἴδρυσιν ἱεραικῶν σχολῶν, διδασκαλείων, πρῆθναγωγείων, ἐπικαλεῖται τὴν ἐπαγρῶπνησιν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν κινήσεων τῶν ἐπηλύδων, οἵτινες δι' εὐτελεῖς σκοποὺς ἐμβάλλουσιν εἰς κίνδυνον τὴν εἰρήνην τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπικαλούμεθα πρὸ πάντων τὴν ἀρωγὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἀντίληψιν τῶν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ βασιλείῳ ὁμοδόξων καὶ ὁμοφύλων.

Αἱ ἱερὰ λειτουργίαι τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, αἵτινες εὐφραίνουσι τὰς χριστιανικὰς ψυχὰς καὶ μεταρσιοῦσιν εἰς νοεροὺς κόσμους τὴν διάνοιαν ἡμῶν, κιν-

δυνεύουσι νὰ ἐξωσθῶσιν ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου. Ἡ γλῶσσα τῶν εὐαγγελίων, ἐφ' ἧ καὶ οἱ ἀλλόγλωσσοι Χριστιανοὶ εἰφραίνονται, ἐκδιώκεται ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ὁ Ἰωάννης δὲν θὰ εἶνε πλέον καταληπτοὶ ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐκκλησίαις καὶ θὰ ἀποτείνωσι πρὸς αὐτὰς τὸν λόγον διὰ Λατίνου καὶ Ἀγγλοῦ καὶ Γερμανοῦ ἐρμηνέως. Τὴν ἐν ταῖς γεραραῖς ἐκκλησίαις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας βασιλεύουσαν ἀγάπην καὶ ἐνότητα θὰ ἀντικαταστήσωσι μίση καὶ διαιρέσεις.

Ἐπικαλούμεθα λοιπὸν τὴν ἐκκλησιαστικὴν Ῥιζάρειον σχολὴν καὶ τὰς ἄλλας τῆς Ἑλλάδος ἱερατικὰς σχολὰς εἰς ταχεῖαν ἐπικουρίαν. Ἐπικαλούμεθα τὸ Ἀρσάκειον καὶ τὰ λοιπὰ παρθεναγωγεῖα εἰς βοήθειαν. Ἐπικαλούμεθα τοὺς τὸν ἑαυτῶν πλοῦτον εἰς αἰῶνια τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἀγαθὰ μεταποιοῦντας πρὸς ἴδρυσιν ἱερατικῶν σχολῶν.

Ὁ Σύλλογος τῶν Μικρασιατῶν ἐλπίζει ὅτι οἱ καλούμενοι δὲν θὰ παρίδωσι τὰς ἐκκλησίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κινδυνευούσας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πάντων ἐὰν ἐγκαταλειφθῆ, αὐτὸς δὲν θὰ κρεμάσῃ τὰ ὄπλα ἐπιλέγων «ἐμοὶ βεβοήθηται τῇ ἐκκλησίᾳ», ἀλλὰ θὰ διατελῆ γενναίως ἀγωνιζόμενος ἐφ' ὅσον αἰσθάνεται ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν καὶ φρόνημα ὀρθόδοξον Ἑλληνικόν.

ΧΡΥΣ. Χ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΔΟΥ

Π Ο Ι Η Μ Α

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΩΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

“ Α Ν Α Τ Ο Λ Η Σ , ,

Α

Ἐκεῖ ποῦ πάντα βλέπετε τὸν ἥλιο νὰ χρυσώνει
τὸν γαλανὸν ὀρίζοντα μ' ὀλόχρυσον ἀχτίδα,
ἐκεῖ μακρὰ δλόφωτη μὴ χώρα φανερώνει,
Ποῦ λένε πῶς ἡ πρώτη μας βρισκότανε πατρίδα.

Ἐκεῖ μακρὰ τὸ μάτι μου τὴ χώρα' αὐτὴ ξεθάφτει
ἀπὸ τὸν ἥλιο νὰ δεχθῆ πρώτη τὸ φίλημά του,
ὅπου τὴν κάνει ἀπὸ ὠμορφιὰ ἀτέλειωτη νάστράφτη...
Τὸν πρῶτον ἄνθρωπο ὁ Θεός, λέν, ἔπλασ' ἐκεῖ κάτω.

Ἐκεῖ σὲ μὴ ἀγνωστὴ γωνιά, σ' ἓνα κομμάτι χῶμα
εὐρίσκει' ἡ πατρίδα μας μικρὴ, λησμονημένη·
Μικρὴ τὴν λέγαν μὴ φορά, Μικρὴ τὴν λέν ἀκόμα
καὶ πάντα θὰ τὴν πῆ Μικρὴ ὁ κόσμος ποῦ διαβαίνει.

Γιὰ μὴ στιγμὴν ἀφήσετε τῆς ἔγνοιες τοῦ καιροῦ σας
κι' ἀκολουθᾶτέ με ἐκεῖ μὲ τὰ φτερά τοῦ νοῦ σας.
νὰ δῆτε δάση γελαστά, βουνὰ ζωγραφισμένα,
ποτάμια ἀργυρορρέματα καὶ δένδρα φουντωμένα.

B

Ἄπὸ τὰ τόσα λούλουδα ποῦ τὴ στολίζουν τόσο,
 ὅπου βλαστάνουν ἄφθονα στὴ μυρωμένη γῆ της,
 θέλω νὰ πλέξω στέφανο, μ' αὐτὸν νὰ στεφανώσω
 τὸ κάθε ποῦ τὴν ἴδωσεν ἀθάνατο παιδί της.

—
 Ἄν εἶνε στ' ὄνομα Μικρὴ, στὴ δόξα εἶνε Μεγάλη...
 Στούς κόλπους της ἀνθίσανε ἀμάραντα λουλούδια :
 Ὁ Ὅμηρος, ποῦ ἡ δόξα του τὸν κόσμον περιβάλλει,
 στὴ γῆ της ἐτραγούδησε τὰ πρῶτά του τραγούδια.

—
 Βαστῶντας τοῦ πολιτισμοῦ τὴν ἄσβεστον λαμπάδα,
 πρώτη τὸ σκότος διέλυσεν ἀπὸ τὴ Μαύρη Δύσι
 καὶ στήνωντας τὸ θρόνον της στὴ δοξασμένη Ἑλλάδα,
 διδάσκαλο κατῶρθωσε τῆς γῆς νὰ τὴν συστήσῃ . . .

—
 Κι' ὅταν ἀκόμα εἶδωλα, κάθε τοῦ κόσμου πλάσμα,
 ἦταν θρησκεία τοῦ λαοῦ κι' ὁ Ὀλυμπος ἀνθοῦσε,
 Αὐτὴ στὸν Ἐνα ἔψαλλε πρώτη τὸ πρῶτον ᾄσμα :
 ὁ Ξενοφάνης τοὺς Θεοὺς νὰ διώξῃ προσπαθοῦσε . . .

Γ

—
 Κι' εἶν' ἡ Μικρὴ πατρίδα μας στὴν ὠμορφιὰ Μεγάλη :
 στὸ κάθε της ζωγραφιστό, ἀκοίμητο ἀκρογυάλι
 παίζουν ἀγέρια ὀλόδροσα ποῦ μὲ τὸ φύσημά των
 μᾶς φέρνουν τόσαις μελωδίαῖς καιρῶν ἐνδοξοτάτων.

Ἡ φύσις της, 'περήφανη μέσ' στ' ἀνθηρά της κάλλι,
 δίνει στὸ πνεῦμ' ἀναπαυμό, στὴ σκέψι δρόμο ἀφήνει·
 κ' εἶνε ἢ σκέψι ἐδῶ ἀγνή, στὴ δύναμι μεγάλη :
 Ὁ καθαρὸς ἀγέρας της ζωὴ καὶ νεῦρα δίνει.

Μὴ πρώτη δὲν ἐγέννησε ταῖς ὑψηλαῖς ἰδέαις ;
 Ἀπὸ τὰ βάθη της πετᾶ χρυσῆ φιλοσοφία,
 λαλεῖ στὸν ἄστατο λαὸ διδασκαλίαις νέαις
 καὶ τῆς πληρώνει θάνατο γιὰ δάφνη ἢ κοινωνία.

Γεννιέται μέσ' τοὺς κόλπους της ἡ Χριστιανοσύνη
 κι' ἀθάνατα διδάγματα σκορπᾶ στὴν Οἴκουμένη.
 Μ' εὐλάβεια κάθε εἰδωλο μπροστά της γόνυ κλίνει
 καὶ κυριεύει ὁ Χριστὸς τὰ ἔθνικα τεμένη.

Ἄν εἶνε στ' ὄνομα Μικρή, στὴ δόξα εἶνε Μεγάλη !
 Τὸ ἀθάνατόν της παρελθὸν σαλπίζει ἡ Ἱστορία
 κι' ἂν ἄλικο ἐλπισμονήθηκεν, ἄς ξαναστράψῃ πάλι
 τὸ πρῶτο μεγαλειό της, ἡ πρώτη της σοφία.

Σεῖς, ὅπου μέσ' στὰ στήθια της, στὴν τιμημένη γῆ της,
 τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἶδετε πρώτη φορὰ ἐκεῖ πέρα,
 ἐτοιμασθῆτε ! σᾶς καλεῖ καὶ πάλιν ἡ φωνή της,
 ἐτοιμασθῆτε ! στὰ παιδιὰ διατάττει ἡ Μητέρα . . .

Ἐκεῖ σὲ κάθε της γωνιά ὑπάρχει κ' ἓνα πνεῦμα·
 ἂν μείνῃ ἀκαλλιέργητο, θὰ μαραθῆ, θὰ πέσῃ . . .
 Σηκῶστέ το, πρὶν μαραθῆ, μ' ἓνα γλυκό σας νεῦμα·
 μπορεῖ ξανὰ στὴ γῶρ' αὐτὴ τὴ δόξα νὰ καλέσῃ.

Ὅπότεν στὸν ὀρίζοντα ἢ αὐγὴ γλυκοχαράζῃ,
 πίνει τὴ δρόσο τῆς ἢ γῆ καὶ πέρνει ζωὴ νέα
 κι' ἀρχίζει νέα κίνησις . . . Ἔτσι σ' ἐσᾶς ταιριάζει
 νὰ φέρετε στ' ἀδέλφια σας τὴν ἴδια σας ἰδέα . . .

Μ' ἐλπίδες καὶ μ' ὄνειρατα διαβαίνουν οἱ καιροὶ τῆς...
 Σεῖς, ρίχνοντας τὸ βλέμμα σας σὲ περασμένα χρόνια,
 ἐμπρός, νὰ ξαναφέρετε τὴν πρώτη δύναμί τῆς,
 τὸ πρῶτο μεγαλειό τῆς, ὅπου θάστράφη αἰῶνια . . .

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1891—92 ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου πεπραγμένων, ἀναγνωσθεῖσα τῇ 15 Νοεμβρίου π. ἔ. ὑπὸ τοῦ γραμματέως κ. Γ. Δ. Παχτίκου.

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Μικρασιαῖται τῇ 6ῃ Νοεμβρίου τοῦ 1891οῦ ἔτους συνελθόντες ἰδρύταμεν Σύλλογον τῶν Μικρασιατῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ἡ Ἀνατολή». Τῇ δὲ 22α τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξέλεξαν οἱ ἰδρυταὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Συλλόγου, ἀποτελουμένας ἐξ ὀκταμελοῦς προεδρείου καὶ τεσσάρων συμβούλων. Καὶ πρόεδρος μὲν ἐξελέγη ὁ κ. **Μ. Εὐαγγελίδης**, ἀντιπρόεδροι οἱ κ. κ. **Π. Καρολίδης** καὶ **Ζ. Μπασδέκης**, ταμίας ὁ κ. **Φ. Παρασκευαῖδης**, γεν. γραμματεὺς ὁ κ. **Ἀχ. Κελαϊδῆτης**, εἰδ. γραμματεῖς οἱ κ. κ. **Γ. Παχτίκος** καὶ **Γ. Χωναῖος**, ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. **Γ. Πασχαλίδης**, σύμβουλοι δὲ οἱ κ. κ. **Γ. Χαραλάμπους**, **Ι. Σταυρινάκης**, **Κ. Ἀλευράς** καὶ **Α. Ἀντωνίου**, ἐλεγκταὶ δ' ἐξελέγησαν οἱ κ. κ. **Ι. Γαλανός**, **Μ. Μαλανδράκης** καὶ **Α. Καδαφάκης**.

Τὸ Δ. Συμβούλιον 17κις συνεδρεῦσαν ἐφρόντισε περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ γραφείου καὶ περὶ τοῦ ὑλικοῦ τῆς ἐγκαταστάσεως, ἐπεμελήθη τοῦ ὀρισμοῦ τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς δικκνονίτεως τῶν ἐν αὐταῖς γενομένων ἀναγνωσμάτων καὶ ἄλλων ζητημάτων. Ἐπεμελήθη προσέτι τῆς ἐκλογῆς τῶν κατ' ἐπρχίαις ἐπιτροπειῶν, τοῦ καταρτισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τῆς ἐκλογῆς 200 μελῶν (164 τακτικῶν, 20 ἀντεπιστελλόντων

καὶ 16 ἐπιτίμων). Τὸ Δ. Συμβούλιον ἐφρόντισε πρὸς τούτοις καὶ περὶ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ κανονισμοῦ, πρὶ χειρῶν ὀδηγιῶν πρὸς χρῆσιν τῶν κατ' ἐπικρατίας ἐπιτροπειῶν, τῆς πρώτης ἐπετείου ἑορτῆς, τῆς λιθογραφήσεως διπλωμάτων, ἀποστολῆς 100 περίπου ἐπιτολῶν, προμηθεΐας διδασκάλων καὶ διδασκαλιστῶν εἰς τινὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁμογενεῖς κοινότητος καὶ καθόλου τῆς ἐδραϊώσεως καὶ ἐπιδόσεως τοῦ Συλλόγου.

Τὸ Δ. Συμβούλιον κατείδε τὴν ἀνάγκην, ὅτι ὁ Σύλλογος ὄφειλε νὰ ἔλθῃ ἐπικουρὸς τῶν σχολείων ἀπόρων τινῶν Μικρασιατικῶν κοινοτήτων. Οὕτω δὲ κατὰ πρῶτην κλήσιν ξενόφωνων τινῶν κοινοτήτων ἀπέστειλε 1300 σώματα διαφόρων διδασκτικῶν καὶ ψυχοφελῶν βιβλίων πάνυ προθύμως καὶ εὐγενῶς δωρηθέντων ὑπὸ τοῦ φίλου τῆς σπουδάζουσης Μικρασιατικῆς νεολαίας κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου.

Ἄλλην δωρεὰν γενομένην πρὸς τὸν Σύλλογον ἔχομεν ν' ἀναγράψωμεν τὴν τοῦ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας κ. Παναγιώτου Παυλίδου, ἐλθόντος ἐπικούρου διὰ τοῦ Συλλόγου τῶ τῆς φρένας παθόντι Μικρασιάτῃ νέῳ Τ.Α. (δ.φ.). Πλὴν τῶν εἰρημένων λίαν ἀξιέπαινον προθυμίαν ἐπεδείξαντο καὶ οἱ ἀδελφοὶ Μιχαὴλ καὶ Γεώργιος Καλέργαι, οἵτινες οὐ μόνον ἐτύπωσαν δωρεὰν ἔγγραφα τινὰ τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ προσέφερον καὶ 200 σώματα τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «ὁ Κόσμος» ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως ἀποσταλῶσι ταῦτα εἰς ἀπόρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κοινότητος.

Πρὸς τὸ Ἀναγνωστήριον τοῦ Συλλόγου ἐστέλλοντο δωρεὰν καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐφημερίδες μὲν ἢ «Ἀρμονία» τῆς Σμύρνης, οἱ «Σύλλογοι» καὶ ἢ «Πατρίς» τοῦ Βουκουρεστίου καὶ ἢ Βυζαντιακὴ «Ἀνατολή»· διὰ δωρεᾶς δὲ τῶν προμνημονευθέντων ἀδελφῶν Καλεργῶν ἢ «Κωνσταντινού-

πολις» ἢ «Βυζαντις» καὶ ἢ «Νέα Σμύρνη». Περιοδικὰ δὲ ἐστέλλοντο ἢ «Ἀθηνᾶ», «ὁ Κόσμος», ἢ «Ἀνάπλασις» καὶ ἢ «Ἐκπιδευσίς».

Βαθυτάτην ἐκφράζει ὁ Σύλλογος εὐγνωμοσύνην πρὸς τὰς ἐριτίμους διευθύνσεις τῶν ἄνω εἰρημένων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν διὰ τὴν δωρεὰν ἀποστολὴν τούτων. Τὴν αὐτὴν ἐπίσης ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην ἐκφράζει καὶ πρὸς τὰς διευθύνσεις τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, αἵτινες δωρεὰν ἐδημοσίευσαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος τὰς ἐπιτήμους τοῦ Συλλόγου δηλώσεις.

Τὸ Δ. Συμβούλιον συνεκάλεσε τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου εἰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους συνεδρίας τρεῖς καὶ δεκάκις. Αἱ ἀποφάσεις τῶν συνεδριῶν τούτων ὑπάρχουσι πᾶσαι καταγεγραμμέναι ἐν τοῖς ἐπισήμοις πρακτικαῖς τοῦ Συλλόγου. Ἐν ταῖς συνεδρίασι τάς αὐταῖς ἀνεγνώσθησαν καὶ αἱ ἐξῆς πραγματεῖαι·

α) Γ. Α. Πασχαλίδου «Ἐθνολογικαὶ μελέται περὶ τῆς ἀρμενοφώνου κωμοπόλεως Χουδίου τῆς Βιθυνίας».

β) Γ. Δ. Παχτίκου «Περὶ τῶν ἐν Βιθυνίᾳ θρησκευτικῶν πανηγύρεων καὶ τῶν κατ' αὐτάς τελουμένων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων» ⁽¹⁾.

γ.) Α. Παπαῦ «Περὶ Ἀδάνων».

δ.) Ι. Γαλανοῦ «Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῶν κατοίκων τῆς Αἰολίδος».

ε.) Ἐπ. Κυριακίδου «Περὶ τῶν χωρίων τῆς Τραπεζοῦντος».

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀναγνωσμάτων ἐστάλησαν τῷ Συλ-

(1) Μέρη τῶν πραγματειῶν τούτων ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ φιλολογικῷ περιοδικῷ «Ἐβδομάδι» (ἄρα ἀριθμ. 6 τοῦ 1892).

λόγῳ καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων πρᾶγματεῖαι, αἵτινες φυλάττονται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Συλλόγου. Εἰσὶ δ' αὗται·

α.) Δ. Γ. Μοστράτου «Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Κυζίκου».

β.) Μ. Ι. Μουσαίου «Περὶ Μάκρης καὶ Λειδησίου τῆς Λυκίας».

γ.) Ἀνωνύμου Λυκίου «Περὶ Λυκίας καὶ Λυκίων».

δ.) Β. Μυστακίδου «Περὶ Μουταλάσκης τῆς Καισαρείας» καὶ

ε.) Β. Μυστακίδου «Περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ Ῥοδοκανακείου Σχολῆς».

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἀνάγνωσιν τῆς λογοδοσίας ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας κ. Μ. Μιλλανδράκης ἀναγινώσκει τὸν ἀπολογισμὸν τῆς χρήσεως τοῦ λήξαντος συλλογικοῦ ἔτους καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἀρξάμενου, μεθ' ὃ ὁ κ. πρόεδρος καλεῖ τὰ μέλη, ὅπως συνῶδὰ τοῖς ἀρθροῖς 36 καὶ 37 τοῦ κανονισμοῦ πρὸβῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων ἀρχῶν τοῦ Συλλόγου. Γενομένης δὲ μυστικῆς ψηφοφορίας, ἐξελέγησαν πρόεδρος μὲν παμψηφεί ὁ κ. **Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης**, ὑφηγητῆς τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, ἀντιπρόεδροι οἱ κ. κ. **Φιλοποίμην Παρασκευαΐδης**, διευθυντὴς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν καὶ Πειριῶς, καὶ **Ζήσιμος Μπασδέκης**, ἀντισυνταγματάρχης, ταμίας ὁ κ. **Ἀντώνιος Γιαγκάκης**, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. **Γεώργιος Δ. Παχτίκος**, τελειόφοιτος τῆς φιλολογίας, εἰδικοί γραμματεῖς οἱ κ. κ. **Γεώργιος Χωναῖος** καὶ **Ἡλίας Χαριτίδης**, ἔφορος τῆς βιβλιο-

θήκης ὁ κ. **Γεώργιος Α. Πασχαλίδης**, σύμβουλοι δὲ οἱ κ. κ. **Χρῆστος Βασιλάδης**, ἰατρός, **Ἀλκιβιάδης Σακελλίων**, **Γαβριήλ Χαραλάμπους**, ὑπολογαγός, καὶ **Γεώργιος Η. Καλέργης**, διευθυντῆς τοῦ περιοδικοῦ «ὁ Κόσμος». Ἐν δευτέρᾳ δὲ ψηφοφορίᾳ ἐξελέγησαν ἐλεγκταὶ οἱ κ. κ. **Γαβριήλ Βυζαντινός**, τελειόφοιτος τῆς φιλολογίας, **Ἰωάννης Γαλανός**, καθηγητῆς, καὶ **Μιχαήλ Μαλανδράκης** φιλόλογος.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

Ἐν Διοικητικῷ τοῦ Συλλόγου Συμβούλιον, ἐπέμενον τῷ 3ῳ ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ, ἐξέδωκε πρὸς συστηματικωτέραν τῶν κατ' ἐπαρχίας ἐπιτροπειῶν ἐργασίαν τὰς ἐξῆς ὁδηγίας.

Ἐκάστη τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπεία ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ τοῦ λαχόντος αὐτῇ μέρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρῶτον τὴν παροῦσαν κατάστασιν καὶ δευτέρον τὴν ἱστορίαν καὶ ἀρχαιολογίαν αὐτοῦ.

Α'. Παροῦσα κατάστασις

Ἐξεταστέον ἐνταῦθα

1) Τὸν πληθυσμὸν τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἀλλογενῶν κατὰ πόλεις, κώμας καὶ κατ' ἐπαρχίας ἐν συνόλῳ καὶ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις τῶν συνοίκων λαῶν.

2) Τὴν ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἄλλων συνοίκων φυλῶν. Ὑπάρχουσιν ἐκπαιδευτήρια ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ ὅποια εἶνε ταῦτα καὶ ποῖος ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς αὐτὰ φοιτῶντων; Ποῖοι τῶν ἐκπαιδευτη-

ρίων οί πόροι τῶν τε ἡμετέρων καί τῶν ξένων ; Ὑπάρχουσι ἄλλοι πόροι ἀνεκμετάλλευτοι ; Ποίαν γνώμην ἔχει ἡ ἐπιτροπεία πρὸς διατήρησιν καὶ βελτίωσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων ;

3) Τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασιν. Ὑπάρχουσι προσηλυτιστικαὶ ἐτχιρεῖαι καὶ ὁποῖαι καὶ πῶς ἐνεργοῦσι ; Ποία ἡ κατάστασις τοῦ ἡμετέρου κλήρου καὶ ἡ τῶν ἀλλογενῶν ; Πῶς δύναται νὰ βελτιωθῇ τοῦ κλήρου ἡ θέσις καὶ νὰ ἐξυψωθῇ τὸ φρόνημα ; Εἶνε δυνατὴ ἰδρυσις ἱερατικῆς σχολῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ; Ὑπάρχουσι Μοναστήρια προτοδοφόρα, δυνάμενα νὰ διατηρήσωσιν ἱερατικὰς σχολὰς ; Δὲν δύναται τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον διὰ τινος βελτιώσεως νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς φυτώριον ἐπαρχιακοῦ κλήρου ;

4) Ποία γλῶσσα ἐπικρατεῖ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθόλου καὶ ἐν ἐκάστη πόλει καὶ κώμῃ ἰδίᾳ ;

5) Ποία τῆς χώρας ἡ φύσις ; εἶνε γεωργικὴ, βιομηχανικὴ, ἐμπορικὴ, ναυτικὴ ; Ποῖαι αἱ κύριαι αὐτῆς πρὸσοδοὶ ; Περὶ τίνα ἔργα ἀσχολοῦνται οἱ ἡμέτεροι καὶ περὶ τίνα οἱ ἄλλοι σύνοικοι ;

6) Ὅποια εἶνε τῶν ἡμετέρων ἡ πολιτικὴ, κοινωνικὴ καὶ οἰκογενειακὴ κατάστασις καὶ ὅποια ἡ τῶν ἀλλογενῶν συνόικων ;

7) Ὑπάρχουσι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκπαιδευτικοὶ Σύλλογοι, Ἀδελφότητες, Ἐταιρεῖαι, Ἐσνάφια ἢ ἄλλοι συνεταιρισμοὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς χώρας ;

8) Ποῖα τὰ συντελέσαντα καὶ συντελοῦντα πρόσωπα πρὸς διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τῆς ἐπαρχίας καθόλου καὶ τῶν πόλεων καὶ κωμῶν ἰδίᾳ ἀνάπτυξιν ; Ποῖοι οἱ ἐπὶ παιδείᾳ ἢ πλούτῳ νῦν ἐξέχοντες ἄνδρες ; Ὑπάρχουσι ἐν τῷ

ἐξωτερικῶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας καταγόμενοι διαπρεπεῖς ἄνδρες, ποῦ διακρένουσι καὶ τί ἐπαγγέλλονται ;

Β'. Ἱστορία καὶ ἀρχαιολογία

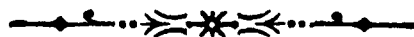
Ἐξεταστέον 1) ἐκάστης πόλεως ἢ κώμης τὴν ἱστορίαν ἢ τὰς φερομένους περὶ αὐτῶν παρχδόσεις.

2) Τὰ σωζόμενα ἀρχαῖα μνημεῖα, οἷον ἐρείπια ναῶν, θεάτρων, τάφων κλ., ἐπιγραφάς κτλ.

3) Τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν, τὰ ἐν αὐτῇ διασωζόμενα λείψανα τῆς ἀρχαίας.

4) Τὰ ἥθη καὶ ἔθ μ.χ. οἷον πῶς τελεῖται ὁ γάμος, ἡ βάπτισις, ἡ κηδεία, αἱ ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις αἱ τε φυσικαὶ (οἷον ἡ πρώτη Μαΐου κλ.), καὶ κοινωνικαὶ (π. χ. αἱ ἀπόκρεω) καὶ αἱ θρησκευτικαί.

5) Συλλογὴ διασωζομένων ἀρχαίων λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν, εὐχῶν, κατχρῶν, παρχμυθίων

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν σελίδι 8 στίχῳ 1 γράφει διάττοντος
» 27 » 20 ἐξαλειφθήτω ἢ μετὰ
τὸ αὐτῶν ὑποστιγμῆ
» 31 » 21 γράφει φιλοπατρίας.

Η ΤΡΙΤΗ

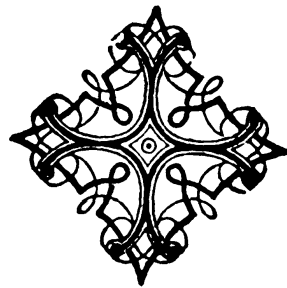
ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

ΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

«ΑΝΑΤΟΛΗΣ»

Τελεσθεῖσα τῇ 30ῃ Ἰανουαρίου 1894.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

3 — Ὀδὸς Ὁφθαλμιατρείου — 3.

1895

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
1. Ἀρχαὶ τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ 1894	3
2. Εὐεργετικοὶ πρὸς τὸν Σύλλογον ἄνδρες	3
3. Περὶ τῆς γ' ἐπετείου ἐορτῆς τοῦ Συλλόγου	4
4. Λόγος τοῦ προέδρου κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου	5
5. «Τὶς ἢ κυβερνῶσα τὸν κόσμον δύναιμις». Προσφώνησις τοῦ προέδρου κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου τῇ παραμονῇ τοῦ νέου ἔτους 1894	17
6. Περίληψις τῆς ὑπὸ τοῦ γραμματέως κ. Γ. Χωναίου ἐκθέ- σεως τῶν ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κατὰ τὸ 1893 πεπραγμένων	24

ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1894.

Πρόεδρος	ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ, καθηγητής τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου
Ἀντιπρόεδροι	{ ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, καθηγητής τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ΖΗΣΙΜΟΣ ΜΠΑΣΔΕΚΗΣ, ἀντισυνταγματάρχης
Ταμίας	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΓΙΑΓΚΑΚΗΣ
Γενικός γραμματεὺς	ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
Εἰδικοί γραμματεῖς	{ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΕΡΜΑΝΟΓΛΟΥΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΔΗΣ
Ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΑΧΠΑΖΟΓΛΟΥΣ
Διευθ. τοῦ ἀναγνωστηρίου	ΣΥΜΕΩΝ ΦΑΡΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Σύμβουλοι	{ ΣΩΦΡΟΝΙΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ, Ἀρχιμυδρίτης ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΕΡΓΗΣ

ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΑΝΔΡΕΣ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σωζου-
γαθουπόλεως Κύριος Παρθένιος.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ῥιζάρειος Σχολή.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Ἀναστάσιος Διομήδης Κυριακός.

Θεολόγος Γ. Θεολόγου.

Παναγιώτης Παυλίδης.

Κωνσταντῖνος Ὁρφανίδης.

ΔΩΡΗΤΑΙ

Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτσας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ Γ' ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΕΟΡΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Πρὸς ἀξιοπρεπῆ καὶ εὐκοσμον ἑορτασμὸν τῆς γ' ἐπετείου ἑορτῆς, τὸ Διοικητικὸν τοῦ Συλλόγου Συμβούλιον ἐξελέξατο ἐν μὲν τῇ ΛΓ' αὐτοῦ συνεδρίᾳ **ἐπιτροπέαν**, συγκειμένην ἐκ τῶν ἱερολογιωτάτων Δανιὴλ Γιαγκάκη καὶ Παΐσιου Βουνιόζου καὶ τῶν κυρίων Ζησίμου Μπασδέκη, Α. Γιαγκάκη, Χ. Γεωργίου, Γ. Χωναίου, Συμεῶν Φαρασοπούλου καὶ Γ. Βυζαντινοῦ, ἵνα παρασκευάσῃ προσηκόντως τὰ κατ' αὐτήν, ἐν δὲ τῇ ΛΖ' **κοσμητορας** τῆς ἑορτῆς τοὺς κ. κ. Ν. Καρδαμίτσαν, Ν. Ἀμαξόπουλον, Η. Χαριτίδην, Δ. Βαλσαμίδην, Ν. Φερμάνογλου, Β. Ἀδαμαντιάδην, Γ. Μέγαν καὶ Β. Κεσίσογλου. Τῇ δὲ 30ῇ Ἰανουαρίου, ἑορτῇ τῶν προστατῶν τοῦ Συλλόγου Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἤδη πρὸ τῆς ὠρισμένης δευτέρας μετὰ μεσημβρίαν ὥρας, ὅ,τι λαμπρὸν καὶ τίμιον ἐν παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ κέκτηται ἡ τῶν Ἀθηνῶν κοινωνία ἐπλήρου τὴν μεγάλην καὶ εὐπρεπέστατα διακεκοσμημένην αἴθουσαν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν δωμάτια τοῦ «Ὁμίλου τῶν φιλομούσων», οὗ τὸ προεδρεῖον λίαν εὐγενῶς παρέσχε τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ φιλοξενίαν, ἐφ' ἣ πολλὰς ὁμολογεῖ αὐτῷ χάριτας.

Τῆς ὥρας δ' ἐπιστάσης, τὰ ὀρφανὰ τοῦ Χατζῆ Κώστα ἀνακρούσαντα τὸν ἔθνικὸν ὕμνον ἔδωσαν συγκινητικώτατον σημεῖον τῆς ἐνάργεως τῆς ἑορτῆς. Ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδων Κομποθέκρας ἐτέλεσε κατανυκτικώτατα τὸν ἁγιασμὸν εὐξάμενος ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, τῆς εὐδώσεως τῶν ἱερῶν αὐτοῦ σκοπῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ παρισταμένου πολυπληθοῦς ἐκλεκτοῦ ἀκρατηρίου. Μετὰ τὸν ἁγιασμὸν ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης ἀπήγγειλε τὸν κατωτέρω κατακεχωρισμένον λόγον, ὁ δὲ κ. Κ. Παπᾶ Κωνσταντίνου ὠραῖον ποίημα. Δύο δὲ χοροὶ φωνητικῆς μουσικῆς, ὧν τὸν μὲν διεύθυνεν ὁ ἱερολογιώτατος κ. Παΐσιος Βουνιόζος, τὸν δὲ ὁ κ. Α. Δημόπουλος, καὶ ἡ ὀργανικὴ μουσικὴ τῶν ὀρφανῶν Χατζῆ Κώστα ἐμελπον κατὰ τὰ διαλείμματα διάφορα πρὸς τὴν ἑορτὴν πεπονημένα ἔσματα.

Ἐν τέλει ὁ πρόεδρος εὐχαριστήσας παρὰ τοῦ Συλλόγου τοὺς ἐξωραΐσαντας τὴν ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου συμπανηγυριστὰς ἀνεκήρυξεν εὐγνω-

μόνας τὰς γενομένας πρὸς τὸν Σύλλογον ὑπὸ εὐσεβῶν καὶ φιλανθρωπῶν ἀνδρῶν εὐεργεσίας ἐξάρας ἰδίως τὴν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου ἁγίου Σωζουαγαθουπόλεως κ. Παρθενίου, τὴν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς, καὶ τὴν τοῦ Ἀναστασίου Διομήδους Κυριακοῦ, καθηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ (ἴδε τὴν ἐν σελίδι 24 ἔκθεσιν τοῦ γραμματέως κ. Γ. Χωναίου) καὶ ἐμνημόνευσε καὶ ἄλλας σπουδαίας τοῦ Συλλόγου ἐργασίας. Τοὺς λόγους τοῦ Προέδρου ἐπέστεψαν λαμπρὰ τῶν χορῶν ἄσματα, τὰ δ' ὄρφανὰ Χατζῆ Κώστα ἐπεσφράγισαν τὴν λαμπρὰν καὶ συγχινητικὴν ἑορτὴν παιανίσαντα τὸν ἐθνικὸν ὕμνον.

Τὸ ἐκλεκτὸν πλῆθος ἀπερχόμενον προσήρχετο τῷ προεδρείῳ καὶ ἐξέφραζε διὰ καλῶν λόγων τὴν χαρὰν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ ἑορτῇ καὶ θερμὰς εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τῶν ἱερῶν σκοπῶν τοῦ Συλλόγου.

Λ Ο Γ Ο Σ

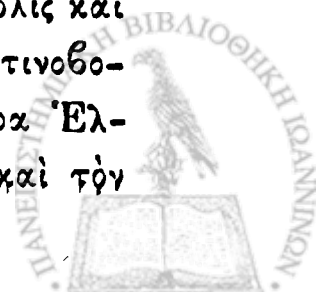
τοῦ προέδρου

ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Σεβασμιώτατε ἱεράρχα, φιλόμουσοι ὁμήγουρις.

Ὁ σύνδεσμος ὁ συνδέων ἀείποτε τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν διετελέσεν οὕτω στενός, ὡς ὁ τοῦ σώματος μετὰ τῆς ψυχῆς. Ὅ,τι εὐγενές καὶ ὑψηλὸν ἐπενόει ὁ νοῦς καὶ συνησθάνετο ἡ καρδία τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εὐθὺς ἐξεφαίνετο τοῦτο ἐν τῇ δράσει τῶν Ἀθηναίων. Καὶ τὸ ἀνάπαλιν, ὅ,τι δῆποτε κατόρθωμα εἴτε ἐν τῇ θεωρίᾳ εἴτε ἐν τῇ πράξει κατώρθου τὸ δαιμόνιον τοῦτο πτολίεθρον, ἀπήχει ἰσχυρῶς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν περισυνέλεξε τὴν διεσπαρμένην τοῦ Μικρασιάτου Ὀμήρου θείαν ποίησιν καὶ ὑπέθηκεν αὐτὴν βάσιν ἐθνικῆς παιδείσεως. Τὴν ἐν Μιλήτῳ καὶ Σάμῳ καὶ Κολοφῶνι καὶ Ἐφέσῳ καὶ Κλαζομεναῖς θείᾳ τινὶ μοίρᾳ ἐκβλαστήσασαν καὶ ταχέως εἰς περικαλλέστατον δένδρον αὐξηθεῖσαν δέσποιναν τῶν ἐπιστημῶν, τὴν φιλοσοφίαν, μετὰ σπουδῆς περισυνήγαγεν ἡ φίλη τῆς σοφίας αὕτη πόλις καὶ συνεχέντρωσεν εἰς μίαν φωτοβόλον ἐστίαν, ἧς ἡ θαυμαστὴ ἀκτινοβολία διεθέρμανέ τε καὶ κατεφώτισεν ἔπειτα οὐ μόνον τὴν μητέρα Ἑλλάδα, ἀλλὰ κατ' ἀνάκλασιν καὶ αὐτὴν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὸν κόσμον σύμπαντα.

Ἄναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Ἀσπασίαν τὴν Μιλησίαν ὑπερφυῶς θαυμάσασα διὰ τὴν σοφίαν ἢ τὰ καλὰ καὶ ὑψηλὰ ζηλοῦσα καὶ ἄριστα ἐκτιμῶσα αὕτη πόλις ἐκάθισε συμπαρέδρους καὶ συμβούλους τοῦ πηδαλιούχου τοῦ πολιτικοῦ σκάφους, τοῦ μεγάλου ἐκείνου Ἕλληνας, τοῦ Ὀλυμπίου Περικλέους, καὶ κατέστησεν ὁδηγούς αὐτοῦ καὶ ἀλείπτας εἰς μεγάλα Ἑλληνικὰ διανοήματα καὶ ὑψηλὰς πολιτικὰς πράξεις.

Εἰς τὸν Παῦλον κηρύττοντα τὴν νέαν πίστιν ἀνέωξεν ἡ εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος πόλις τὰς πύλας τοῦ σεμνοτάτου αὐτῆς δικαστηρίου, τοῦ Ἀρείου πάγου, καὶ μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας ἠκρόασατο τοῦ θείου κήρυκος καὶ ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ κηρύγματι αὐτοῦ ἴδια περὶ Θεοῦ διανοήματα, ἰδίους πόθους.

Εἰς ἱστορίαν ἀπέραντον θὰ περιέπιπτον, ἂν ἐπεχείρουν νὰ ἐπεξέλθω τὰ γεγονότα, τὰ μαρτυροῦντα τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς ἡ πόλις αὕτη ὡς οἰκεῖον ἐδέχετο καὶ ἐτίμα καὶ ἐξιδιούτο πᾶν διανοητικὸν ἢ πρακτικὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατόρθωμα.

Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ Μικρὰ Ἀσία ἐθεώρει τὴν μεγαλώνυμον ταύτην πόλιν ὡς καρδίαν ἑαυτῆς. Τοὺς παλμούς αὐτῆς ἠσθάνετο ἡ Μικρὰ Ἀσία πάσης ἄλλης Ἑλληνικῆς χώρας ζωηροτέρους καὶ οἰκειοτέρους. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην, τὸ πρυτανεῖον τῆς σοφίας, παρέδιδεν ἡ Μικρὰ Ἀσία τὰ προσφιλῆ αὐτῆς τέκνα πρὸς παιδαγωγίαν. Παρ' αὐτῆς ἔλαβον τὰ φῶτα οἱ ἄριστοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας υἱοὶ καὶ μέχρι σήμερον εἰς τὰς Ἀθήνας πέμπονται τὰ τέκνα αὐτῆς, ἵνα παραλάβωσι τὸ φῶς τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ τὴν λαμπάδα τῆς νέας ἐπιστήμης. Εἰς αὐτὴν δωρεῖται ἐλευθερίως ὅ,τι ἂν ἔχη τίμιον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐν τῇ τέχνῃ, ἐν πάσῃ κοινωνικῇ καὶ ἐθνικῇ δράσει.

Τῆς πόλεως ταύτης τὴν διάλεκτον κατέστησεν ἡ Μικρὰ Ἀσία ἰδίαν ἑαυτῆς καὶ διὰ τῶν ἀξίων αὐτῆς τέκνων συνετέλεσεν, ἵνα καταστῇ αὕτη κοινὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους γλῶσσα.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία μετὰ τῆς πόλεως ταύτης ἐσχεδίασαν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξεργάσαντο τὸ θεσπέσιον ἐκεῖνο ἄγαλμα, οὗ ἔμπροσθεν διαβαίνοντες οἱ αἰῶνες καὶ οἱ λαοὶ τῆς γῆς καὶ ἄκοντες ἀποκαλύπτονται καὶ κύπτοντες προσκυνοῦσιν αὐτὸ εὐλαβῶς καὶ εὐγνωμόνως — λέγω δὲ τὴν ἡμερωτάτην καὶ ἐξκνηρωπιστικωτάτην Ἑλληνικὴν παιδείαν, τὸν πολυῦμνητον ἑλληνισμόν.

Μετὰ τῆς πόλεως ταύτης ἐχάλκευσεν ἡ Μικρὰ Ἀσία κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν γλωσσικὴν τοῦ ἔθνους ἐνότητα καὶ συνέσφιγξεν αὐτὴν ἔτι μᾶλλον σφιρηλατήσασα καὶ ἕτερον ἄρρηκτον, ἀδαμάντινον, θεῖον δεσμόν, τὴν θρησκευτικὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐνότητα.

Πόσον εὐεργετικὸς ὑπῆρξεν ὁ θεῖος οὗτος δεσμὸς κατὰ τὰς ὀδυνηρὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τύχας, εὐκόλως θὰ κατανοήσητε, ἐὰν ἐνθυμηθῆτε ὅτι οἱ Μικρασιάται Ἕλληνες ἀπολέσαντες τὴν γλωσσικὴν πρὸς τε ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμοφύλους ἐνότητά ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ διετήρησαν αὐτὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τοῖς ἁγίοις τῶν ἁγίων. Διαφυλάττοντες δ' ἐν τῷ ἀδύτῳ τούτῳ τὴν γλωσσικὴν ἐνότητα, ὡς ὁ πολὺτλας Προμηθεὺς τὸ πάντεχνον τῶν θεῶν πῦρ ἐν νάρθηκι, λατρεύουσιν αὐτὴν ὡς σοφίζον καὶ ἀποθεοῦν ἅγιον πνεῦμα καὶ ἀγωνίζονται νῦν, ἵνα ἐκ τῶν ἀδύτων ἀναλάβωσιν αὐτὸ εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ μεταλαμπαδεύσαντες εἰς τοὺς οἴκους καὶ εἰς τὰς ἀγορὰς συνάψωσι πάλιν μετὰ τοῦ ἐπιλοίπου γένους τὸν διακοπέντα ἐράσμιον τῆς γλώσσης δεσμόν.

Διὰ ταῦτα ὁ καταλύων τὴν θρησκευτικὴν ἡμῶν ἐνότητα οὕτως ἀνατρέπει τὸ ἱερόν, ἐν ᾧ τὸ πάνσοφον διατηρεῖται πῦρ τῆς γλωσσικῆς ἐνότητος, διασπᾷ καὶ συντρίβει τοὺς δεσμοὺς τῆς φυλετικῆς ἐνότητος. Οὗτος εἶνε ὁ θανάσιμος τοῦ Μικρασιάτου ἐχθρὸς, ὁ ἀδιάλλακτος ἡμῶν πολέμιος καί, ἵνα καθ' Ὅμηρον εἶπω :

Ὡς οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσιν ὄρκια πιστά,
οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὁμόφρονα θυμὸν ἔχουσιν,

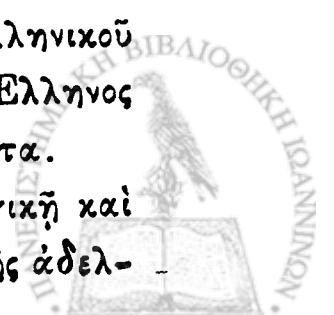
οὕτως ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ συνδιαλλαγή καὶ εἰρήνη ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐπιβουλεύοντας τῇ θρησκευτικῇ καὶ γλωσσικῇ ἡμῶν ἐνότητι, μεθ' ὧν εἶνε ἀδιασπᾶστος συνδεδεμένη ἡ φυλετικὴ ἡμῶν ἐνότης.

Διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἑτερόδοξον κατὰκτησιν, τὴν σεβασθεῖσαν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν καὶ τὴν θρησκείαν συνεφιλιώθημεν καὶ συζῶμεν ὡς φίλοι ἐπὶ πλείστους αἰῶνας, τοὺς δ' ὁμοθρήσκους μὲν ἀλλ' ἐπιβουλεύσαντας τοῖς ὑψίστοις τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως ἀγαθοῖς ἀπεκρούσαμεν ἐν ἀγανακτῆσει καὶ θέλομεν ν' ἀγνοῶμεν ὡς ξένους, ὡς ἐπιβούλους, ὡς πολεμίους ἀκηρύκτους.

Ἐνότητά θρησκευτικὴν, ἐνότητά γλωσσικὴν, ἐνότητά μουσικὴν ἐπιζητεῖ ὁ Μικρασιάτης. Ποθεῖ ἐνότητά μετὰ τῶν ὁμοφύλων τοιαύτην, οἴαν ἀποτελοῦσι τὰ μέλη τελείου ὀργανικοῦ σώματος.

Ὁ διακκᾶστατος τοῦ Μικρασιάτου πόθος εἶνε, ὅπως οἱ ἐξ Ἑλληνικοῦ στόματος ἐξερχόμενοι φθόγγοι διεγείρωσιν ἐν τῇ ψυχῇ παντὸς Ἕλληνοῦ τὰς αὐτὰς εἰκόνας, τὰ αὐτὰ διανοήματα, τὰ αὐτὰ συναισθήματα.

Διὰ ταῦτα ὁ Σύλλογος ἡμῶν πρὸς τὴν ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν καὶ πραγματικὴν ἐρεῦνῃ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρὸς τὴν καλλιέργειάν τῆς ἀδελ-

φικῆς μὲν ἀγάπης τῶν μελῶν τῆς φυλῆς ἡμῶν πρὸς ἀλλήλα, τῆς εἰρήνης δὲ καὶ φιλίας καὶ τοῦ συναισθήματος τῆς πατρίδος παρὰ πᾶσι τοῖς συνοίκοις λαοῖς, ἔχει ἀναγεγραμμένην ἐπὶ τῆς σημαίας αὐτοῦ θρησκευτικὴν ἐνότητα, γλωσσικὴν ἐνότητα, μουσικὴν ἐνότητα. Θεωρεῖ ἐπομένως ἐχθρὸν μὲν ἄσπονδον καὶ ἀδιάλλακτον πάντα, ὅστις ὑφ' οἰονδήποτε σχῆμα ἐπιβουλεύει ἐνὶ τῶν τιμιωτάτων τούτων ἀγαθῶν αὐτοῦ, φίλον δὲ καὶ βοηθὸν καὶ εὐεργέτην καὶ προστάτην πάντα συνεργοῦντα πρὸς διαφύλαξιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἀγαθῶν τούτων. Πάνυ εὐλόγως ἄρα τὰ ἐσχάτως παρ' ἡμῖν ἀναφανέντα παράδοξα περὶ γλώσσης διδάγματα εἰς μεγίστην ἐνέβαλον ἀθυμίαν ἡμᾶς τοὺς Μικρασιάτας· διότι, ἂν αὐτὰ ὑπερισχύσωσιν, οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀποκόπτονται τοῦ λοιποῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου. Ἡ τῆς προτεινομένης γλώσσης ἐκμάθησις εἶνε αὐτοῖς ἀδύνατος διὰ τὸ ἀκανόνιστον, ἀκατάσκευον καὶ χαῶδες· διότι θὰ ὑπάρχωσι τόσαι Ἑλληνικαὶ διάλεκτοι ὅσαι χῶραι ὑφ' Ἑλλήνων κατοικούμεναι, καὶ τόσαι πάλιν διαλεκτικαὶ διαφοραὶ μερικώτεραι ὅσαι βαθμίδες ἀναπτύξεως. Οὕτω δὲ θὰ παρεμβληθῆ μεταξὺ τῶν Μικρασιατῶν καὶ τοῦ λοιποῦ Ἑλληνικοῦ χάσμα μέγα, ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν ἐδύνατο νὰ διαπεράσῃ ὁ δίκαιος Λάζαρος, ἵνα βρέξῃ τὸ χεῖλος τοῦ ἐν τῇ γεένῃ τοῦ πυρὸς καιομένου. Ὁ Ἕλληνας ἄρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁ ἀρμενίζων οὐδὲν ἄλλο πρακτικώτερον ἔχει νὰ πράξῃ τότε ἢ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἀρμενικὴν καὶ ὁ τουρκίζων τὴν τουρκικὴν καὶ ὁ τουρκοαρμενοελληνίζων τὴν τουρκοαρμενοελληνικὴν καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς. Οἱ ταῦτα τὰ ἀντεθνικά, τὰ παράκοπα εἰσηγούμενοι ἀπελαύνουσιν εὐπετῶς τοὺς Ἕλληνας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μακρὰν τῶν ὁμοφύλων αὐτῶν.

Τοιοῦτω μιαιφῶ ἔργῳ ἐπεχείρησαν οἱ ἄσπονδοτάτοι τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ θρησκείας ἐχθροί, οἱ τυχοδιῶκται ἐκεῖνοι φράγχοι, οἱ τὴν ὀρθόδοξον Ἀνατολὴν νὰ ἐκπαπίσωσιν ἀγωνιζόμενοι, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν νῦν ξένων φθονεροὶ πρὸς ἡμᾶς ὄντες ἀγανακτοῦσιν ὅτι ἡμεῖς ἔθνος πτωχὸν καὶ μικρὸν τολμῶμεν νὰ ἐγείρωμεν ἀξιώσεις ἐπὶ θαυμασιωτάτης γλωσσικῆς κληρονομίας, ἐφ' ἣ ἐγκαλλωπίζεται ὁ σοφὸς κόσμος. Ὅπως δὲν ἠνείχοντο μέχρι πρό τινας νὰ φέρωμεν τὸ μέγα τοῦ Ἑλληνος ὄνομα, οὕτω δὲν ἀνέχονται νὰ βλέπωσιν εἰς τὰ στόματα ἡμῶν τὴν θείαν τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ξενοφῶντος γλῶσσαν. Οἱ παρ' ἡμῖν ἄρα φίλοι τῆς χυδαιολογίας εἶνε κακόζηλοι μαθηταὶ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἡμετέρας φυλῆς.

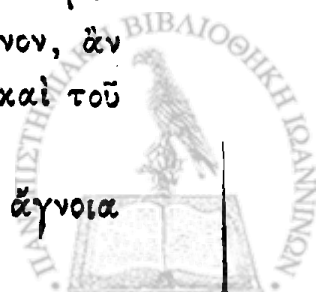
Ἄν δὲ ποιῶμαι λόγον περὶ αὐτῶν ἐνταῦθα, πράττω τοῦτο οὐχὶ φοβούμενος μὴ ῥιζωθῶσι τὰ γελοῖα αὐτῶν διδάγματα, ἀλλ' ἵνα δεῖξω τὴν ἀτοπίαν αὐτῶν καὶ παραθαρρύνω τοὺς ἀθυμοῦντας συμπατριώτας μου.

Ἡ ἐπικράτησις τῆς χυδαιολογίας προϋποτίθησι τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀλογίας καὶ τῆς ἀφιλοκαλίας. Ἐφ' ὅσον ὁμως ζῆ ἐν τοῖς Ἑλλησι τὸ συμπεφυκὸς τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει λογικὸν καὶ φιλόκαλον, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προτιμήσωσι τοῦ λογικοῦ τὸ ἄλογον, τοῦ κάλλους καὶ τῆς εὐμορφίας τὸ δυσειδὲς καὶ δύσμορφον. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶνε τὸ ἀπαύγασμα τῆς ἐπὶ 3 χιλιάδας ἐτῶν ἐνεργείας τῶν λογικωτάτων καὶ φιλοκλωτάτων διανοιῶν· ἀδύνατον ν' ἀποβάλωσιν οἱ Ἕλληνες λαμπρὸν καὶ σοφὸν γλώσσης ὄργανισμὸν καὶ νὰ προτιμήσωσι πενιχρὰ καὶ δύστηνα καὶ κακόηχα συντρίμματα, ὡς εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποβάλωσι τὰ ἀριστουργήματα τῶν μεγάλων Ἑλλήνων γλυπτῶν καὶ νὰ προτιμήσωσι τὰ δύσμορφα καὶ ἀκίνητα τῶν Ἀσυρίων καὶ Αἰγυπτίων κακοτεχνήματα. Πρέπει πρῶτον νὰ μεταβάλη φύσιν ὁ Ἕλληνας, ἵνα ὡς ὁ ὄνος προτιμήσῃ ἀντὶ συρμάτων χρυσοῦ σύρματ' ἀχύρου.

Τὸ ἐπιχείρημα τῶν χυδαῖστων ὅτι πρέπει νὰ διαφθαρῆ ἡ γλῶσσα χάριν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ λαοῦ εἶνε ἀτοπώτατον. Ἡ δόξα αὕτη ἀφορμᾶται ἀπὸ τῆς ἀτοπίας ὅτι γλῶσσα καὶ διάνοια εἶνε ἀλλήλων κεχωρισμένα, ὅτι αἱ παραστάσεις καὶ αἱ ἔννοιαι ὑπάρχουσι καθ' ἑαυτὰς ἔτοιμοι, κατόπιν δὲ ὁ νοῦς δημιουργεῖ ἢ εὐρίσκει τὴν γλῶσσαν πρὸς ἔκφρασιν αὐτῶν. Ἀλλὰ γλῶσσα καὶ διάνοια βαίνουσι παραλλήλως καὶ ἀδιασπᾶστως. Ἐκτείνεται ἡ διάνοια ; ἐκτείνεται καὶ ἡ γλῶσσα· συστέλλεται ἡ διάνοια ; συστέλλεται καὶ ἡ γλῶσσα. Ὁ πεπαιδευμένος ἔχει τὴν γλῶσσαν πλουσίαν, ὁ δὲ ἀμαθὴς πενιχρὰν· καὶ τάνάπαλιν, ὅπου γλῶσσα πενιχρὰ, ἐκεῖ καὶ διανοίας εὐτέλεια, ὅπου δὲ πλοῦτος γλώσσης, ἐκεῖ καὶ διανοίας εὐρύτης. Ὅσοι ἄρα παρ' ἡμῖν ἀρκοῦνται τῇ πενιχροτάτῃ καὶ εὐτελεστάτῃ γλώσσῃ τῆς ἀγροικίας καὶ κακοδαιμονίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὗτοι δὲν ἔχουσι διανοήματα πλουσιωτέραν ἀπαιτοῦντα γλῶσσαν· διότι, ἂν εἶχον, εὐθὺς θὰ ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην δημιουργίας ἀναλόγου περιβολῆς. Οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὁμως, εἰ καὶ ἔχουσιν εἰς χρῆσιν αὐτῶν τὴν πλουσιωτάτην καὶ εὐκαμπτοτάτην καὶ γονιμωτάτην τῶν γλωσσῶν τοῦ κόσμου, ὁμως ἰδρῶτι περιρρέονται, ὡσάκις πρόκειται νὰ ἐκφράσωσιν ἀκριβῶς ἑλληνιστὶ νέας ἐννοίας.

Τοὺς χυδαῖστας ἄρα δὲν δυνάμεθα νὰ καθίσωμεν κριτὰς περὶ πράγματος, οὐ τὴν ἀνάγκην δὲν αἰσθάνονται, ὡς οὐδεμίαν θὰ ἐδίδομεν προσοχὴν εἰς τοὺς φιληδοῦντας εἰς τὸν ζουρνᾶν καὶ τὸ τύμπανον, ἂν ἀπεφαίνοντο οὗτοι περιττὴν τὴν μουσικὴν τοῦ Beethoven καὶ τοῦ Strauss καὶ τοῦ Wagner.

Κριτήριον εἶνε οὐχὶ ἡ ἀτέλεια ἀλλ' ἡ τελειότης, οὐχὶ ἡ ἄγνοια

ἀλλ' ἢ γνῶσις. Καὶ οὗτοι δέ, οἱ τῆς χυδαιολογίας ἐρασταί, ἂν μορφωθῶσι καὶ γένωνται ἐγκύμονες νοημάτων ἀδρεπηθόλων, θὰ λάβωσιν ἀνάγκην εὐπρεπεστέρων σπαργάνων, ἵνα σπαργανώσωσι τοὺς νέους αὐτῶν τόκους.

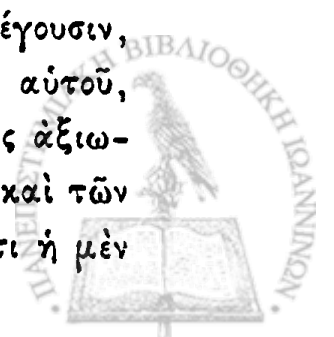
Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἀνάπτυξις γλώσσης σημαίνει ἀνάπτυξιν διανοίας, ἢ ἀξίωσις τῶν χυδαῖστων, ὅπως ἐπανέλθωμεν εἰς γλῶσσαν βάρβαρον καὶ πενιχράν, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἀπαίτησιν νὰ καταπέσῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς τὴν κατάστασιν τῶν Κυκλώπων, οἵτινες κατὰ τὸν θεῖον Ὅμηρον οὔτε δίκας οὔτε θέμιστας, οὔτε ἀγοράς οὔτε δικαστήρια εἶχον, οὐδ' ἔμελλεν αὐτοῖς ἀλλήλων παντάπασιν.

Ὁ ἀμαθὴς λαὸς οὐδέποτε δύναται νὰ κατανοήσῃ διανόημά τι, ὅσον χυδαίαν καὶ ἂν μεταχειρισθῆς πρὸς αὐτὸν γλῶσσαν, εἰ μὴ ἔχῃ γνῶσιν τῶν στοιχείων τοῦ διανοήματος. Ἡ δὲ ἀνάπτυξις τοῦ λαοῦ δὲν κατορθοῦται διὰ τῆς καταλύσεως τῆς γλώσσης, ἥτις εἶνε καὶ κατάλυσις τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης· διότι ἡ γνῶσις καὶ ἡ ἐπιστήμη συναυξάνονται μετὰ τῆς γλώσσης, ἔχουσι πρὸς τὴν γλῶσσαν ὡς τὸ κοῖλον πρὸς τὸ κυρτόν, ὡς τὸ κάτοπτρον πρὸς τὴν κατοπτρικὴν εἰκόνα. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κάτοπτρον, ἵνα ὑπάρχῃ καὶ κατοπτρικὴ εἰκὼν, καὶ ὅσῳ καθαρώτερον τὸ κάτοπτρον, τοσοῦτω σαφεστέρα καὶ ἡ κατοπτρικὴ εἰκὼν. Διὰ τῆς διδασκαλίας λοιπὸν, διὰ τῆς μαθήσεως, διὰ τῆς μορφώσεως τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας ἀναπτύσσεται ὁ λαός, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ ὀργάνου τῆς διδασκαλίας. Εἶνε δὲ παράδοξον πῶς δὲν συνορῶσιν οὗτοι, ὅτι ἐκάστη ἔννοια ἔχει καὶ ἓν σύμβολον λεκτικόν, καὶ ὅτι ἄνευ τοῦ συμβόλου τούτου δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κατανοήσῃ ὁ αἰσθητικὸς ἄνθρωπος τὴν νοερὰν ἔννοιαν. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀφορμῶνται, φαίνεται, ἀπὸ τῆς ἀτόπου ὑποθέσεως, ὅτι αἱ ἔννοιαι εὐρίσκονται κενωρισμέναι τῆς αἰσθητῆς αὐτῶν περιβολῆς, γυμναὶ λέξεων. Τότε προτείνομεν αὐτοῖς νὰ ἀφαιρέσωσι τὴν λέξιν ἀπὸ τῆς ἐννοίας καὶ νὰ δείξωσιν ἡμῖν τὴν ἔννοιαν γυμνήν. Ἀλλὰ θ' ἀντείπωσιν ἴσως· ναί, ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἔννοια εἶνε συνημμένη ἀναποσπάστως μετὰ τῆς λέξεως· δὲν ἀρνούμεθα τοῦτο, ἀλλὰ θέλομεν νὰ περιβάλωμεν τὴν ἔννοιαν ἄλλο ἔνδυμα. Τὸν γλωσσικὸν λοιπὸν πλοῦτον, ὃν ἡ ἀριστουργὸς Ἑλληνικὴ διάνοια ἐν ἔτεσιν ὑπερτρισχιλίοις ἐδημιούργησε, θὰ ἀποβάλητε ὡς ἄχρηστον καὶ θὰ δημιουργήσητε ἄλλον νέον ; Δὲν ὁμοιάζετε πρὸς τὸν θέλοντα ν' ἀνατρέψῃ τὸν Παρθενῶνα, ἵν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν διὰ πλινθίνων καὶ ἀχυρίνων καλυβῶν ; Δὲν ὁμοιάζετε πρὸς ἄφρονα κληρονόμον, ὅστις ἀποβάλλει τὸν περιελθόντα εἰς αὐτὸν πλοῦτον, ἵνα ἄρξηται συλλέγων λεπτὸν πρὸς λεπτόν ; Τοιαῦτα συμβουλεύετε τῷ ἔθνει, τῷ

κεκτημένῳ θησαυρὸν πολυτιμότερον, δι' ὃν τιμᾶται ὑπὸ τῶν ἔθνῶν ἀπάντων, εἰς ὃν ὀφείλει τὴν δόξαν αὐτοῦ, τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ δι' οὗ θὰ δημιουργήσῃ καὶ μέλλον πολλῶ τοῦ παρελθόντος ἐνδοξότερον, ἂν σωφρονῇ ; Συμβουλευούσιν ἡμῖν πρὸς τούτοις, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐπιχειρήσωμεν πανταχοῦ γῆς ἀνασκαφαῖς, ἵνα εὔρωμεν τὰ ὑπὸ τῆς προκρουστικῆς ἀπαιδευσίας ἠκρωτηριασμένα, συντεθλασμένα καὶ ἐρρυπωμένα γλωσσικὰ συντρίμματα ἢ τὰ ἀκαλλῶς καὶ γελοίως συγκολληθέντα, ἵνα ταῦτα προβάλωμεν ἡμῖν παραδείγματα μιμήσεως, ἀποσκορακίσωμεν δὲ τὰ τέλεια γλωσσικὰ μνημεῖα, τὰ ὄντα ἔκφρασις ψυχῆς γενναίας καὶ εὐγενοῦς, διανοίας λεπτῆς καὶ σοφωτάτης. Τοῦτό ἐστὶν ὅμοιον, εἰάν τις συμβουλεύσῃ νεαρῶ καλλιτέχνῃ νὰ μὴ σπουδάζῃ περὶ τὰ ἀκέραια τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν ἀριστουργήματα καὶ ὑποβάλλῃ ταῦτα ὑποδείγματα τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτοῦ δημιουργίας, ἀλλὰ τὰ συντρίμματα, τὰ ὑπὸ τε τῆς πολυκαιρίας καὶ τοῦ ῥύπου ἀδιάγνωστα καταστάντα, ἢ τὰ ὑπὸ ἀπειροκάλων τεχνιτῶν δι' ἰδίων ἀκαλλῶν καὶ ἀτέχνων προσθηκῶν συγκεκροτημένα. Δὲν εἶνε μωρία τὸ συμβουλεύειν ὅτι πρέπει ν' ἀνασύρωμεν εἰς τὴν ζωὴν τὸ λιένε καὶ λιέν καὶ λέν καὶ λένα καὶ λένι καὶ λέγουνε καὶ λένε καὶ λέγουν καὶ τὰ λέγονταν καὶ λέγουνταν καὶ λεγόντανε καὶ λεγούντανε καὶ λεγόντουσαν καὶ λεγόντουσανε, ἵνα ἔχωμεν παραδείγματα μιμήσεως πρὸς κατασκευὴν καλλιτεχνικῆς γλώσσης, ν' ἀποβάλωμεν δὲ τὸ λέγουσι καὶ ἐλέγοντο, ἅπερ ἐξῆλθον ἐκ τῶν στομάτων τῶν ἀριστέων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ἔτερψαν Ἑλληνικὰ ὦτα ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν καὶ τέρπουσιν ἔτι καὶ θὰ τέρπουσι τοὺς μύστας τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ; Δὲν εἶνε παράδοξος αὕτη ἡ κλίσις πρὸς τὰ γλωσσικὰ σπαράγματα, πρὸς τὰ Ὀμηρικὰ ἐλῶρια ;

Συχνάκις ἀκούομεν καὶ ἀναγινώσκομεν τὸ κατ' οὐδὲν λογικώτερον οὐδ' εὐπρεπέστερον τοῦ προηγουμένου ἐπιχείρημα, ὅτι ὥσπερ τὰ νεώτερα ἔθνη ἀποβαλόντα τὴν νεκρὰν Λατινικὴν ἀνέπτυξαν τὰς ἐθνικὰς αὐτῶν γλώσσας, ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου τούτου χρονολογεῖται καὶ ἡ τῶν λαῶν τούτων εἰς τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην, τὸν πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν βίον καὶ καθόλου εἰς τὸν ἐξανθρωπισμὸν ἐπίδοσις, ὥσπερ οἱ τὰ ἐθνικὰ ἰδιώματα ἀντὶ τῆς Λατινικῆς εἰσαγαγόντες θεοποιῶνται νῦν ὡς πρωτοστάται τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν προόδου, οὕτω, λέγουσιν, ὀφείλει νὰ πράξῃ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπὲρ τῆς ἐπιδόσεως αὐτοῦ, οὕτως ὀφείλουσι νὰ πράξωσι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι Ἕλληνες, ὅπως ἀξιοθῶσιν ὁμοίας δόξης πρὸς τὴν τοῦ Παρακέλσου, τοῦ Λεσιγγίου καὶ τῶν ἄλλων. Ἄλλ' οἱ ταῦτα λέγοντες παντάπασιν ἐπιλανθάνονται ὅτι ἡ μὲν

Λατινική ἦτο ξένη τοῖς λαοῖς ἐκείνοις καὶ νεκρὰ γλῶσσα, ἡ δ' Ἑλληνική εἶνε γλῶσσα ζῶσα καὶ σφριγῶσα, ἣν οὐδέποτε ὁ Ἑλληνικός λαὸς ἐπαύσατο λαλῶν, ὅτι ἀκριβῶς ὅ,τι ὁ Παρακέλσος καὶ οἱ ἄλλοι ἐκείνοι ἄνδρες ἐπραξαν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν γλώσσης, τοῦτο διατελοῦσι πράττοντες οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, ἦτοι καλλιεργοῦσι καὶ καθαίρουσι τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν γλῶσσαν, ἣτις ἔνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ κακοδαιμονίας, εἰς ἣν περιέπεσε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἀπέβαλε τὸν πλοῦτον αὐτῆς καὶ κατερρυπάνθη συνανακραθεῖσα μετὰ ξένων καὶ βαρβάρων γλωσσῶν.

Εἰς φανεράν δ' ἀντίφασιν περιπίπτουσιν ἅμα μὲν ζητοῦντες κοινὴν τῶν Ἑλλήνων ἢ, ὡς λέγουσιν, ἐθνικὴν γλῶσσαν, ἅμα δὲ ἀποβάλλοντες τὴν κοινὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν καὶ πειρώμενοι νὰ δημιουργήσωσι γλωσσικὸν κυκεῶνα ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἀποδεκτὸν γινόμενον ἢ μόνον ὑπὸ τῶν ἐπαινούντων αὐτὸν καὶ δὴ οὐδ' ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐπαινούντων αὐτόν.

Φαίνεται δὲ ὅτι οὐδ' ἡ λέξις κοινὴ καὶ ἐθνικὴ ἔχει ὠρισμένην ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν ἔννοιαν. Κοινὴ γλῶσσα εἶνε ἐκείνη, ἣς τὸ ἔθνος ποιεῖται χρῆσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ἐν ταῖς δικαστηρίοις, ἐν τοῖς σχολείοις, ἐν ταῖς αἰθούσαις καὶ ταῖς πλατείαις, ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, ἐν τῇ ἐφημεριδογραφίᾳ, ἐν ταῖς συγγραφαῖς καὶ πάσαις ταῖς κοινωνικαῖς αὐτοῦ σχέσεσιν, οὐχὶ δὲ ἐκείνη, ἣν οὐδεὶς σεμνολογῶν μεταχειρίζεται, ἀλλὰ μόνον ἡ βωμολοχία, ἡ τὸν γέλωτα τοῦ ἀκρωμένου νὰ διεγείρη ἐπιδιώκουσα. Τὰ χυδαῖστὶ γραφόμενα ἀναγινώσκομεν οὐχὶ ὡς διανοητικὴν παραγωγὴν, ζωὴν διαρκῆ ἔχουσαν, ἀλλ' ὡς ἄθυρμά τι παράδοξον καὶ παράτροπον καὶ περίεργον καὶ στιγμιαῖον, ὅπερ τὸ πολὺ ἐγείρει ἐν ἡμῖν τὴν εὐαρέσκειαν ὅτι γινώσκει ὁ γράφων νὰ ἀπομιμῆται τὸν ἀπαίδευτον, τὸν ἀγροῖκον, τὸν βωμολόχον, τὴν ἀκομψίαν τῆς γλώσσης καὶ τὴν ἀκαμψίαν τῆς διανοίας. Τοῦτο νομίζουσι θαυμασμὸν καὶ ἐνταῦθα κεῖται ἡ μεγίστη ἀπάτη, ἡ αὐταπάτη τῶν χυδαιολογούντων, ὅτι, ἐν ᾧ ἀναγινώσκονται μετὰ τῆς περιεργίας μέχρι τίνος βαθμοῦ δύνανται νὰ προβῶσιν ἀσχημοῦντες περὶ τὴν γλῶσσαν καὶ διαστρέφοντες τὴν τοῦ καλοῦ αἴσθησιν, νομίζουσιν ὅτι ἀξιοῦνται τιμῆς καὶ θαυμασμοῦ. Ἄλλ' ὅσον θαυμάζουσιν οὗτοι τοὺς Πτωχοπροδρόμους τῆς δυστυχοῦς ἡμῶν Βυζαντιακῆς περιόδου, τοσοῦτον θαυμασμὸν ὀφείλουσι ν' ἀπεκδέχωνται ὑπὸ τοῦ φιλοκάλου καὶ πεπαιδευμένου Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ὁ περὶ χυδαιολογίας θόρυβος δὲν εἶνε προῖόν πραγματικῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ ξένον τι καὶ παρείσακτον, εἶνε οἱ ἀφροὶ τοῦ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἐγερόθεντος κλύδωνος ὑπὲρ τῆς προφορικῆς, τῆς ἀγρίας, τῆς ἀχαλινώτου γλώτσης. Ὅπως δὲ τὸ κοινωνικὸν ζήτημα τὸ βαθὺν ἔχον λόγον ἐν ταῖς

κοινωνίαις τῆς Ἑσπερίας μετεφυτεύθη γελοιωδῶς καὶ παρ' ἡμῖν, ὅπως πρό τινας ἔτι χρόνου ἦτο τοῦ συρμοῦ τὸ ἐκφαυλίζειν τὴν Βυζαντιακὴν ἡμῶν ἱστορίαν σύμπασαν καὶ ὑπολαμβάνειν τοὺς Βυζαντινοὺς ἀνθρώπινα βδελύγματα, διότι τοιοῦτους ἤθελον αὐτοὺς εἰ ἐκ συστήματος ἢ ἐκ συνηθείας ὑβρίζοντες τοὺς Ἕλληνας τοῦ Βυζαντίου, εἰ Παπικεῖ, παρ' ὧν ἠντλοῦμεν τὰς περὶ Βυζαντίου γνώσεις ἡμῶν, οὕτως ἀλογίστεως ἀναμασσώμεθα καὶ περὶ γλώσσης ὡς γελοῖοι ὑποκριταὶ ὅσους μετὰ τινος δικαίου ἐκσφενδονίζουσιν ἀφορισμοὺς, οἱ περὶ τὴν γλωσσολογικὴν ἐπιστήμην ἀσχολούμενοι Ἑσπεριοὶ περὶ τῆς μορφώσεως τῶν ἰδίων γλωσσῶν.

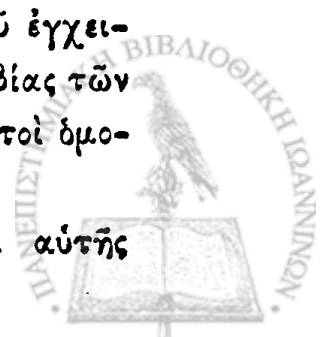
Ἐντεῦθεν ἔχουσι τὴν καταγωγὴν, φίλοι συμπατριῶται, ὅσα ἀσύστατα καὶ ἀσύμφυλα καὶ παράκρυπα καταχέουσιν ἡμῶν εἰ χυδαιολόγοι.

Ἄλλὰ ταῦτα οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν γλωσσικὸν ζήτημα. Ἐκεῖνοι προσπαθοῦσι νὰ μορφώσωσιν ἐξ ὑπαρχῆς γλώσσαν, ἡμεῖς δὲ ἔχομεν ἤδη τελειοτάτην. Ἐχουμεν ἄγαλμα, λαξευθὲν ὑπὸ τοῦ ἔθνους τῶν Φειδιῶν καὶ Πραξιτελῶν. Παρὰ τὸ ἄγαλμα τοῦτο οὐδὲν κακοτέχνημα δύναται νὰ σταθῇ. εἶνε ἀνάγκη πρῶτον νὰ κλείσῃ τὸ ἡμέτερον πανεπιστήμιον, νὰ διαλυθῶσι τὰ γυμνάσια καὶ τὰ σχολεῖα, νὰ κλεισθῶσιν αἱ ἐκκλησῖαι, νὰ ἐκβαρθρωθῇ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος σύμπαν, ἀλλὰ οὐδὲ τοῦτο ἀρκεῖ, εἶνε ἀνάγκη προσέτι νὰ ἐξορισθῇ ἐκ τῶν πανεπιστημίων καὶ τῶν ἄλλων ἐκπαιδευτηρίων τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα, εἶνε ἀνάγκη νὰ καῶσιν αἱ βιβλιοθήκαι, νὰ ἐξαλειφθῇ παντελῶς ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα, ἵνα τραπῇ ἡ γλώσσα ἡμῶν τὴν πρὸς τὰ χεῖρω πορείαν, ἵνα διακοπῇ ἡ συνέχεια αὐτῆς μετὰ τῆς ἀρχαίας. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχει καὶ τεμάχιον μόνον Πλάτωνος καὶ Εὐαγγελίου σωζόμενον, πρὸς αὐτὸ θὰ κανονίξῃ ὁ Ἕλληνας τὴν γλώσσαν αὐτοῦ.

Μὴ ταράττεσθε λοιπόν. Ἡ γλωσσικὴ συνέχεια δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διακοπῇ, ἡ πολυπόθητος ἡμῖν γλωσσικὴ τοῦ ἔθνους ἐνότης χωρεῖ πρὸς τὸ τέρμα αὐτῆς ἀκατασχέτως. Αἱ πρὸς ἀλλαγὴν πορείας ἀντιδράσεις ἐγένοντο πρότερον ἀπειλητικώτεραι, ἀλλὰ κατ' οὐδὲν ἴσχυσαν ν' ἀνακόψωσι τὴν φυσικὴν, τὴν ὀρμητικὴν τῆς γλώσσης πορείαν, τὴν ὑπὸ χιλιᾶδων ἐτῶν ὑποδεδειγμένην.

Ὁ Βιλλαρᾶς καὶ ὁ Κωνσταντᾶς καὶ ὁ Φιλιππίδης ἐγένοντο ἀρχηγοὶ νέας γραμματικῆς, ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι ἐνείδον τὸ μάταιον τοῦ ἐγχειρήματος αὐτῶν καὶ ἀνακρουσάμενοι πρύμναν ἢ μάλλον ὑπὸ τῆς βίας τῶν πραγμάτων παρασυρθέντες ἠναγκάσθησαν καὶ ἄκοντες, ὡς αὐτοὶ ὁμολογοῦσι, νὰ φυλάττωσι πανταχοῦ τοὺς τύπους τῆς Ἑλληνικῆς.

Μὴ θορυβεῖσθε, ἀγαπητοὶ συμπατριῶται. Ἡ τὴν ἐνότητα αὐτῆς

ὑπὲρ πᾶν ἀγαθὸν τιθεμένη Ἑλληνικὴ φυλὴ δὲν δύναται ποτε σωφρο-
νοῦσα νὰ ἐκλέξῃ ὡς ἐνόητος αὐτῆς ὄργανον γλωσσικὸν χάος, τὸ πά-
θος τῆς πυργοποιίας, οἷον παρέχουσι τὰ κατὰ χώρας ἰδιώματα τῶν
Ἑλλήνων, ἀλλὰ θὰ ποθῆ, θὰ ἐπιδιώκῃ ὄργανον ἐνιαῖον. Τοιοῦτον δὲ ὑπὸ
τῶν αἰώνων ἐξειργασμένον, κάλλιστον καὶ θαυμαστὸν ὡς τᾶριστουρ-
γήματα τοῦ Πραξιτέλους καὶ τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Λυσίππου, εἶνε ἡ
κοινὴ τῶν Ἑλλήνων γλῶσσα.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος κέκτηται ἤδη κοινὴν γλῶσσαν, δι' ἧς ὁ ρήτωρ
τοῦ ἐν Ἀθήναις βουλευτηρίου συγκινεῖ πάντα ὅπου ὀήποτε γῆς εὐρισκό-
μενον Ἑλληνα, ἐκτὸς ἂν εἶνε οὗτος ἐκ τῶν ἀποβαλόντων τὴν πάτριον
φωνήν· ἔχει κοινὴν γλῶσσαν, δι' ἧς ὁ ἱεροκήρυξ εἰσάγει τὰς θρησκευ-
τικὰς ἀληθείας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων, δι' ἧς οἱ συγγραφεῖς διδά-
σκουσι καὶ τέρπουσι τοὺς φιλιαναγνωστοῦντας τῶν Ἑλλήνων, δι' ἧς ἀνα-
κοινοῦμεθα ἀλλήλοις τὰ διανοήματα καὶ τὰ συναισθήματα ἡμῶν, ὅπου
ἂν εὐρεθῶμεν, ἐν Ἀθήναις, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν
Τραπεζοῦντι, ἐν Ἀμισσῶ, ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐν Σμύρνῃ, ἐν Κύπρῳ, ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ, πανταχοῦ τέλος, ὅπου ἂν ὁμόφυλοι ἡμῶν ὑπάρχωσιν.
Ἐχομεν πλέον ἢ κοινὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν, ἔχομεν ἤδη παγκόσμιον,
διεθνῆ γλῶσσαν, δι' ἧς συγκοινωνοῦμεν μετὰ τῶν πεπαιδευμένων Ἑσπε-
ρίων καὶ Ἀμερικανῶν καὶ ὅπου δῆποτε ὑπὸ τὸν οὐράνιον θόλον διατρί-
βουσι πεπαιδευμένοι ἄνδρες· διότι τὰ ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν γραφόμενα
ἀναγινώσκονται νῦν εὐχερέστατα παρὰ τῶν σοφῶν καὶ ἐπιστημόνων
ἀλλοδαπῶν.

Τὸ ἔργον ἡμῶν ὀφείλει νὰ εἶνε οὐχὶ πῶς ν' ἀποβάλωμεν τὴν κοινὴν
τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν, τὴν παγκόσμιον κατασταῶσαν ἤδη, ἀλλὰ πῶς
νὰ καταστήσωμεν αὐτὴν ὁμαλωτέραν, εὐπρεπεστέραν, ἀξίαν τῆς τι-
μῆς, ἧς ἠξίωσαν αὐτὴν σοφοὶ ἄνδρες προτείναντες ὡς διεθνῆ τῶν πε-
παιδευμένων τοῦ κόσμου γλῶσσαν.

Ἐθνικὸν ἄρα ἔργον εἶνε ὁ περαιτέρω καθαρμὸς αὐτῆς ἀπὸ τῶν ξε-
νισμῶν, τῶν βαρβαρισμῶν, τῶν σολοικισμῶν, τῶν ἀκαιρολεξιῶν καὶ ὁ
πλουτισμὸς αὐτῆς ἐκ τοῦ λαμπροτάτου τῆς ἀρχαίας θησαυροῦ καὶ ἡ
δημιουργία νέου, κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὸν τύπον ἐκείνης φιλοτεχνου-
μένου. Τοῦτο ἀπαιτεῖ τοῦ ἔθνους ἡ πρόοδος, τὸ μέλλον αὐτοῦ, τοῦτο ὁ
ἐξωραϊσμὸς τῆς φαντασίας αὐτοῦ, τοῦτο ἡ εὐπρέπεια, ἡ κοσμιότης, ἡ
σεμνότης.

Μὴ ἀθυμεῖτε, φίλοι συμπατριῶται, ἄνω ποταμῶν οὐ χωροῦσι
παγαί. Ἡ τροπὴ τῆς γλώσσης πρὸς τὰ ὀπίσω εἶνε ἀδύνατος.

Α'. Ὅσον ἀναπτύσσεται καὶ ἐξανθρωπίζεται τὸ ἔθνος πλουτίζεται ὑπὸ

νέων έννοιῶν. Πᾶσα δὲ νέα ἔννοια καὶ νέον διανόημα ἀπαιτεῖ καὶ αἰσθητὸν σύμβολον, λέξιν ἢ φράσιν, πρὸς ἐνσάρκωσιν τοῦ διανοήματος. Ἄν μὲν ἡ ἔννοια εἶνε ἤδη γνωστὴ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ὑπάρχη καὶ αἰσθητὸν αὐτῆς σύμβολον ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας κατεσκευασμένον καὶ ἐν τοῖς προγονικοῖς θησαυροῖς ἀποτεταμιευμένον, θὰ εἶνε ἄτοπός τις ἄνθρωπος ὁ Ἕλληνας, ἐὰν θελήσῃ νὰ ταλαιπωρῆται πρὸς κατασκευὴν νέας λέξεως καὶ μὴ ἀναγάγῃ προθύμως εἰς τὴν ζωὴν τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν καὶ ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτοῦ γραμματεῖᾳ ἐν χρήσει οὖσαν· ἂν δὲ ἡ ἔννοια εἶνε ὄλως νέα, οὐδεμίᾳ δύναμις δύναται νὰ κωλύσῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος νὰ σχηματίσῃ ὄρον Ἑλληνικόν, ἧτοι μετέχοντα τῆς φύσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἧτις φύσιν ἔχει νὰ δεικνύῃ τὰς ἐννοίας σαφεῖς, καθαρὰς, διαυγεῖς, ὡς τὸ κάτπτρον τὰς τῶν πραγμάτων εἰκόνας.

Τὴν παραδοχὴν ὕρων ξένης γλώσσης ἀποκρούουσι καὶ αἱ νεώτεραι γλώσσαι, ὧν ἡ σύστασις εἶνε δανειακὸν ἄθροισμα, καὶ ἐν αἷς ὑπάρχει πολὺ τὸ συνθηματικὸν στοιχεῖον. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ διάνοια κατ' οὐδένα τρόπον ἀνέχεται τοιαῦτα, διότι εἶνε συνειθισμένη νὰ διερᾷ διὰ τῶν λέξεων τὰς ἐννοίας, διότι τὸ συνθηματικὸν στοιχεῖον δὲν εἶνε αὐτῇ εὐπρόσδεκτον, διότι ξένα στοιχεῖα δὲν ἀνέχεται.

Β'. Ἄνω ποταμῶν οὐ χωροῦσι παγαί· διότι ἡ γλῶσσα ἐπιζητεῖ τὸ κάλλος. Ὁ λέγων, ὅσον ἀπαίδευτος καὶ ἂν εἶνε, προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ τὸν λόγον αὐτοῦ, ἵνα φανῇ σεμνότερος. Ἡ τάσις αὕτη εἶνε τόσον γενικὴ καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀνθρωπικὴ, ὥστε καθ' ἐκάστην ἀκούομεν ἀπαίδετους ἀνθρώπους ἐκ φιλαρεσκείας ποιουμένους γελοῖαν χρῆσιν σεμνῶν ὑπ' αὐτῶν θεωρουμένων λέξεων καὶ φράσεων.

Γ'. Ἄνω ποταμῶν οὐ χωροῦσι παγαί· διότι ἡ γλῶσσα ἐπιζητεῖ τὴν σαφήνειαν, ἧτοι ὁ λέγων θέλει νὰ νοῆται ὑπὸ τοῦ ἀκούοντος· πᾶν ἐπομένως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀντιβαῖνον ἀποκρούεται ὡς διαφθεῖρον καὶ ματαιοῦν τὸν σκοπὸν. Τὸ δὲ μεταχειρίζεσθαι διαλεκτικὰς ἐκφράσεις καὶ λέξεις ἀντιβαίνει πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον· διότι ὀλίγοις μόνον εἶνε τὰ διαλεκτικὰ γνωστά. Τὴν ἀναγκαιοτάτην ἄρα πρὸς ὁμιλίαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἀλλήλους ἀρετὴν τῆς σαφηνείας κέκτηται μὲν ἡ ἔνα κοινὸν τοῖς πᾶσι καὶ ὠρισμένον τύπον ἔχουσα ἀρχαῖζουσα ἡμῶν γλῶσσα, στερεῖται δὲ παντάπασιν ἡ ἄκομψος καὶ πολυμορφοτάτη χυδαία.

Καὶ ἡ χωροῦσα λοιπὸν τοῦ ἔθνους ἀνάπτυξις ἐν τε τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ πράξει καὶ ἡ κρατερὰ ἀνάγκη τοῦ ἔχειν ὄργανον ἐπιτήδειον πρὸς ἀνακοίνωσιν τῶν διανοημάτων καὶ συναισθημάτων αὐτοῦ, ἧτοι τοῦ ἔχειν γλῶσσαν καθαρὰν, διαυγῆ, εἰκονικὴν, εὐφωνον, σεμνὴν, εὐρυθμον καὶ ἄρμο-

νικήν, καὶ ἡ φυσικὴ βροπὴ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ γίνεσθαι ἀρεστὸν τῷ ἀκούοντι, πρὸς τὸ κερδαίνειν αὐτὸν διὰ τοῦ κάλλους τῆς φράσεως, καὶ ὁ ἐθνικὸς πόθος ὁ διακαίων τὰς τῶν Ἑλλήνων ψυχὰς ἐξ ὅτου ἀφυπνίσθη ἐν αὐτοῖς ἡ ἔννοια τῆς ὁμοφυλίας καὶ τῆς συγγενείας καὶ τῆς στενῆς μετ' ἀλλήλων συνδέσεως, ὁ πόθος τῆς γλωσσικῆς αὐτῶν ἐνότητος, θ' ἀπομακρύνωσι πάντοτε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος πάσης εἰσηγήσεως, ἐξ ἧς θὰ περιήρχοντο εἰς κίνδυνον τὰ ἐπιδιωκόμενα ταῦτα ἀγαθὰ, καὶ θὰ ἐνισχύωσιν αὐτὸ ἐν τῇ ὁδῷ, ἧτις ἄγει πρὸς τὸ ποθητὸν τέλος.

Δὲν θὰ ἀκολουθήσῃ λοιπὸν τῷ τρόπῳ τοῦ ἐκφράζεσθαι τῶν πολλῶν, τῶν ἀγροίκων, τῶν μόνας τὰς ἀπολύτως τῆς ζωῆς ἀνάγκας δι' ἀρρυθμῶν φωνῶν μετὰ χειρονομιῶν δυναμένων νὰ ἐκδηλώσωσιν, ἀλλὰ τῇ γλώσσει τῶν καλῶν ῥητόρων, τῶν εὐφυῶν καὶ σοφῶν αὐτοῦ συγγραφέων. Θὰ μεταχειρίζηται τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, περὶ ἧς ὁ μὲν Κικέρων ἔλεγεν ὅτι, ἂν ὁ Ζεὺς ἀνθρωπίνην ἐλάλει γλῶσσαν, δὲν θὰ μετεχειρίζετο τελειοτέραν τῆς Ἑλληνικῆς, ἕτερος δὲ ὅτι, ἂν ἡ φύσις αὐτὴ ἐλάβανε φωνητικὰ ὄργανα, διὰ τῆς Ἑλληνίδος φωνῆς θὰ ἠρμήνευεν ἡμῖν τὰ μυστήρια αὐτῆς.

Μὴ φοβεῖσθε λοιπὸν, ἡ γλωσσικὴ ἐνότης ὑπ' οὐδενὸς ἀπειλεῖται κινδύνου. Μελετᾶτε τὸν χαριέστατον Λουκιανόν, τὸν Γαληνόν, τοὺς ἄλλους μεγάλους ἡμῶν συμπατριώτας, μελετᾶτε τὸν Πλάτωνα, τὴν Ἀττικὴν μέλισσαν τὸν Ξενοφῶντα, ἐμπλήσατε τὴν διάνοιαν ὑμῶν Ἑλληνικῶν εἰκόνων, τὸ οὖς ὑμῶν Ἑλληνικῆς ἀρμονίας, ἵνα μεταβιβάσητε ταῦτα καὶ εἰς τὸν λόγον ὑμῶν, ἵνα αὐξήσητε τὸν πλοῦτον καὶ τὸ κάλλος καὶ τὴν χάριν καὶ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν λογικὴν καθαρότητα καὶ τὴν εὐκαμψίαν τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης, ἵνα καταστήσωμεν αὐτὴν ἐξαίσιον ἐθνικὸν ὄργανον, καὶ ἀσπαστὴν διεθνῇ γλῶσσαν. Συντελέσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὡς τὸ πάλαι εἰ ἀρχαῖοι Μικρασιαῖται, ἵνα καταστῇ ἡ Ἑλλάς διδασκαλεῖον τῆς ὑψηλίου περὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἵνα, ὡς ποτε οἱ Κικέρωνες καὶ οἱ ἄλλοι ἤρχοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα παραλάβωσι τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν, οὕτω καὶ πάλιν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πανεπιστήμια, εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις ἔρχωνται οἱ ἐφιέμενοι παιδείας Ἑλληνικῆς ἀλλοδαποί. Εἶνε δὲ ὄνειδος, Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπάρχοντος, νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Πρὸς δὲ τοὺς παραπικράναντας ἡμᾶς καὶ πρόσκαιρον ἀθυμίαν καταντλήσαντας ἡμῖν λέγομεν ὅτι ὁ βαθὺς καὶ αἰώνιος πόθος πρὸς προσκτησιν γλωσσικῆς ἐνότητος ἔτι μᾶλλον ἐκκαίεται διὰ τῆς ἀντιδράσεως ταύτης.

Μὰ τὸν συμπατριώτην ἡμῶν θεῖον Ὅμηρον, μὰ τὴν ἱεράν γλῶσσαν, ἣν καθηγίασε τὸ Εὐαγγέλιον, δι' ἧς ἐδοξάσθησαν οἱ Γαληναὶ καὶ οἱ Λουκιανοὶ καὶ οἱ Στράβωνες καὶ οἱ Βασιλῆιοι καὶ οἱ Χρυσόστομοι καὶ οἱ Φώτιοι καὶ οἱ Εὐγενικοὶ καὶ οἱ Σχολάριοι, οὐδέποτε οὐδαμῶς θὰ παρεκκλίνωμεν τῆς ὁδοῦ, ἣν οἱ πατέρες ἐχάραξαν πρὸς πλήρη ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων γλωσσικὴν ἐνότητα.

ΤΙΣ Η ΚΥΒΕΡΝΩΣΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ ΔΥΝΑΜΙΣ

Ἡ τοῦ νέου ἔτους ἑορτὴ

Τῇ παραμονῇ τοῦ νέου ἔτους συγκαλῶν ὁ Σύλλογος πάντα τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ διαμένοντα μέλη αὐτοῦ ἐορτάζει ἐν φαιδρότητι ψυχῆς τὴν πάτριον ἑορτὴν τῆς Βασιλοπῆτας. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην μίαν οἰκογένειαν οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ παρεπιδημοῦντες Μικρασιαῖται ἀποτελοῦντες εὐλογοῦσι μὲν τὸν Θεὸν διὰ τὸ ὑγιῶς διαρρεῦσαν ἔτος, εὐχονται δ' ἀλλήλοις αἴσιον καὶ εὐτυχὲς τὸ ἀρχόμενον νέον. Ἀρχεται δὲ ἡ ἑορτὴ διὰ θρησκευτικῆς τελετῆς, ὑφ' ἐνὸς τῶν διαπρεπῶν τοῦ Συλλόγου ἱερωμένων μελῶν τελουμένης. Μετὰ τὴν θρησκευτικὴν τελετὴν ψάλλεται ὁ τοῦ Συλλόγου ὕμνος, μεθ' οὗ ὁ κ. πρόεδρος προσαγορεύσας προσηκόντως τὰ μέλη κόπτει τὰς βασιλοπῆτας καὶ διανέμει ἐκάστῳ τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ μερίδα. Προσφέρονται εἶτα ποτὰ καὶ γλυκύσματα καὶ διάφορα ζυμαρικὰ καὶ καρποὶ ἐσπέριοι καὶ ἄρχονται θερμὰς καὶ ζωηρὰς ποιούμενοι ὑπὲρ ὑγείας καὶ εὐτυχίας ἀλλήλων προσόσεις καὶ χαιρετίζουσιν οὕτω τὸ νέον ἔτος ἐν μεγίστῃ εὐθυμίᾳ καὶ οἰκογενειακῇ χαρᾷ οἱ ἀπανταχόθεν συνηθροισμένοι γόνοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐνταῦθα καταχωρίζεται ἡ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ νέου ἔτους 1894 προσαγόρευσις τοῦ προέδρου κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, ἔχουσα ὡδε.

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶται,

Χαίρει καὶ ἀγάλλεται ἡ φίλη πατρὶς βλέπουσα τὰ προσφιλῆ αὐτῆς τέκνα, συνεορτάζοντα ἐν τῇ τῆς μεγάλης μητρὸς ἐστίχῃ μίαν τῶν ἱερωτάτων αὐτῆς ἑορτῶν. Εἰκότως· διότι δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἰσχυροτέρα καὶ ἀγιωτέρα ταύτης ἡδονή, ὅτε τὰ εὐγενῆ αὐτῆς τέκνα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῶν ὁρίων αὐτῆς ἐν τῷ σεπτῷ ὀνόματι αὐτῆς συνηγμένα συνεορτάζουσιν ἐν φαιδρότητι ψυχῆς καὶ ἀδελφικῷ συνδέσμῳ γερχίροντα

μέν και τιμῶντα τὸ ἔνδοξον αὐτῆς παρελθόν, στηρίζοντα δὲ και ἐμ-
πεδῶντα τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας αὐτῆς ;

Οὐδέποτε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἴσως δὲ και κατὰ τοὺς ἀρ-
χαιοτέρους, οὐδέποτε εἶδεν ἡ φίλη πατρὶς ὄμοιον τερπνὸν θέαμα, τό-
σους εὐέλπιδας αὐτῆς υἱοὺς μιᾶ ἐλπίδι συνδεδεμένους, ἐνὶ πόθῳ συνη-
σπισμένους, ἵνα τὸ ἔνδοξον αὐτῆς παρελθόν δικαιώσωσιν ἐν τῷ μέλ-
λοντι. Θὰ γηθήσωσι βεβαίως αἱ ἱεραὶ ψυχαὶ τοῦ Ὀμήρου και τοῦ Πυ-
θαγόρου και τοῦ Ξενοφάνους και τοῦ Ἡρακλείτου, τοῦ Ἀναξιμάν-
δρου και τοῦ Διογένους και τοῦ Ζήνωνος, τῶν Βασιλείων και Γρηγορίων
και Χρυσοστόμων και τοῦ ἄλλου ἱεροῦ νέφους τῶν μεγάλων τῆς ἀν-
θρωπότητος διδασκάλων—θὰ σκιρτήσωσιν ὑπὸ χαρᾶς αἰσθανόμεναι ὅτι
τὰ μεγάλα αὐτῶν διδάγματα ἤνωσαν τοὺς ἀξίους αὐτῶν ἀπογόνους
εἰς ἓν εὐγενὲς σῶμα, ὅτι ὑπὸ τῆς αἴγλης τῆς δόξης αὐτῶν ἐλλαμπό-
μενοι χωροῦσι πρὸς συνέχισιν τοῦ ἐξανθρωπιστικοῦ αὐτῶν ἔργου. Οὐδέ-
ποτε, ἐπαναλαμβάνω, αἱ χρησταὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐλ-
πίδες ἐφάνησαν οὕτω συνηρμοσμένοι και εἰς μίαν διάνοιαν συνηρμένοι
ὡς νῦν ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν δημιουργηθείσῃ « Ἀνατολῇ ». Ἄν ἐξαιρέσω-
μεν τὴν μεγάλην τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπιχείρησιν, ὅτε συνήγαγε 30 χι-
λιάδας νέους ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας και ἐξεπαίδευεν αὐτοὺς πρὸς ἓνα
και τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὅπως ἰδρῦσῃ ἐν τῇ Ἀσίᾳ τὸ κράτος τῆς ἀρε-
τῆς και σοφίας, τὴν ἰσοτιμίαν τῶν ἀνθρώπων, τὴν διάκρισιν αὐτῶν
μόνον κατ' ἀρετὴν και κακίαν και οὐχὶ κατὰ ἔθνη και γλώσσας και
θρησκείας, ἂν ἐξαιρέσωμεν τὸ μέγα ἐκεῖνο γεγονός, οὐδέποτε ἄλλοτε,
ἂν μὴ ἀπατῶμαι, συνῆλθον αἱ μέλλουσαι τῆς πατρίδος ἡμῶν ἐλπίδες
ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὕτω ζωηραὶ και θερμαί. Οὐδέποτε συνεδέθησαν πρὸς
ὁμοίους τοῖς τοῦ μεγάλου φιλοσόφου και βασιλέως σκοποὺς, ὅπως δῆλον
ὅτι συνεργήσωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς ἀρετῆς, τῆς ἰσοτιμίας, τῆς
ἀδελφικῆς ἀγάπης τῶν συνοίκων λαῶν.

Μὴ δὲ πτοηθῆτε πρὸ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐγχειρήματος ἀποβλέποντες
εἰς τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν. Μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ ἀποφαίνε-
ται σοφῶς ὁ ἡμέτερος συμπατριώτης, ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος.
Ἡ δύναμις δὲν εἶνε οὔτε ὁ ἀριθμητικὸς ὄγκος, οὔτε ἡ ὕλικὴ βία. Ἡ
δύναμις ἡ τὸν κόσμον κυβερνῶσα, ἡ πάντ' ἀριθμὸν και πάντα ὕλικὸν
ὄγκον εἰς ἑαυτὴν ὑποτάσσουσα εἶνε ὁ νοῦς, εἶνε ἡ διάνοια, εἶνε ἡ ἐπι-
στήμη. Ἡ ἄγνοια δουλεύει τῇ γνώσει, ἡ κακία τῇ ἀρετῇ, ἡ ἀλογι-
στία τῇ εὐλογιστίᾳ, ἡ ἀμάθεια τῇ σοφίᾳ. Οὗτος εἶνε ὁ ἀπαράβατος,
ὁ αἰώνιος τοῦ κόσμου νόμος. Παρῆλθον ἀνεπιστρεπτεὶ οἱ Αἰγύπτιοι, ὧν
τὴν φοβερὰν δύναμιν και μέχρι τοῦ νῦν μεγαλοφωνότατα ἀνακηρύτ-

τουςιν αἰ πυραμίδες καὶ τὰ ἄλλα ἀνυπολογίστου ὑλικῆς δυνάμεως ἔργα. Παρῆλθον οἱ Βαβυλώνιοι μετὰ τῆς παγκρατοῦς αὐτῶν δυνάμεως, παρῆλθον οἱ Καρχηδόνιοι μετὰ τῶν ἐκτάκτων αὐτῶν πλούτων καὶ τῆς θυμαστικῆς πρακτικῆς αὐτῶν δεξιότητος. Ἐπέζησαν οἱ Ἕλληνες, ὧν σύντροφος ὑπῆρξεν ἀείποτε ἡ πενία, κατὰ τὸν πατέρα τῆς ιστοριογραφίας, τὸν σοφὸν τῆς πατρίδος ἡμῶν υἱόν, Ἡρόδοτον τὸν Ἀλικαρνασσεά. Δὲν εἶνε τοῦτο παράδοξον ; Οὐδόλως παράδοξον, ἀποκρίνομαι. Εἶνε τὸ πάντων φυσικώτατον. Παράδοξον φαίνεται μόνον εἰς τοὺς μὴ σκεπτομένους, εἰς τοὺς μὴ μελετῶντας φιλοσοφικῶς τὰ τοῦ κόσμου πράγματα. Τοῦτο εἶνε νόμος ἀπραχτός. Ἔστιν ἀνάγκης χρῆμα, ἵνα κατ' Ἐμπεδοκλέα εἶπω, θεῶν ψήφισμα παλαιόν, αἰδίων, πλατέεσι κατεσφρηγισμένον ὄρκοις· διότι, ὅπως ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δεσπάζει τοῦ σώματος καὶ κυβερνᾷ καὶ διαμορφοῖ αὐτό, οὕτω καὶ ἡ διάνοια κρατεῖ καὶ βασιλεύει τῶν λαῶν, διευθετεῖ καὶ ρυθμίζει αὐτοὺς καὶ διαμορφοῖ κατὰ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, αὐτὰ τὰ ἔθνη ἔρχονται πρὸς αὐτὴν καὶ κύπτουσι τὸν αὐχένα, ἵν' ἀναλάβωσι τὸν ἐλαφρόν καὶ ἐράσμιον αὐτῆς ζυγόν, καὶ κηρύττουσιν ἑαυτὰ εὐγνώμονα, ἂν ἀξιωθῶσι τῆς εὐνοίας νὰ γένωνται δεκτὰ ὡς ὑπήκοα καὶ ὑποτελεῖ τῆς διανοίας. Παρῆλθον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ κόσμου οἱ Ῥωμαῖοι καὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην προσέδεσαν εἰς τὸ θριαμβευτικὸν αὐτῶν ἄρμα, ὃ ἔσυρον ἡ Βία καὶ τὸ Κράτος. Ἡ Βία καὶ τὸ Κράτος, οἱ σκαιοὶ τοῦ Διὸς τυράννου ὑπηρεταί, οὗς ὁ Αἰσχύλος παρέστησε προσπασσαλεύοντας ἀσπλάγχχνως ἐπὶ τοῦ Καυκάσου τὸν μέγαν τῆς ἀνθρωπότητος φίλον Προμηθεά, τὸν διδάσκαλον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας. Ἄλλ' ὅπως ἐν τῇ τοῦ Αἰσχύλου τραγωδίᾳ ἡ μὲν Βία καὶ τὸ Κράτος, αἱ τυφλαὶ καὶ κωφαί, ἄλογοι καὶ ἄκαρδοι θεότητες, εἶνε καὶ μένουσι πάντοτε δουλικῶς εἰς ἄλλων κελεύσματα ὑπηρετοῦσαι δυνάμεις, ὁ δὲ Προμηθεύς, ὁ διὰ μεγίστου παθημάτων ἀγῶνος, ὁ καρτεροψύχως διέπερανε, διδάξας καὶ σοφίσας τὴν ἀνθρωπότητα ἀποθεοῦται, οὕτω καὶ ἡ τὸν κόσμον σύμπαντα ἐν τῇ στιβερᾷ αὐτῆς χειρὶ κρατοῦσα Ῥωμαϊκὴ βία ταπεινοῦται καὶ πίπτει, ἀναλαμβάνει δὲ τὴν βασιλικὴν πορφύραν τὸ ὑπὸ ταύτης δουλωθὲν Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ἡ Βία καὶ τὸ Κράτος ὑπέκυψε τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ σοφίᾳ. Καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ κράτους καὶ τῆς βίας στηριχθὲν Ῥωμαϊκὸν ἔθνος ἐξηφανίσθη, τὸ δὲ τὴν διάνοιαν καλλιεργῆσαν καὶ τὴν σοφίαν θεραπεῦσαν Ἑλληνικὸν ἔθνος ζῆ καὶ θὰ ζῆ ἐφ' ὅσον πορεύεται τὴν ὁδόν, ἣν πλατεῖαν καὶ βασιλικὴν ἐχάραξαν οἱ ἀρχηγέται καὶ ἀριστεῖς αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ γενάρχου ἡμῶν Προμηθεῶς μέχρι τοῦ μεγάλου τοῦ ἑλληνισμοῦ υἱοῦ Ἀλεξάνδρου, μέχρι τοῦ σώ-

σαντος τὸν ὀρθόδοξον ἑλληνισμὸν ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς τῆς Ῥώμης βίας Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, μέχρι παντὸς τοῖς ἔχουσιν ἐκείνου στοιχοῦντες συγχρόνου.

Ἡ διάνοια εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου, ὁ δὲ τὴν διάνοιαν κατέχων κατέχει τὴν ψυχὴν τοῦ κόσμου, κατέχει τὸν κόσμον αὐτόν. Ἴδου τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἀθανασίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος κατέστη ἡ διάνοια τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ἀνθρωπότης ἐπομένως δὲν ἐδύνατο νὰ καταφρονήσῃ τοῦ τιμιωτάτου αὐτῆς χρήματος, ἐγένετο ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐδύνατο ν' ἀποβάλλῃ αὐτὸ ὁ κόσμος, διότι θ' ἀπέβαλλε τὴν ζωὴν αὐτοῦ.

Ὅτε ὁ κόσμος ἐκαλύπτετο ἔτι ὑπὸ παχυλοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ ὑπὸ βαρβαρότητος ἀγρίας, ἠγέρθη ὁ συμπατριώτης ἡμῶν Ὅμηρος καὶ ἀνῆλθεν εἰς ἀπροσπέλαστον ὕψος θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἐξάρσεως.

Ὅτε δὲ σύμπας ὁ σοφὸς τότε Ἑλληνικὸς κόσμος ἐτρέφετο ὑπὸ τῆς ἀνθρωπομορφικῆς τοῦ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου θρησκείας, ἠγέρθησαν ἡ μᾶλλον κατέβησαν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ θεῖοι ἄνδρες, ὁ Ξενοφάνης, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Ἡράκλειτος φέροντες οὐρανόθεν φωτεινοτάτην καὶ ἄσβεστον λαμπάδα θρησκευτικῆς ἀληθείας, δι' ἧς κατέθειλξαν τὰς ψυχὰς τῆς ἀνθρωπότητος, εὐγνωμόνως δ' ἐστράφη τότε αὕτη σύσσωμος πρὸς τοὺς θεοὺς διδασκάλους. Ὅτε δὲ ἡ ἐπιστήμη ἦτο μυθολογία καὶ τῆς φαντασίας παιγνιώδη κυήματα, ἀνεφάνη ὁ μέγας ἡμῶν συμπατριώτης Θαλῆς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἀναξίμανδρος, οἵτινες ἐπήνεγκον τὴν μεγάλην ἐν τῇ διανοίᾳ ἐπανάστασιν καὶ διήνοιξαν νέαν σωτηρίαν εἰς τὴν πρόδον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὁδὸν διδάξαντες ὅτι ἐκ φυσικῆς αἰτίας πρέπει νὰ ἐρμηνευθῇ ὁ κόσμος καὶ οὐχὶ διὰ πλασμάτων τῆς φαντασίας· καὶ ἐγένοντο οὕτως οἱ θεμελιωταὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης.

Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα ἡ ἐπιστήμη ζητοῦσα τὴν πρώτην τοῦ κόσμου ἀρχὴν ἐπλανᾶτο τῆδε κακεῖσε καὶ διδάσκουσα ὅτι ὁ κόσμος εἶνε ἀποτελεσματικῶς τυχαίως συνελθόντων ἀτόμων ἐφαίνετο λέγουσά τι, τότε πάλιν ἡμέτερος συμπατριώτης, ὁ Κλαζομένιος Ἀναξαγόρας, νέον καὶ θεῖον προσήγαγε τῇ διανοίᾳ φῶς καὶ ὡς ἄλλος Προμηθεὺς νοερὸν πῦρ τῇ ἐπιστήμῃ παρέδωκεν. Ὅτε δὴλα δὴ ὁ Ἀναξαγόρας ἐξεστόμισεν ὅτι νοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας τὸν σκοπίμως βαίνοντα κόσμον, τὰ μετὰ τσαύτης τάξεως καὶ ἀρμονίας κινούμενα ἄστρα, τὰς οὕτω κανονικῶς καὶ ἀπαραβάτως χωρούσας ὥρας τοῦ ἔτους, τὰ οὕτω καλῶς καὶ προσφυῶς πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτῶν πεπλασμένα ὄντα, τότε ἐφάνη ὁ θεῖος Ἀναξαγόρας ὡς ὁ μόνος νήφων μεταξὺ μεθούοντων τῶν ἄλλων, ὡς ὁ μόνος

φρονῶν μεταξὺ τῶν εἰκῆ καὶ μάτην λεγόντων. Οὕτω δὲ παρέσχε τῇ θρησκείᾳ ἀδιάσειστον φιλοσοφικὴν κρηπίδα, τὴν τελολογικὴν περὶ κόσμου θεωρίαν, ἣν ἀνέπτυξαν εἶτα οἱ θεῖοι ἄνδρες Σωκράτης, Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης. Τὴν δὲ διαίρεσιν τῆς ἀρχαίας πολιτείας εἰς ἐλευθέρους καὶ δούλους, ἣτις μεγάλας μὲν συμφορὰς ἐπήνεγκε τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ, τῆς δὲ Ἑλληνικῆς δυνάμεως τὴν κατάλυσιν, πάλιν ἡμέτεροι ἐξήλειψαν. Ὁ ἐκ Σινώπης Διογένης καὶ ὁ ἐκ Κιτίου τῆς Κύπρου Ζήνων, ὁ τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἰδρυτής, ἐγένοντο κήρυκες τῆς ἰσοτιμίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἥρωες τῆς μεγάλης ταύτης κατακτήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Τὸ δὲ κορύφωμα τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς τελειότητος, ἡ μεγάλη ἀλήθεια ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν; Ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀγαπητῆς πατρίδος ἐξῆλθε καὶ τὸ θεσπέσιον τοῦτο κήρυγμα, τὸ ἐξανθρωπίσαν τὸν νῦν ἐπὶ πολιτισμῷ καυχώμενον κόσμον. Ταῦτα, ἵνα ἐν τοῖς κυριωτάτοις περιορισθῶ, ταῦτα τὰ ἀγαθὰ εἶνε τὰ ἀκατάβλητα, τὰ αἰώνια ἀγαθὰ. Ταῦτα καθιστᾶσι τὸν ἀδύνατον ἰσχυρόν, τοὺς ὀλίγους ἀπείρους τὸν ἀριθμόν, τοὺς ταπεινοὺς ὑψηλοὺς, τοὺς μικροὺς μεγάλους, τοὺς θνητοὺς ἀθανάτους. Ταῦτα κυρίως εἶνε ἡ τὸν κόσμον. κυβερνῶσα καὶ διαμορφοῦσα δύναμις. Ταῦτα δ' ἀκριβῶς ἀποτελοῦσι παρ' ἡμῖν τοῖς Ἕλλησι καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ ἔξοχον περιεχόμενον τῆς ἐννοίας πατρίδος. Διότι τῷ ὄντι τί ἐστίν ἡ πατρίς, ὑπὲρ ἧς πᾶς τις ἐξ ἡμῶν θέλει νὰ ζῆ καὶ δόξαν ἑαυτοῦ ὑπολαμβάνει τὸ νὰ προσενέγκῃ ἑαυτὸν θῦμα εἰς τὸν ἱερόν αὐτῆς βωμόν; Πατρίς ἐστὶ τὰ ἐθνικὰ καὶ θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ ἰδεώδη, ἃ ἡ μήτηρ ἀνεξιτήλως ἐνεχάραξεν ἐν ταῖς ἀπαλαῖς ἡμῶν ψυχαῖς, εἶνε τὰ ὑπὸ τῶν μεγάλων προγόνων κατερχόμενα σεμνὰ διὰ τὴν πολιὰν αὐτῶν ἀρχαιότητα ἤθη καὶ ἔθιμα, ἃ ἡ πατρικὴ ἐστία μετὰ γοητείας ἀνερμηνεύτου κατέστησεν ἡμῖν οὕτω προσφιλῆ καὶ ἱερά, ὥστε τὴν μὲν ἐπιτέλεσιν αὐτῶν νὰ αἰσθανώμεθα ὡς μακαριότητα καὶ εὐδαιμονίαν, τὴν δὲ παράλειψιν νὰ θεωρῶμεν ὡς δυστυχίαν καὶ κακοδαιμονίαν. Πατρίς εἶνε καὶ τὰ ἄσματα καὶ αἱ ἱεραὶ μελωδίαί, αἵτινες βαθύτατα συγκινοῦσιν ἡμᾶς ἀκούμεναι, εἶνε ἡ ἐνθουσιώδης καὶ σοφὴ διδασκαλία ἐναρέτου διδασκάλου, εἶνε ἡ ἀνάμνησις τῶν λόγων καὶ τῶν ἐντολῶν καὶ τῶν ἐλπίδων, ἃς ἐκληροδότησαν ἡμῖν οἱ προσφιλέστατοι ἡμῖν ἀποιχόμενοι, εἶνε οἱ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν εἰκόνες, αἵτινες ἐξαίρουσι καὶ μεταρσιοῦσι τὸ φρόνημα ἡμῶν καὶ ὧν τὰ μεγάλα διανοήματα ἐπλούτισαν τὴν διάνοιαν καὶ εὐρυναν τὴν καρδίαν. Πατρίς εἶνε κατ' ἐξοχὴν ὁ ἀνεκτίμητος διανοητικὸς καὶ ἠθικὸς θησαυρός, δν διὰ μαλερῶν πόνων ἀποταμιεύσαντες κατέλιπον ἡμῖν οἱ μεγάλοι Ἕλ-

ληνες. Πατρίς εἶνε τὰ ἱερά ἐδάφη, ἐν οἷς ἐγεννήθησαν καὶ ἐξετράφησαν οἱ φωστῆρες οὗτοι τοῦ κόσμου, εἶνε ἢ γλῶσσα, ἐν ἣ ἀπόκεινται τεθησαυρισμέναι αἱ ὑψηλαὶ αὐτῶν ἐπίνοιαι. Πατρίς εἶνε τὸ ἰδεῶδες, ὃ ἐπλάσαμεν ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν συνάψαντες τὰ ἄριστα, τὰ σεμνότατα, τὰ προσφιλέστατα ἐξ ὅσων ποτὲ ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν ἀπηντήσαμεν, καὶ οὐ διὰ παντός τοῦ βίου ἐπιδιώκομεν τὴν πραγμάτωσιν. Πατρίς εἶνε ἐπομένως οὐχὶ πάντες, μεθ' ὧν συναναστρεφόμεθα καθ' ἐκάστην καὶ συναλαττόμεθα καὶ συμπολιτεύομεν, οὐδὲ πάντες οἱ γνωστοὶ καὶ φίλοι καὶ οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ συνάδελφοι καὶ προΐστάμενοι, οὐδ' ὁ στενὸς κύκλος, ἐν ᾧ διάγει τις· διότι, εἰ καὶ μεταξὺ αὐτῶν πολλοὶ εἶνε ἄξιοι τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἡμῶν, ἀλλὰ δὲν παρίστανται ἡμῖν καὶ ὡς εἰκόνες τελειόταται, ὡς ἰδεῶδη, ὑπὲρ ὧν θὰ ἐκρίνομεν ἄξιον νὰ ζῶμεν ἢ ν' ἀποθάνωμεν ὡς πράττομεν τοῦτο ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Οὐχὶ λοιπὸν οὗτοι εἶνε ἡ πατρίς, ἀλλὰ πᾶς ὅστις τὸν διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν τοῦ ἔθνους θησαυρὸν τιμῶν καὶ σέβων ἀγωνίζεται νὰ διασώσῃ αὐτόν, νὰ διαδώσῃ, νὰ ἐπαυξήσῃ καὶ ἐπηυξημένον νὰ παραδώσῃ τοῖς ἐπιγιγνομένοις. Πατρίς εἶνε καὶ οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν παίζοντες παῖδες, ἄν, ὅταν ἀτενίσωσιν ἡμᾶς, ἐνίδωμεν ἐν τοῖς ἀστραπηβόλοις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὸ ἰδεῶδες, ὃ ἡμεῖς δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ συντελέσωμεν, θὰ ἀναλάβωσιν αὐτοὶ νὰ συμπληρώσωσι. Πατρίς κατ' ἐξοχὴν εἶνε πᾶς ἐνθέων ἀνδρῶν συνασπισμὸς πρὸς διάσωσιν καὶ αὔξησιν τῶν ὑψίστων ἀγαθῶν, τῆς τιμιωτάτης κληρονομίας. Πατρίς μου φιλτάτη, εἴσθε ὑμεῖς, ἡ ἱερά τῶν εὐγενῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τέκνων φάλαγξ, ἐν ἐκάστῳ τῶν ὁποίων διορῶ ἀναβιοῦντα ἓνα Ἀναξίμανδρον, ἓνα Ἡράκλειτον, ἓνα Πυθαγόραν, ἓνα Γρηγόριον, ἓνα Βασίλειον, ἓνα Χρυσόστομον καὶ ὑπὲρ ὧν ἡδιστόν μοι εἶνε νὰ ζῶ ἡδιστον δὲ καὶ νὰ ὑπεραποθάνω.

Ταύτην τὴν πατρίδα, τὸ τοῦ Προμηθέως πάντεχνον πῦρ, τὸν ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου θεμελιωθέντα χαριέστατον θεωρητικὸν βίον, τὴν ὑπὸ τοῦ Θαλοῦ διανοιχθεῖσαν ὁδὸν τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐσχάτων λόγων τῆς ὑπάρξεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὑπὸ τοῦ Ξενοφάνους καὶ τοῦ Πυθαγόρου καὶ τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τοῦ Ἀναξαγόρου ἐξ οὐρανοῦ καταβιβασθεῖσαν θρησκευτικὴν ἀλήθειαν, τὴν ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος καὶ τῶν Στωϊκῶν διακόσμησιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας εἰς ἓνα βίον καὶ κόσμον, ὡσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφόμενης, τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὰ ἔθνη κηρυχθέντα Θεὸν τῆς ἀγάπης — ταύτην τὴν πατρίδα τιμῶμεν σήμερον κατὰ τὸ ἱερόν τοῦτο ἔθιμον καὶ γεραίρομεν καὶ ὑπὲρ ταύτης εἶνε ἡμῖν ἡδιστον

νά ζῶμεν ἢ νά ἀποθνήσκωμεν. Ταύτην ἔχομεν πατρίδα κρατερᾶν, ἀδάμαστον, ἀκατάβλητον, πανσθενῆ, ἣν τὰ ἔθνη μὴ δυνάμενα νά νικήσωσιν ὑποτάσσονται προθύμως εἰς αὐτήν καὶ ἀνακηρύττουσι μεγαλοφώνως ἰδίαν ἑαυτῶν πατρίδα, ἰδίαν ἑαυτῶν μητέρα. Ταύτης τῆς πατρίδος τὴν ἀθανασίαν ἀνελάβωμεν νά συνεχίσωμεν. Μὴ ποείτω λοιπὸν ὑμᾶς μήτε ἡ ὀλιγότης, μήτε ἡ ὑλικὴ ἡμῶν ἀδυναμία, ἀφ' οὗ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἠθικῆς τελειότητος εἶνε τὸ κράτος. Εἰς τοῦτο ἄρα πρέπει νά ἐντείνωμεν πάσας ἡμῶν τὰς δυνάμεις, ὅπως μὴ φανῶμεν κατὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀρετὴν ὑποδεέστεροι τῶν ἄλλων· διότι τοῦτο θὰ ἦτο παραχώρησις τῶν πρωτείων, ἃ ἡμῖν ἀναγνωρίζει ἡ ἱστορία· ἡ δὲ παραχώρησις αὕτη θὰ ἦτο παραχώρησις τῆς ἱστορικῆς ἡμῶν ζωῆς εἰς ἄλλους. Ἀλλὰ τὸ θαρραλέον ὑμῶν βλέμμα, ἡ ἐπὶ τῶν προσώπων ὑμῶν ἐκδηλουμένη πεποίθησις καὶ τὸ ψυχικὸν σθένος, οἱ εὐγενεῖς πόθοι ὑμῶν ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ τῆς πατρίδος πολυτίμος κληρονομία ἐναπεταμειύθη εἰς ψυχὰς εὐγενεῖς καὶ φιλοτίμους, ὅτι τὸ παρελθὸν δὲν θὰ ψέξῃ τὸ μέλλον ὡς ἄγονον καὶ στεῖρον, ἥτις πάντων ὑμῶν σύμβολον εἶνε τό : « ἄμμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρρονες », ὅτι πάντων μυχαιτάτη θερμὴ εὐχὴ εἶνε ν' ἀξιοθῆτέ ποτε νά εἴπητε « ἄμμες δὲ γ' εἰμές, ἣν δὲ λῆς πεῖραν λάβει ».

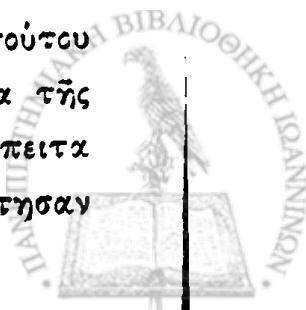
Ἐκαστος ἡμῶν ὡς μὲν γόνος ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔχει κληρονομίαν τοπικὴν εὐγενεστάτην καὶ ἐνδοξοτάτην, κληροδοτηθεῖσαν οὐχὶ ὑφ' ἐνός καὶ δύο μεγάλων ἀνδρῶν τὴν ἀνθρωπότητα εὐεργετησάντων, ἀλλ' ὑπὸ μακραίωνος ἐνδόξου ἱστορίας τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ὡς δὲ Μικρασιάτης ἔχει ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα.

Ταῦτα εἶνε κεφάλαια πολύτιμα, εἶνε θησαυρὸς ἀνεκτίμητος, εἶνε δύναμις ἀκαταγώνιστος, εἶνε ὑποχρέωσις ἱερὰ πρὸς μεγαλουργίας.

Χωρεῖτω τοίνυν ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς ἀναμορφώσεως τῆς τοπικῆς πατρίδος μετὰ θάρρους καὶ τόλμης καὶ καθαρᾶς συναισθήσεως, ὅτι ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ μέλλον ἀντάξιον ἐνδόξου παρελθόντος.

Εἴθε ἡ θεία πρόνοια ἢ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ καλοῖς εὐδικοῦσα, εἴθε νά παράσχῃ τὸ μετὰ τοιαύτης ψυχικῆς χαρᾶς καὶ τοιούτων θείων ἐλπίδων ἐγκαινιζόμενον σήμερον νέον ἔτος ἐκάστῳ μὲν ἡμῶν ὑγιεινὸν καὶ αὐξητικὸν τῶν πόθων καὶ ἐλπίδων, τῷ δὲ Συλλόγῳ πλῆρες εὐλογιῶν καὶ εὐεργεσιῶν.

Σὺν τῇ θερμῇ ταύτῃ εὐχῇ χωρῶ εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου πατριωτικοῦ ἡμῶν ἐθίμου, ὅπερ καὶ αὐτὸ δεικνύει τὴν ζωτικότητα τῆς ἡμετέρας φυλῆς. Ἐθνικῆς ὄν κατ' ἀρχὰς καταγωγῆς ἐξηγίασαν ἔπειτα οἱ σοφοὶ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς θρησκείας καὶ κατέστησαν

αὐτὸ θελκτικωτάτην ἐθνικὴν ἄμα καὶ θρησκευτικὴν ἐορτὴν πληρώσαν-
τες αὐτὴν ὑψηλοῦ ἠθικοῦ περιεχομένου. Κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην τελε-
τὴν ἐξετάζει ἕκαστος τὴν ἐν τῷ διαρρέουσιν χρόνῳ δράσιν αὐτοῦ,
προβάλλει ἑαυτῷ τὸ σοφὸν Πυθαγόρειον ἐρώτημα : πῆ παρέβην, τί
δ' ἔρεξα, τί δέ μοι δεόν οὐκ ἐτελέσθη, καὶ συντάσσει τῆς μελλούσης
δράσεως τὸ πρόγραμμα. Ἐκαστος ἡμῶν δότω ἑαυτῷ σήμερον εὐθύνας
τοῦ παρεληλυθότος ἔτους καὶ ἐκπονησάτω σὺν εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις τὸ
πρόγραμμα τῶν ἐν τῷ ἀρχομένῳ ἔτει ἐκτελεστέων ἔργων. Ἄνευ τοιοῦ-
του προγράμματος οὐδὲν ἢ μικρὰ δύναται νὰ κατορθώσῃ ὁ ἄνθρωπος
ἐν τῷ βραχεῖ καὶ ὑπὸ πολλῶν δεινῶν περισπωμένῳ βίῳ. Πρόγραμμα
λοιπὸν καὶ ἀπόφασιν σταθεράν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἀπαιτεῖ ἡ ἱερά
αὕτη τῶν πατέρων ἐορτὴ. Μόνον οὕτως εἶνε δυνατὸν ὑπὲρ τοῦ οἴκου
ἡμῶν, ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν, ἴσως δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος
καθόλου νὰ κατορθώσωμέν τι καὶ νὰ δημιουργήσωμεν καὶ ἱστορικὴν
ἀθανασία, τὴν ὑστεροφημίαν.

Ἄλλ' ἂν ὡς ἄτομα ὀφείλομεν νὰ καταστρώσωμεν πρόγραμμα ἐνε-
ργείας, πολλῷ μᾶλλον ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν τοῦτο ὡς Σύλλογος, ἀνα-
λαβὼν ἐνώπιον παντὸς τοῦ κόσμου νὰ δημιουργήσῃ νέαν ἱστορίαν.

Ὁ Σύλλογος ἡμῶν δὲν ἔχει ἀφορμὰς νὰ δυσαρεστῆται ἐκ τῶν ἐργα-
σιῶν αὐτοῦ κατὰ τὸ ἐκπνεῦσαν ἔτος, ἀλλὰ τὰ γινόμενα εἶνε κόκκος
ψάμμου, εἶνε σταλαγμὸς ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ, ὅστις πρὸ αὐτοῦ ἀχανῆς ἐξα-
πλοῦται. Εἴθε ὑγίεια, δραστηριότης καὶ ἐνθουσιασμὸς νὰ καταστήσω-
σιν ἐν τῷ νέῳ ἔτει τὰ ἔργα τοῦ παρελθόντος ὠχρὰ καὶ ἄσημα. Εἴθε
τῷ 1894 νὰ καταβάλλῃ ὁ Σύλλογος τὰς βάσεις ἔργου θείας εὐλογίας
καὶ εὐεργεσίας μεστοῦ, οὐ οἱ μέλλοντες αἰῶνες μετὰ συναισθημάτων
βαθείας εὐγνωμοσύνης ν' ἀναμιμνήσκωνται.

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Ι Σ

τῆς ἐκθέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
κατὰ τὸ ἔτος 1893 πεπραγμένων

ὑπὸ τοῦ γραμματέως

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ. ΧΩΝΑΙΟΥ

φιλόπατρις ὁμήγυρις.

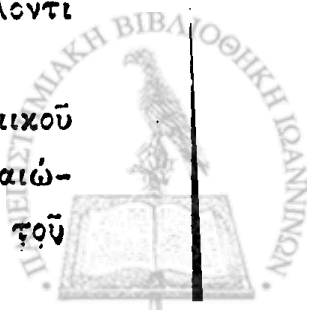
Δεύτερον ἤδη εὐτυχῆς ἔτος συνεπληρώθη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἡμε-
τέρου Συλλόγου καὶ συμφώνως τῷ κανονισμῷ συνήλθετε σήμερον ἐν-
αῦθα, ὅπως αἰτήσητε λόγους τῶν πεπραγμένων παρὰ τῶν ὑμετέρων

ἐμπεπιστευμένων τὴν διεξαγωγὴν τοῦ εὐγενοῦς ἀγῶνος, ὃν ἐν τῇ σημαίᾳ αὐτοῦ ἀνέγραψεν ὁ Σύλλογος ὑπὲρ τῆς φιλτάτης ἡμῶν πατρίδος. Εὐτυχῆ ἤθελον θεωρήσῃ ἐμαυτόν, εἰάν ἐδυναμῆν ἔστω καὶ ἀτελῆ τινα ἔκθεσιν νὰ δώσω ὑμῖν τῶν ἔργων τοῦ Δ. Συμβουλίου κατὰ τὸ ἤδη λῆγον Συλλογικὸν ἔτος. Ἄλλ' ἀναλογιζόμενος τὰς δυνάμεις μου ἀσθενεῖς ἀπέναντι τοιοῦτου ἔργου ἐπικαλοῦμαι τὴν ὑμετέραν ἐπιείκειαν.

Εἶνε νόμος φυσικός, ὅτι τὸ πᾶν διὰ τοῦ χρόνου τελειοποιεῖται, ἀλλὰ καὶ τούναντίον ὅτι ὁ χρόνος τὰ πάντα δαμάζει. Ὡστε ὁ χρόνος ὁ μεγάλως καὶ ποικίλως ἐπίδρῶν ἐπὶ πάντα ἐν γένει τὸν ἐνσώματον κόσμον καὶ πάσας ἐν γένει τὰς τοῦ ἀνθρώπου σχέσεις, ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐπίδραση καὶ ἐπὶ τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ἀλλ' ὑπὸ τὴν πρώτην αὐτοῦ ιδιότητα, διότι ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ὡς μὴ ἔχων τὴν μητέρα κοινήν μετὰ τῶν ἐκάστοτε ἀναφαινομένων σὺν δὲ τῇ ἐμφανίσει καὶ τὰ τῆς ἐξαφανίσεως αὐτῶν στοιχεῖα φερόντων, ἀλλ' ὧν τέκνον γνήσιον τῶν ἀναγκῶν τῆς δεινοπαθούσης ἡμῶν πατρίδος, ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς ιδέας τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς θεραπείας τῶν παραγαγόντων αὐτὸν αἰτίων συλληφθέν, δὲν εἶχε βεβαίως τὸν φόβον νὰ ὑποστῇ, ὡς ἐνσάρκωσις ιδέας ὑψηλῆς, τὴν ἀντίθετον τοῦ χρόνου ἐπίδρασιν, ἀλλὰ πάντοτε ἀνέμενε δι' αὐτοῦ τὴν τελειοποίησιν του καὶ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τοῦ, ὃν ἀνέλαβεν, εὐγενοῦς ἀγῶνος. Καὶ τῷ ὄντι, τοσοῦτον εὐεργετικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τοῦ χρόνου ἐπὶ τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ὥστ' ἐν βραχεῖ διανύσας οὗτος τὴν τε βρεφικὴν, τὴν νηπιακὴν καὶ τὴν ἐφηβικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν παρίσταται σήμερον, δύναμαι νὰ εἶπω, εἰσελθὼν εἰς τὴν ἀνδρικὴν. Πρόκειται δὲ ἤδη νὰ διασκοπήσωμεν τὰς κινήσεις καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἵνα ἐξ αὐτῶν τούτων πεισθῶμεν περὶ τῆς ἀκριθείας τῶν εἰρημένων.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ περίοδον συντελεσθέντων κρίνω περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψω ἐνταῦθα, διότι ταῦτα, εἰς τὸ πρῶτον τῆς ιδρύσεως αὐτοῦ ἔτος ἀνήκοντα, ἠκούσατε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν πεπραγμένων τοῦ προκατόχου Συμβουλίου. Ταῦτα βεβαίως, εἰ καὶ μικρὸν διέφερον τῶν τοῦ νηπίου κινήσεων, ἐχρησίμευσαν ὁμως ὡς κεφάλαιον πολῦτιμον εἰς τὸ ἤδη λῆξαν ἔτος, προπαρασκευάσαντα τὸ πρὸς συστηματικωτέραν ἐνέργειαν πρόσφορον ἔδαφος, ἐφ' οὗ ὁ Σύλλογος ἐθεμελίωσεν ὅλον τὸ οἰκοδόμημα τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ποικίλων αὐτοῦ ἐργασιῶν καὶ σχέσεων, αἵτινες καλλιεργούμεναι ἐν τῷ μέλλοντι πλείους ἔτι καὶ βελτίονας τοὺς καρποὺς προμηνύουσιν.

Ὁ Σύλλογος κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐκπνεύσαντος συλλογικοῦ ἔτους ἀριθμῶν περὶ τὰ 80 μέλη τακτικά, ἀπεκλαύοντα τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, συνελθὼν τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τοῦ

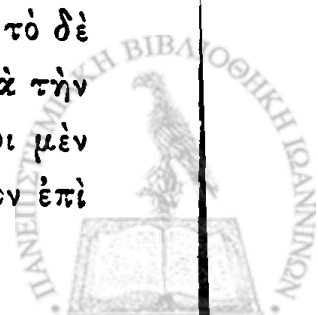

μηνός Νοεμβρίου προέβη, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δ. Συμβουλίου, ὅπερ ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ. κ. Μ. Εὐαγγελίδου **προέδρου**, Ζ. Μπασδέκη, καὶ Φ. Παρασκευαΐδου **ἀντιπροέδρων**, Γ. Παχτίκου **γεν. γραμματέως**, Γ. Χωναίου καὶ Σ. Λεοντιάδου **εἰδικῶν γραμματέων**, Α. Γιαγκάκη **ταμείου**, Γ. Πασχαλίδου **ἐφόρου τῆς βιβλιοθήκης**, Α. Σακελλίωνος, Χ. Βασιλάδου, Γ. Καλέργη καὶ Γ. Χαραλάμπους **συμβούλων**. Τὸ συμβούλιον τοῦτο 14κις συνελθὼν συνεζήτησε καὶ ἀπεφάσισε πλείστα λόγου ἄξια ὡς παρακατιόντες θέλετε ἐτιμήσῃ. Αἱ κατὰ τὸ παρελθὼν Συλλογικὸν ἔτος γενόμεναι ἐργασίαι διερευνήσασαι τοὺς διαφόρους κινδύνους, οὓς ὁ Μικρασιατικὸς ἑλληνισμὸς διέτρεχεν ὑπὸ τῶν τοῦ Θεανθρώπου τὸ ὄνομα καπηλευμένων προσηλυτιστῶν, καὶ καταδείξασαι τὰς ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀγνοῦ σώματος, οὐπερ αἰῶνες δυσκληρημάτων ἐφείσθησαν, κατανεχθείσας πληγὰς χαινούσας, προῦκάλεσαν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὴν σύντονον μέριμναν καὶ ἐνέργειαν τοῦ διαδόχου Συμβουλίου πρὸς ἐπούλωσιν αὐτῶι καὶ ἐν γένει ἀνακούφισιν τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν, καταπολεμουμένων ἐν τῷ σταδίῳ τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ὑπὸ τῶν ἐμφανιζομένων ὡς ἀντιπροσώπων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν. Καὶ τῷ ὄντι τὸ διάδοχον Δ. Συμβούλιον θέμενον τὸ μέλημα τοῦτο μεταξὺ τῶν πρώτων ἐπραξε πᾶν τὸ ἐφ' ἑαυτῷ καὶ διὰ τῆς συντόνου καὶ δραστηρίας αὐτοῦ ἐνεργείας ἐδυνήθη νὰ καταλήξῃ εἰς εὐχάριστα ἀποτελέσματα. Βεβαίως ὁ Σύλλογος ἐκ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως, ἐν ἣ εὐρίσκετο ὡς ἀρτισύστατος, δὲν ἐδύνατο ἐξ ἰδίων νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του ἀπαιτουμένας δαπάνας, ἀλλὰ καὶ μὴ ἐπαρκῶν αὐτὸς ὤφειλεν νὰ ἐργασθῇ πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων μέσων, ἵνα οὕτω δικαιοῦσῃ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ, ἣτις τότε μόνον εἶνε πραγματικὴ, ὅταν συντρέχῃ καὶ ἡ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ὑπάρχει. Διὸ ἔκρινε τὸ Δ. Συμβούλιον, ὅτι ὤφειλεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἀρωγὴν τῶν ἐνταῦθα ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, τῶν γενναίων προμάχων τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἔθνους, καὶ δι' ἐγκυκλίων νὰ καλέσῃ εἰς σύμπραξιν μεθ' ἡμῶν τοὺς διαφόρους κατ' ἐπαρχίας Μητροπολίτας, ὧν ἡ συνεργασία καὶ ἡ συμβουλὴ προφανῶς ἀποτελοῦσι τὰ πολυτιμότερα ἐφόδια τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγῶνος· διότι, ὡς μακρὰ μελέτη ἐδίδαξεν ἡμᾶς, μόνον διὰ τῆς βελτιώσεως τοῦ κατωτέρου κλήρου, διὰ διοργανώσεως τῶν ὑπαρχόντων σχολείων κατὰ τὰς παρούσας ἀνάγκας τῶν ἐπαρχιῶν καὶ προικίσεως αὐτῶν δι' ἐνθουσιωδῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν δύναται ἡ πατρις νικηφόρος νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν ὑπο-

νομευόντων τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν αὐτῆς ὑπαρξιν πολεμίων. Εἰς ταῦτα δὲ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀρωγῆς καὶ τῆς συμπράξεως τῶν διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ τῶν κατ' ἐπαρχίας Μητροπολιτῶν προφανῆς ἐστίν.

Ἡ συνταύτισις τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ προσρισμοῦ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τούτων ἰδρυμάτων μετὰ τῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ ἡ ἐν τῇ ἱστορίᾳ διαπεφημισμένη ἱερά φιλοπατρία καὶ ἐθελοθυσία τῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἱεραρχῶν ἀδύνατον ἦτο νὰ κρατήσῃ αὐτοὺς ἀδιαφόρους μακρὰν τοῦ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἡμῶν διεξαγομένου ἱεροῦ ἀγῶνος. Πᾶς δ' ἐξ ἡμῶν εἶχε πεποιθήσιν ἀκράδαντον, ὅτι ἡ εὐγενῆς ἰδέα ἡ ἐνσαρκωθεῖσα διὰ τῆς ἐν ὁμοιοῖα συνεργασίας ἡμῶν θὰ συνηρίθμει τάχιστα καὶ αὐτοὺς μετὰ τῶν συναγωνιστῶν αὐτῆς. Οὕτω δὲ τῷ ὄντι τὸ πολυμελὲς Συμβούλιον τοῦ τῶν ἀοιδίμων Ῥιζαρῶν ἱεροῦ τεμένους, ἄριστα ἐκτελοῦν τὰς διατάξεις τῆς τελευταίας αὐτῶν βουλῆσεως, εὐθὺς ὡς ἐγένοντο αὐτῷ γνωστὰ τὰ κατὰ τὸν Σύλλογον, ἀπεφάσισε παμφηφεί, ὅπως δημιουργήσῃ θέσιν ὑποτροφίας, εἰς ἣν νὰ προσλαμβάνηται νέος Μικρασιάτης τῇ ὑποδείξει τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου μέλλων νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἔγγαμος ἱερεὺς ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Τὴν δ' εὐγενῆ ταύτην ἀπόφασιν αὐτοῦ ἀγγέλλον τὸ πολυμελὲς Συμβούλιον ἐκφράζει τὴν λύπην αὐτοῦ, διότι ἡ παρῶσα οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Σχολῆς δὲν ἐπέτρεπέ τι γενναϊότερον, διεβεβαίωσεν δὲ ὅτι, εὐθὺς ὡς ἐξομαλισθῶσι τὰ οἰκονομικὰ αὐτῆς, θέλει πράξει πᾶν τὸ ἐπιβλαλλόμενον αὐτῷ. Ὁ Σύλλογος εὐγνωμόνως ἀποδεξάμενος τὴν γενναίαν ταύτην ἀπόφασιν τοῦ Πολυμελοῦς Συμβουλίου τῆς Ῥιζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐξέφρασεν ἐν γενικῇ συνεδρίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ, ἣν καὶ σήμερον καθῆκον ἐκπληρῶν ἐκφράζω δημοσίᾳ, καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως ἡ μὲν Σχολὴ ἀνακηρυχθῆ μεγάλη εὐεργέτις τοῦ Συλλόγου, ἀναρτηθῶσι δ' ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν αἱ εἰκόνες τῶν ἀοιδίμων Ῥιζαρῶν, ἰδρυτῶν τῆς εὐεργέτιδος Σχολῆς. Τῇ ἀποφάσει δὲ τοῦ Δ. Συμβουλίου προσελήφθη ὁ πρῶτος νέος ἐκ Βουρδουρίου τῆς Πισιδίας, ἐπαρχίας Ξενοφώνου καὶ ὑπὸ προσηλυτιστῶν ταλαιπωρουμένης, ἐπὶ ὄρω ἀπαρθάτω νὰ γένηται ἱερεὺς. Τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου προσεπάθησεν ἐν τούτῳ τὸ μὲν ὅπως ἐξασφαλισθῆ ὁ Σύλλογος παρὰ τῆς κοινότητος, ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελεν ἀθετηθῆ ὁ συμφωνηθεὶς ὄρος, τὸ δὲ ὅπως ἐξασφαλισθῆ ὁ νέος κατὰ τὸν πρὸ τῆς χειροτονίας καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ χρόνον, ὑποχρεωθείσης τῆς κοινότητος, ἵνα μέχρι μὲν τῆς πρὸς χειροτονίαν αὐτοῦ ἡλικίας προσλάβῃ αὐτὸν διδάσκαλον ἐπὶ ἐπαρκούσῃ ἐτησίᾳ ἀμοιβῇ, μετὰ δὲ τὴν χειροτονίαν ἱερέα.

Ἄλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔμεινεν ἀδιάφορος πρὸς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον.

Μητροπολίτης μικρᾶς τινος ἐπαρχίας διαπνεόμενος ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου πυρός, ὅπερ ἐθέρμαινε τὰς γενναίας καρδίας τῶν προμάχων τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν ἱεραρχῶν, ὧν ἡ μνήμη ἀγήρως θέλει παραδίδοσθαι ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἐρ' ὅσον ὑπάρχει τὸ γένος ἡμῶν καὶ ἱστορία ἀνθρωπίνη, σπουδαίως συνέδραμεν τῇ προαγωγῇ τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου διὰ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ περιουσίας, ἣν διὰ πολλῶν στερήσεων ἐκτήσατο ὑπὲρ τῆς φιλτάτης ἡμῶν πατρίδος. Ὁ Σεβασμιώτατος οὗτος Μητροπολίτης, ἄξιος διάδοχος τῶν ἀειδύμων μεγάλων ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐνιδὼν τὰς ἐκ τῆς ἀμαθείας τοῦ κατωτέρου ἱεροῦ κλήρου προσγενομένας πολυειδεῖς ζημίας τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ πατρίδι ἐδώρησατο τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ πεντεκαίδεκα χιλιάδας δραχμῶν, ἵνα δι' αὐτῶν ἰδρυθῇ ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ ἐπώνυμον αὐτοῦ κληροδότημα, δι' οὗ νὰ ἐκπαιδεύωνται τῇ ἐκλογῇ τοῦ Συλλόγου δύο νέοι ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος Κυζίκου, μέλλοντες μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν νὰ διατελέσωσιν ἔγγαμοι ἱερεῖς ἐν ταῖς πατρίσιν αὐτῶν.

Ὁ Σύλλογος μετ' ἀρρήτου χαρᾶς ἤκουσε τὴν δωρεάν ταύτην, ἐν γενικῇ δὲ συνεδρίᾳ αὐτοῦ ἀνεκήρυξε μέγαν εὐεργέτην τὸν ἰδρυτὴν τοῦ κληροδοτήματος καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀναρτηθῇ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν. Τὸ δὲ διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς εὐεργέτιδος Ἐκκλησιαστικῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς τῇ ἐπινεύσει καὶ τοῦ Σ. Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλ. καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδύσεως ἱδρυσεν τὸ Παρθένειον κληροδότημα καὶ εἰσήγαγεν ἐπὶ ὄρω ἀπαραβάτῳ τῆς ἱερωσύνης τὸν Εὐάγγελον Παναγιώτου καὶ τὸν Ἀπολλοφάνην Μιχαήλ. Ἄλλὰ καὶ ἄλλοι φιλοπάτριδες ἄνδρες, πρὸς οὓς προσηκόντως ἀνεκοινώθη ὁ σκοπὸς τοῦ Συλλόγου, προσῆλθον ἀρωγοὶ καὶ ἐγένοντο κοινωνοὶ τοῦ εὐγενοῦς ἡμῶν ἀγῶνος. Τὰ ὀνόματα τῶν φιλοπατρίδων καὶ γενναίων τούτων ἀνδρῶν, τὰ ἐγγεγραμμένα ἤδη ἐν ταῖς καρδίαις παντὸς φιλομεύσου καὶ φιλοπάτριδος, δὲν προτιθέμεθα νὰ ἐγκωμιάσωμεν ἐνταῦθα, διότι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ἀποτροπιάζονται τὰ ἐγκώμια, αὐτοὶ παντὸς ἐπαίνου ἄξιοι ὄντες. Ἐπαινοὶ τούτων αἰώνιοι ἔστωσαν αὐτὰ αὐτῶν τὰ ἔργα· καὶ ἀμοιβὴ ἡ συνείδησις τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ πρὸς τὴν φιλτάτην πατρίδα ἱεροῦ καθήκοντος. Ἐὰν δ' ἐξακολουθῇ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος οὕτως ἐργαζόμενος ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ προσφέρῃ ἑαυτὸν προθυμότατον ὄργανον πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν γενναίων ἐπιθυμιῶν, ἅς ἀναντιρρήτως γεννᾷ εἰς τὰς φιλογενεῖς καρδίας τῶν τε ἱεραρχῶν ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν πατριωτῶν ὁμογενῶν ἢ

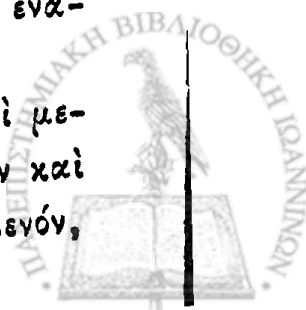
γνώσις τῶν ἐπαπειλούντων τὴν πατρίδα ἡμῶν κινδύνων καὶ τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτῶν προτεινομένων μέσων, εἶνε ἀναμφισβήτητον, ὅτι πολ-
λοὺς θέλει εὐρεῖ προθύμους, ἵνα καταβάλωσι τὸν ὄβολόν αὐτῶν πρὸς
ἐπίτευξιν καὶ γενικωτέρου ἔτι συμφέροντος τῇ πατρίδι.

Ἄλλ' ἡ παροῦσα τῶν πραγμάτων κατάστασις τῆς πατρίδος ἡμῶν
ἢ συντόνου βοηθείας δεομένη δὲν ἐπέτρεπε βεβαίως τῷ Συλλόγῳ, ὅπως
ἐπαναπαυθῆ ἐπὶ τῶν τελεσθέντων ἔργων, ἅπερ ὡς σπόροι ἐπὶ γῆς λιπα-
ρᾶς καὶ ἐριθώλου ῥιφθέντες ἐν μέλλοντι σχετικῶς μακρῶ θέλουσι βλα-
στάνη τὰ γλαφυρὰ αὐτῶν ἄνθη καὶ φέρη τοὺς γλυκεῖς καὶ εὐχύμους
αὐτῶν καρπούς. Ἄλλ' ἐπέβαλλεν αὐτῷ, ὅπως μεριμνήσῃ, ἵνα ἐκ τῶν
ἐνότων παράσχῃ ἀνακούφισιν τινα. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐξέδοτο εἰς 1000
τεύχη τὸν κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἐσρτὴν ἐκφωνηθέντα ὑπὸ
τοῦ κ. Προέδρου πανηγυρικὸν λόγον καὶ διένειμεν ταῦτα εἰς τὰς δια-
φόρους κοινότητας.

Τὴν ἀνάλυσιν τοῦ πατριωτικωτάτου τούτου λόγου, ἣτις ἐστὶ δια-
μαρτυρία ἐκπεμπομένη ἐκ τῆς στενύσης καρδίας τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν,
τῶν ἐκ τοῦ προσηλυτισμοῦ ταλαιπωρουμένων, κρίνω περιττήν, διότι
ἀποτεινομαι, νομίζω, εἰς πρόσωπα ἀκούσαντα καὶ μελετήσαντα αὐτόν.
Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τούτου τσαύτη ἦν ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἀγανά-
κτησις προεστῶτός τινος Ἀγγλικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἑλλάδι, ὥστε δι' ἐ-
πιστολῆς αὐτοῦ παρεκάλει τὸν Σύλλογον, ὅπως πρεβῆ εἰς τὴν Ἀγγλι-
κὴν ἢ Γαλλικὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ κατὰ φυλλαδια, τὰ ὑποῖα νὰ διανέ-
μονται εἰς τὰ διάφορα κέντρα Εὐρώπης τε καὶ Ἀμερικῆς, ἵνα ἐξ αὐ-
τῶν λάβωσι γνῶσιν τῶν ὑπὸ τῶν προσηλυτιστικῶν Ἐταιρειῶν δια-
πραττομένων. Προσέτι ἐξέδοτο ὁ Σύλλογος τὸν πρῶτον τόμον τῆς
βιβλιοθήκης αὐτοῦ, περιέχοντα τὰς ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ
τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Α. Δ. Κυριακοῦ δω-
ρηθείσας αὐτῷ θρησκευτικᾶς πραγματείας κατὰ τῶν Παπικῶν εἰς δις-
χίλια ἀντίτυπα, ἅτινα διανεμηθήσονται εἰς τὰς διαφόρους Ἑλληνικὰς
κοινότητας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐπάρχει δὲ προσέτι καὶ ἀξιόλογος πραγματεία, ἣν ἐδωρήσατο
ἡμῖν πάνυ φιλοφρόνως ἕτερος διαπρεπῆς τῆς Θεολογίας καθηγητής, ὁ
κ. Φίλιππος Παπαδόπουλος, ἵνα ἀποτελέσῃ τὸν δεῦτερον τόμον τῆς
ἡμετέρας βιβλιοθήκης. Ἡ ἐκδοσις ὅμως τῆς πραγματείας ταύτης ἐνα-
πόκειται πλέον τῷ διαδόχῳ Συμβουλίῳ.

Αἱ ἐκδοθεῖσαι αὐταὶ πραγματεῖαι κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ἂν καὶ με-
γάλως συμβάλλονται εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ
εὐτυχίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν, οὐχ ἦττον μέγα καταλείπουσιν ἔτι τὸ κενόν,

ὑπερμόνον διὰ Μικρασιατικοῦ Περιοδικοῦ, ποικίλην τὴν πνευματικὴν παρέχοντος τροφήν τῇ πατρίδι, δύναται νὰ πληρωθῇ. Τὸ Δ. Συμβούλιον, εἰ καὶ ἐνεῖδε τὸ μέγεθος τοῦ προσγενησομένου τῇ πατρίδι διὰ τοῦ Περιοδικοῦ καλοῦ, ἔνεκεν τῆς δυσχερείας ὅμως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Συλλόγου δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐνέγκῃ αὐτὸ εἰς φῶς. Ἐχομεν ὅμως δι' ἐλπίδος ὅτι τὸ διάδοχον Συμβούλιον τὴν κοινὴν ταύτην εὐχὴν πάντων ἡμῶν, τὴν διατυπωθεῖσαν καὶ ἐν τῷ κανονισμῷ ἡμῶν, θέλει περιβάλλῃ διὰ τῆς πραγματικότητος ἐν μέλλοντι λίαν προσεχεῖ.

Καὶ ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου ὡς λεπτομερῶς θέλετε ἀκούσῃ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας ἐν τῷ συνόλῳ ὑπῆρξεν ἐν γένει ἀνθηρὰ. Κατὰ τὸ λῆξαν ἤδη οἰκονομικὸν ἔτος εἰσεπράχθησαν ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων ἐσόδων δρ. 16,867,55 καὶ ἐδαπανήθησαν διὰ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτους δαπάναις τοῦ Συλλόγου ἐν ὅλῳ δραχμαὶ 16,895,35.

Ἰδίᾳ δὲ περὶ τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν αὐτοῦ συνεδριῶν λόγον ὑμῖν διδόντες, πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὰ καθ' ἕκαστον, δίκαιον νομίζομεν, ἐπειδὴ ἐνταῦθα πρόκειται καὶ περὶ ἀποδόσεως τῶν καθυστερησάντων φόρων τῆς δικαίας ἡμῶν εὐγνωμοσύνης πρὸς ἅπαντας τοὺς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον εὖ ποιήσαντας, νὰ εὐχαριστήσωμεν δημοσίᾳ τὰς ἀξιοτίμους διευθύνσεις τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων, αἵτινες προφρόνως ἐδημοσίευσαν πᾶσαν ἀναγκαίαν δημοσίευσιν τοῦ Συλλόγου.

Συνεδρίαὶ τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τακτικαὶ καὶ ἐκτακτοὶ ἐγένοντο 13. Ἐν ταῖς συνεδρίασι ταύταις πλὴν ἄλλων ἀνεγνώσθησαν καὶ δύο πραγματεῖαι, μία μὲν τοῦ κ. Νικολάου Φερμάνογλου περὶ Μουταλάσκης, ἑτέρα δὲ τοῦ κ. Ἀλκ. Σουμελίδου περὶ τῶν ἐν τῷ κρυπτῷ χριστιανῶν κατὰ τὸν Πόντον.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ καλὸς ὀργανισμὸς σωματείου τινὸς τὸ πρῶτόν ἐστιν ἐχέγγυον τῆς προόδου καὶ τῆς ἐπιτυχοῦς δράσεως αὐτοῦ, ὁ Σύλλογος, ληγούσης τῆς διετοῦς ἰσχύος τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ, ἐπεμελήθη ἐν ταῖς τελευταίαις τρισὶν αὐτοῦ συνεδρίασι τῆς ἀναθεωρήσεως καὶ διορθώσεως τῶν πλημμελῶς ἐχόντων τοῦ κανονισμοῦ καὶ τῆς συμπληρώσεως καὶ διακανονίσεως ἐν αὐτῷ τῶν νέων κατὰ τὰ δύο παρελθόντα ἔτη ἀναπτυχθεισῶν σχέσεων καὶ ἐργασιῶν, ἃς ὁ πρῶτος κανονισμὸς δὲν πρόβλεπεν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν νῦν μελῶν ἀνέρχεται εἰς 133, ὧν τακτικὰ μὲν 86, ἀντεπιστέλλοντα δὲ 15 καὶ ἐπίτιμα 32. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐνεγράφησαν 73 μέλη τακτικὰ 10 ἀντεπιστέλλοντα καὶ 16 ἐπίτιμα.

Ἦδη σεμνυνόμεθα καταριθμοῦντες μεταξὺ τῶν ἐπιτίμων ἡμῶν μελῶν τοὺς τὰ πρῶτα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ φέροντας καὶ τοὺς τὰ μέγιστα ἐν ἐθνικαῖς εὐεργεσίαις διακριθέντας.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις, Κύριοι, χαίρω, ὅτι εὐσυνει-
δήτως δύναμαι νὰ πληροφορήσω ὑμᾶς, ὅτι καὶ αὗται οὐδόλως ὑποδεέ-
στεραι τῶν ἐσωτερικῶν εἰσιν, ἀλλ' ἠκολούθησαν τὴν αὐτὴν προο-
δευτικὴν πορείαν, ἣν καὶ αἱ λοιπαὶ ἐργασίαι αὐτοῦ. Ἡὔξησε τὸν
ἀριθμὸν τῶν ἀντεπιστελλόντων καὶ ἐπιτίμων μελῶν, ἔλαβε παρὰ τού-
των διαφόρους ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἐκφράζουσι τὴν χαρὰν αὐτῶν ἐπὶ ταῖς
προόδους τοῦ Συλλόγου καὶ τὰς περὶ τῆς βελτιώσεως τῶν κακῶς ἐχόν-
των ἐν ταῖς ἐπαρχίαις σκέψεις αὐτῶν, ἀπέστειλε κατ' αἵτησιν πολ-
λῶν κοινοτήτων διδασκάλους ἐνθουσιῶντας εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν
εἰς ἐπαρχίας ξενοφώνους, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐπεμελήθη τὸ Δ. Συμβούλιον οὐ
μόνον ὅπως καλλιεργήσῃ τὰς σχέσεις, ἀς κατὰ τὸ παρελθὸν συνέδεσεν,
ἀλλὰ καὶ ἐκτείνῃ ταύτας ἐρχόμενον εἰς σχέσεις μετὰ διαφόρων σωμα-
τείων, νεωστὶ συσταθέντων ἢ ὑφισταμένων ἤδη, καὶ μετὰ πολλῶν
σημαινόντων ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Πολιτείᾳ.

Πρὸς τοῦτο δὲ ἀντήλλαξεν ἑκατοντάδας ἐπιστολῶν, δι' ὧν ἐπεδίωξε
κυρίως τὴν ἔρευναν τῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν κοινο-
τήτων καὶ τὸν μετὰ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Σ. Μητροπολιτῶν καὶ ἄλ-
λων σημαινόντων προσώπων στενότερον σύνδεσμον.

Ἐξακολουθοῦν δὲ τὸ Δ. Συμβούλιον καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τὸ
σύστημα, ὅπερ ἐφήρμοσε καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν, ἀπηύθυνε πρὸ μηνῶν
5 σὺν τῇ ἀποστολῇ τοῦ κανονισμοῦ καὶ τῶν πανηγυρικῶν τευχῶν ἐγ-
κυκλίους πρὸς τοὺς Αἰδεσιμωτάτους ἐκκλησιαστικούς προεστῶτας τῶν
ἐν τῇ Δύσει Ἑλληνικῶν κοινοτήτων. Διὰ τῶν ἐγκυκλίων τούτων ἀνα-
κοινοῦν αὐτοῖς τὰς ἀνάγκας καὶ τοὺς κινδύνους, εὗς διατρέχουσιν οἱ
ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ὀρθόδοξοι, ἐὰν ἀφεθῶσιν ἔρμαιον τῶν διαφόρων
προσηλυτικῶν ἐταιρειῶν, ἐπικαλεῖται τὴν σύμπραξιν αὐτῶν εἰς πᾶν
ὅ,τι νομίζουσιν, ὅτι δύνανται ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν νὰ ἔλθωσιν
ἀρωγοὶ πρὸς προαγωγὴν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Πρὸς τούτοις, ὅτε κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον συνήρχετο ἐν
Σικάγῳ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς συνέδριον θρησκευ-
τικόν, περιλαμβάνον τοὺς ἀντιπροσώπους πασῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-
κλησιῶν ἐπὶ κοινῇ συνεννοήσει πρὸς ἔνωσιν αὐτῶν, τὸ Συμβούλιον ἔσπευσε
νὰ ἀπευθύνῃ διαμαρτυρίαν ἔντονον κατὰ τοῦ τὴν πατρίδα ἡμῶν ἐν
ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ λυμινομένου προσηλυτισμοῦ καὶ τῶν ἀντιχρι-
στιανικῶν ἐνεργειῶν τῶν πρακτόρων αὐτοῦ, αἵτινες οὐ μόνον δὲν συν-
τελοῦσιν εἰς τὴν ἐν τῷ πολιτισμῷ προαγωγὴν τῆς πατρίδος ἡμῶν, ἀλλὰ
καὶ τὴν ἐν γένει εὐημερίαν αὐτῆς τὰ μάλιστα κωλύουσι, καὶ ἐν πολ-
λοῖς ἀνακόπτουσι τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα, ὃν οἱ ἡμέτεροι ἀπὸ δεκάδας ἐτῶν

ἀγωνίζονται ἀθορμήτως, ὅπως ἐξέλθωσιν ἐκ τοῦ περιβάλλοντος αὐτοὺς ζοφεροῦ ὀρίζοντος τῆς ἀμαθείας. Ἀσκοῦντες σκανδαλωδῶς προσηλυτισμὸν ἐν χριστιανικωτάταις ἐπαρχίαις οἱ τὰς προσηλυτικὰς ἐταιρείας διευθύνοντες οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν ἢ ἐπιφέρουσι τὴν διαίρεσιν τῶν ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ συμβιούντων χριστιανῶν, τὴν παράλυσιν παντὸς τὴν οἰκογένειαν συγκρατοῦντος δεσμοῦ καὶ διὰ τούτων τὴν ὀπισθοδρόμησιν αὐτῶν ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ ἀληθοῦς χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ὑπὲρ οὗ θέλουσι νὰ φαίνωνται ὅτι δῆθεν ἀγωνίζονται περικαλύπτοντες οὕτω τὰς ὑπόλους καὶ πᾶν ἄλλο ἢ τὴν διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ σκοπούσας ἐνεργείας αὐτῶν διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεανθρώπου. Ἄλλ' ἄς μὴ πλανῶνται ὅτι τὸ πᾶν δύνανται νὰ πράξωσι χωρὶς νὰ λάβῃ γινῶσιν τοῦ ποιοῦ τῶν πράξεων αὐτῶν ὁ ἀμερόληπτος χριστιανικὸς κόσμος, χωρὶς νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἀληθῶς ὑπὲρ τοῦ πολιτισμοῦ ἀγωνιζομένων.

Ἡ πρὸς τὸ ἐν Σικάγῳ συνέδριον διαμαρτυρία ἡμῶν, ἣτις ἦν διαμαρτυρία ἐκπεμπομένη ἐκ τῆς στενοῦσης καρδίας τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν, θέλει ἐξεγείρει τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν πάντων ἴσως καὶ αὐτῶν τῶν διευθυντῶν τῶν διαφόρων προσηλυτιστικῶν ἐταιρειῶν, διότι ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι, ἄνθρωποι ἐγγράμματοι, τελείας παιδείσεως τυχόντες, οἱοὶ βεβχίως θὰ εἶνε οὗτοι, ἀποστέλλουσι πράκτορας τοιαῦτα, οἷα τὰ παρὰ τούτων πραττόμενα, ἐντειλάμενοι. Ἡ διαμαρτυρία αὕτη ἐλπίζομεν ὅτι θέλει ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν διαφόρων πρακτόρων αὐτῶν ἐν Ἀσίᾳ, ἵνα οὕτω ἐκλίπωσιν αἱ σκανδαλώδεις καὶ ἀντιχριστιανικαὶ ἐνεργεῖαι οὐτιδανῶν ἀνθρώπων, περιβληθέντων τὴν ἐντολὴν τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἐκπολιτίσεως τῆς Ἀνατολῆς, ὡς εἰ αὕτη μὴ εἶνε ἰκανὴ δι' ἰδίων δυνάμεων καὶ μέσων καὶ τῶν ἀξίων αὐτῆς τέκνων νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐνεκα μακρᾶς σειρᾶς ζοφερῶν αἰῶνων ἀμαθείας.

Τὸ λεγόμενον ὅτι ἡ Ἀνατολὴ ἀπέβαλε τὴν ἐνεργεῖαν καὶ ζωτικότητα αὐτῆς καὶ διατελεῖ πιεζομένη ὑπὸ τῆς ἀμαθείας δὲν ἀληθεύει σήμερον. Ἀπ' ἐναντίας ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὴν ἡ δραστηριότης ἐκείνη, ἣτις ἄλλοτε εἶχεν ἀναδειξῆαι αὐτὴν πρώτην κοιτίδα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι τῆς κοινωνίας μεταξὺ πάντων τῶν κατοικούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ πρὸ πάντων δὲ ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς κοινότησιν ἡ κίνησις καὶ ἡ ἐνεργεῖα ἀντικατέστησαν τὴν πάλαι ποτὲ νωθρότητα καὶ τὴν ἀκηδίαν.

Ἐν δὲ τῶν φαινομένων τῆς νέας ταύτης ζωῆς τῆς Ἀνατολῆς, τὸ οὐσιωδέστατον ἴσως πάντων, εἶνε ἡ ἀπανταχοῦ ἀναγέννησις τῆς φιλο-

μαθείας. Πάντες ἐννοοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ μάθωμεν πλειότερα τῶν ὄσων ἔμαθον οἱ πατέρες ἡμῶν, πάντες ζητοῦμεν νὰ βελτιώσωμεν ἡμᾶς αὐτούς. Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀναγεννηθεῖσα ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς κοινότησι φιλομαθία αὕτη καὶ ἡ ἐκ ταύτης εὐγενὴς ἀμιλλα πρὸς ἀλλήλας πρὸς διοργάνωσιν ἐπὶ τὰ βελτίω τῶν σχολείων αὐτῶν καὶ τὰ ἐκ τούτων παραχθέντα ἀποτελέσματα ἐξαρκοῦσιν, ὅπως δεῖξωσι τρανότατα ὅτι ἡ Ἀνατολὴ δὲν εὐρίσκεται πλέον ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ, εἰς ἣν ἔτασσον αὐτὴν πάντες πρό τινων ἐτῶν. Ἡ Ἀνατολὴ εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς προόδου γιγαντιαίοις βήμασιν ἐπὶ τὰ πρόσω βαλνουσα διὰ τῆς αὐτενεργείας αὐτῆς, διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς δυνάμεων, καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς συμπράξεως ἑτερογενῶν στοιχείων. Ἡ Ἀνατολὴ διὰ τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πολλὰ διεπράξατο ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ. Μικρὰ βεβαίως καὶ εὐτελεῖ εἰσι ταῦτα ὡς πρὸς τὸ μεγαλεῖον τῶν χωρῶν τούτων, ἐν αἷς ἔλαμπεν ἄλλοτε τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐσελάγιζε ἡ αἴγλη τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλ' ὅσον μικρά, ὅσον εὐτελεῖ καὶ ἂν ὡσι ταῦτα, εἰσὶν ὅμως ἱκανά, ἵνα καταδείξωσι τοῖς ὀρώτι καὶ ἀγγείλωσι τοῖς ἀκούουσιν ὅτι μετὰ τόσας περιπετείας οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐδυνήθησαν νὰ διατηρήσωσι μετὰ τῆς ἐθνότητος αὐτῶν καὶ τὸν εὐγενῆ σπινθῆρα τῆς φιλομαθείας, τὸ ἱερὸν πῦρ τῶν γραμμάτων, ὅπερ αὔραν ἀναμένει ζωογόνον, ἵνα φλόξ γένηται καὶ λάμψη καὶ διασκεδάσῃ τὴν ἐπικαθημένην ἐπ' αὐτῆς ἀχλύν. Τὴν αὔραν ταύτην ἀναμένει ἡ πατρίς παρὰ τῆς ἡμετέρας « Ἀνατολῆς », ἣτις ἐπὶ τούτῳ ἰδρύθη καὶ ὑφίσταται. Ταύτην δ' ἐκπροσωποῦν τὸ Δ. Συμβούλιον ἐπεδίωξεν, ὅτι ἦν αὐτῷ δύναμις, ἵνα κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ριπίσῃ τὴν αὔραν ταύτην διὰ τῶν ἐκτεθεισῶν ὑμῖν ἐργασιῶν αὐτοῦ ὑπὸ ἐνὸς διακχιόμενον πόθου, μιᾶς εὐχῆς, ὅπως μηδεμίαν τῶν ἀνατεθεισῶν αὐτῷ ἐντολῶν ἐκὼν καταλίπη ἀνεκτέλεστον. Ἐὰν δὲ ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτοῦ μὴ παρετηρήσατε τὴν εὐρύτητα ἐκείνην, ἣν ἀνεμένετε, ἀπόδοτε τοῦτο τῇ ἐμῇ ἀπειρίᾳ, ὅστις ἐξέθηκα ὑμῖν τὰ ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένα οὐχὶ ὡς ἠθελον ἀλλ' ὡς ἐδυνάμην. Καταστρέφων δ' ἐνταῦθα, ἀγαπητοὶ συμπατριῶται, τὸν λόγον εὐχομαι ἐκ μέσης καρδίας, ὅπως, ὅταν σὺν Θεῷ ὁ Σύλλογος ἡμῶν τελείως ἀνδρωθῇ, μὴ ποτε παρακμάσῃ, ἀλλ' αἰεὶ κραταιῶς ἐπὶ τὰ πρόσω προβαίνων ἀκμαῖος διαμένη καὶ καρπούς ἀγλαοὺς καὶ ἀνταξίους τῶν προσδοκιῶν ἡμῶν προσφέρῃ. Γένοιτο.

Ἀνεγνώσθη τῇ 5 Δεκεμβρίου 1893.

